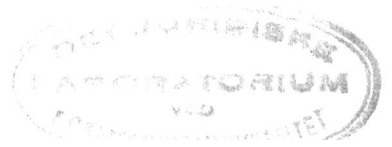

Handbogstet α

Betænkning
om
uddannelses-
og
erhvervs vejledning

Betænkning nr. 900
1980

Indhold

Kapitel 1.	Indledning	5
1.1	Arbejdsgruppens nedsættelse og kommissorium	5
1.2	Arbejdsgruppens sammensætning	6
1.3	Arbejdsgruppens virksomhed	6
Kapitel 2.	Uddannelses- og erhvervsvejledning	7
2.1	Begreber og funktioner	7
2.2	Arbejds- og organisationsformer	8
2.3	Principper og metoder	10
Kapitel 3.	Vejledningsordningerne	12
3.1	International baggrund	12
3.2	Udviklingen i Danmark	14
3.3	Vejledningsordninger i undervisningssektoren	16
3.3.1	Folkeskolen	16
3.3.2	Gymnasieskolen og studenterkursus	18
3.3.3	Hf	19
3.3.4	Erhvervsskolerne	19
3.3.5	Videregående uddannelsesinstitutioner	20
3.3.6	Andre uddannelsesområder	21
3.4	Den offentlige erhvervsvejledning	22
3.5	Kommunale kontakt- og informationsordninger	24
3.6	Andre områder	25
3.6.1	Socialforvaltningen	25
3.6.2	Kriminalforsorgen	26
3.6.3	Værnepligtige i forsvaret og civilforsvaret samt civile værnepligtige	26
3.6.4	Kontraktansatte i forsvaret	27
3.6.5	Landbruget	27
3.7	Organisationer	28
3.8	Udgifter til uddannelses- og erhvervsvejledning	29
Kapitel 4.	Vejledningspersonalet	30
4.1	Kategorier og omfang	30
4.2	Rekruttering	31
4.3	Uddannelse af vejledere	51
4.3.1	Eksisterende uddannelsesvirksomhed	31
4.3.2	Fælles vejlederuddannelse	33
Kapitel 5.	Uddannelses- og erhvervsorienterende materiale	36
5.1	Eksisterende materiale	36
5.2	Udækkede materialebehov	38

Kapitel 6.	Koordinering og samarbejde	42
6.1	Central koordinering	42
6.2	Samarbejdet centralt-lokalt	43
6.3	Lokalt samarbejde	44
Kapitel 7.	Arbejdsgruppens overvejelser og konklusioner	46
7.1	Indledning	46
7.2	Fællesanliggender og deres varetagelse	48
7.3	Det centrale fællesorgan	54
1A	Den regionale samordning	55
Kapitel 8.	Arbejdsgruppens forslag til lov om et uddannelses- og erhvervsvejledningsråd	57
Bilag 1.	Skrivelse af 12. februar 1980 fra Fællesrådet for Foreninger for Uddannelses- og Erhvervsvejledning	59
Bilag 2.	Skrivelse af 28. marts 1980 fra arbejdsgruppen til organisationer mv. samt svarskrivelser fra disse	61
Bilag 3.	Skrivelse af 4. marts 1980 fra arbejdsgruppens formand til professorerne Bent Christensen og Poul Meyer samt svar fra disse	91
Bilag 4.	Notat om vejledningsordningerne og formidlings- og tilbagekoblingsfunktionen. Undervisningsinspektør Finn Christensen	100
Bilag 5.	Oversigt over materiale fremstillet af offentlige myndigheder, råd, udvalg, foreninger, brancheorganisationer mv.	106
Bilag 6.	Oversigt over lokalt udarbejdede »uddannelsesnøgler«	114
Bilag 7.	Lov af 3. maj 1961 om erhvervsvejledning	116

Indledning

1.1 Arbejdsgruppens nedsættelse og kommissorium

Den 25. september 1979 skrev arbejdsministeren efter samråd med undervisningsministeren således til amtmand Niels Elkær-Hansen om nedsættelse af en arbejdsgruppe til overvejelse af uddannelses- og erhvervsvejledningens fremtidige organisering m.m.:

»Den nugældende erhvervsvejledningslov blev vedtaget i 1961 og tager derfor kun sigte på den form for erhvervsvejledning, der tilbydes i den offentlige arbejdsformidlings regie.

Siden lovens vedtagelse har der udviklet sig talrige vejledningsordninger inden for forskellige områder, særlig inden for undervisningssektoren, og det føles derfor i stigende grad påkrævet, at erhvervsvejledningsloven revideres under hensyntagen til den skete udvikling.

Erhvervsvejledningsrådet har i efteråret 1978 henstillet til arbejdsministeren, at der nedsættes et udvalg til forberedelse af denne lovrevision. Som begrundelse for sit ønske anfører rådet, at der er behov for en samordning af alle de vejledningsaktiviteter, der har udviklet sig siden 1961. Udviklingen har også medført et stærkt stigende behov for en koordinering af vejlederuddannelserne samt for tilvejebringelse af det nødvendige og tilstrækkelige informationsmateriale til brug i vejlederarbejdet.

Desuden peger rådet på, at forskellige, specielle samfundsproblemer - fx kvinders øgede erhvervsfrekvens og den store ungdomsarbejdsløshed - stiller krav om nye eller forstærkede former for indsats på uddannelses- og erhvervsvejledningsområdet.

En arbejdsgruppe under AF-udvalget af 1975 har ligeledes i en delrapport fra efteråret 1978 udtrykt ønske om, at erhvervsvejledningsloven tages op til revision.

I såvel arbejdsministeriet som undervisningsministeriet er man enige i de ovennævnte synspunkter, og idet man anser det for ønskeligt, at uddannelses- og erhvervsvejledningen fortsat udgør et fællesanliggende mellem uddannelses- og arbejdsmarkedsmyndighederne, er det besluttet at nedsætte en arbejdsgruppe, bestående af to repræsentanter for arbejdsministeriet, fire repræsentanter for undervisningsministeriet, samt en formand til at forberede en revision af lov om erhvervsvejledning af 3. maj 1961.

Der ønskes en gennemgang af vejledningsområderne i videste forstand inden for arbejdsministeriets, undervisningsministeriets og andre styrelses områder.

Der ønskes endvidere en vurdering af veje og midler til informationsmaterialets frembringelse, og der ønskes overvejet Erhvervsvejledningsrådets fremtidige sammensætning, funktion og administrative placering.

Endelig ønskes der et konkret forslag til ny lovgivning for hele uddannelses- og erhvervsvejledningsområdet; det skal i den forbindelse anføres, at der ikke på forhånd er lagt nogen faste rammer for lovens udformning eller for dens ressortmæssige placering.

Arbejdsgruppen kan under sit arbejde frit tilkalde sagkyndige, herunder også vejledergrupper, ligesom amterne og kommunerne i deres egenskab af skole-

myndigheder bør inddrages i arbejdet, gerne på et tidligt tidspunkt.

Arbejdsgruppens arbejde ønskes afsluttet inden den 1. juli 1980.

Under henvisning hertil skal man anmode Dem om at overtage hvervet som formand for arbejdsgruppen.

Arbejdsgruppens sekretariatsforretninger varetages af Erhvervsvejledningsrådets sekretariat.

12 Arbejdsgruppens sammensætning

Arbejdsgruppen har haft følgende sammensætning:

Amtmand Niels Elkær-Hansen, *formand*

Undervisningsinspektør Finn Christensen, Direktoratet for Erhvervsuddannelserne

Kontorchef Sten Grambye, Undervisningsministeriet

Undervisningsinspektør Johannes Ny-mark Jensen, Direktoratet for Gymnasieskolerne og Hf

Undervisningsinspektør Arne Søgård Jørgensen, Direktoratet for Folkeskolen, Folkeoplysning, Seminarier m.v.

Kontorchef Per Kirstein, Arbejdsministeriet

Kontorchef Villy Olsen, Arbejdsdirektoratet

Ekspeditionssekretær Gregers Frandsen, Arbejdsministeriet, har deltaget som suppleant for Per Kirstein.

Fagkonsulent Kurt Frandsen, Direktoratet for Folkeskolen, Folkeoplysning, Seminarier m.v., har deltaget i et af arbejdsgruppens møder i stedet for Arne Søgård Jørgensen.

Arbejdsgruppens sekretariatsforretninger er varetaget af ledende sekretær Palle Eisenhardt, Erhvervsvejled-

ningsrådet, med bistand af fuldmægtig Niels Grolin, Undervisningsministeriet, fuldmægtig Merete Vinje, Arbejdsministeriet, og - i et enkelt møde - redaktør Michael Blegvad, Arbejdsdirektoratet.

13 Arbejdsgruppens virksomhed

Som anført i arbejdsministerens ovenfor citerede skrivelse kunne arbejdsgruppen under sit arbejde frit tilkalde sagkyndige, herunder også vejledergrupper, ligesom amterne og kommunerne i deres egenskab af skolemyndigheder burde inddrages i arbejdet. Arbejdsgruppen har under henvisning hertil ved skrivelse af 28. marts 1980 indhentet udtalelser fra en række organisationer m.fl. over et notat vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen; se nærmere herom i kapitel 7 og bilag 2.

Arbejdsgruppen har endvidere ved skrivelse af 4. marts 1980 indhentet udtalelser fra professor Bent Christensen, Københavns Universitet, og professor Poul Meyer, Århus Universitet, vedrørende mulighederne for en organisatorisk tilrettelæggelse af uddannelses- og erhvervsvejledningen på tværs af ressortgrænser; se herom bilag 3.

I de følgende 5 kapitler har arbejdsgruppen beskrevet uddannelses- og erhvervsvejledningsområdet og nogle væsentlige problemkredse i forbindelse hermed, herunder vejledningens rekruttering og uddannelse samt det uddannelses- og erhvervsorienterede materiale. I kapitel 7 vil man finde arbejdsgruppens overvejelser og konklusioner. Kapitel 8 indeholder lovforslag med arbejdsgruppens bemærkninger.

Uddannelses- og erhvervsvejledning

2.1 Begreber og funktioner

Der foreligger ingen klar afgrænsning af hvad uddannelses- og erhvervsvejledning egentlig omfatter. Selve udtrykket er en ret nylig konstruktion, tilvejebragt af embedsmænd i undervisnings- og arbejdsministerierne, som administrerer vejledningsordningerne, med henblik på med et fælles udtryk at kunne omfatte aktiviteter som erhvervsvejledning, uddannelses- og erhvervsorientering, praktik, virksomhedsbesøg, skolevejledning, kuratorvirksomhed, studievejledning og i forbindelse hermed personlig rådgivning.

Hvert af disse udtryk har sin egen historie og betegner varianter af de valgforberedende aktiviteter som med årene er vokset frem, knyttet til særlige kategorier af medarbejdere, især i forskellige områder af *undervisningsvæsenet*.

Indtil 1958 anvendtes næppe andre udtryk end *erhvervsvejledning*, der også omfattede begyndende aktiviteter som *erhvervspraktik* og *virksomhedsbesøg* for eleverne i folkeskolens ældre klasser. Hertil kommer at en særlig bistand allerede på dette tidspunkt visse steder blev ydet til elever i hjælpeklasser - og andre handicappede elever - af lærere der blev benævnt *kuratorer*. Det hørte - og hører - til disses opgaver at tilrettelægge *arbejdspraktik*, en stærkt udvidet form for erhvervspraktik.

I 1958 blev det gjort obligatorisk for folkeskolen og gymnasieskolen - og siden også for ungdoms- og efterskolerne - at undervise i et emne der benævntes *erhvervsorientering*.

Med revisionen af erhvervsvejledningsloven i 1961 (se kap. 3 og bilag 7)

blev der tilstræbt en begrebsafklaring, således at erhvervsvejledning blev det overordnede begreb, hvori indgik dels individuel vejledning, dels kollektiv vejledning, også kaldet erhvervsorientering. Erhvervsvejledning blev i loven defineret som den bistand der ydes til forberedelse og gennemførelse af valg af uddannelse og erhverv.

Nogle steder inden for skolevæsenet foretrak man at omdøbe erhvervsorientering til *uddannelsesorientering* for at markere at skolen i alt væsentligt skulle forberede eleverne til valg af fortsat uddannelse - i selve skoleforløbet og efter dette - og i mindre grad til valg af erhverv.

Med folkeskoleloven af 1975 blev denne terminologidiskussion bragt til afslutning ved en kombination, nemlig *uddannelses- og erhvervsorientering*. Herved har man markeret at der ikke er tale om et enten-eller, men om to sider af samme sag: man kan ikke give uddannelsesorientering uden at kunne orientere om de erhvervmæssige konsekvenser af uddannelsesvalget, og man kan ikke give erhvervsorientering uden at kunne orientere om de uddannelseskrav erhvervene stiller.

Samtidig blev folkeskolens muligheder for ved egen kraft også at kunne yde elever (og forældre) individuel vejledning vedrørende valg af uddannelse og erhverv, afgørende forbedrede. Denne vejledning udøves nu dels af klasselæreren, dels ved bistand af særlige *skolevejledere*. Det må dog fremhæves at folkeskolens individuelle vejledning ikke udelukkende vedrører uddannelses- og erhvervsvalg, men også personlige,

praktiske og internt pædagogiske forhold. Endvidere må det bemærkes at det ikke er skolevejlederen der skal udføre det egentlige vejledningsarbejde, hverken det individuelle eller det kollektive. Disse opgaver påhviler klasselæreren. Skolevejlederens opgave er i det væsentlige at være vejleder og konsulent for skolens medarbejdere, dvs. bistå med tilrettelæggelse af undervisning, fremskaffe materialer, tilrettelægge praktik og studiebesøg m.v. Skolevejlederen kan dog bistå i det individuelle vejledningsarbejde, hvis det ønskes.

I 1962 begyndte kommunerne at udpege lærere til - på deltid - at være *skolekonsulenter for folkeskolens uddannelses- og erhvervsorientering* med den opgave at udvikle, koordinere og bistå på hele dette felt. Deres virksomhed er således fortrinsvis rettet mod skolevejlederne. I dag er der sådanne skolekonsulenter i langt de fleste kommuner.

Begrebet *studievejledning* og de første vejledere med betegnelsen *studievejleder* blev indført med hf-uddannelsen, da denne begyndte i 1967. Få år efter grundlagdes efg-uddannelsen, og også her blev der fra første færd tilknyttet studievejledning som et fast element; siden 1977 omfatter studievejledningen alle heltidsuddannelser ved handelsskoler og tekniske skoler. Ligeledes i 1977 påbegyndtes en fast studievejlederordning i gymnasiet, og det blev samme år bestemt at institutionerne for videregående uddannelse skulle etablere eller udbygge eksisterende studievejledningsordninger.

Studievejledning omfatter dels vejledning om efterfølgende og alternative uddannelsesmuligheder, dels vejledning om erhvervs muligheder. I gymnasiet, ved hf og på erhvervsskolerne omfatter studievejledningen, ligesom vejledningen i folkeskolen, desuden vejled-

ning vedrørende personlige problemer og praktiske forhold, fx boligforhold og økonomiske forhold.

Erhvervsvejlederne ved den offentlige erhvervsvejledning ved arbejdsformidlingen adskiller sig fra alle øvrige vejledergrupper i to henseender: 1. Deres virksomhed vedrører klienter i alle aldre og med enhver uddannelsesmæssig baggrund. 2. Deres funktioner består i bistand vedrørende valg af alle uddannelser og erhverv. - Erhvervsvejledningen råder over arbejdspsykologisk bistand, ligesom erhvervsvejlederne kan støtte sig til de øvrige medarbejdere ved arbejdsformidlingskontoret.

De øvrige vejledergrupper har hver især opgaver over for klienter/elever i et bestemt institutionsområde, og ofte varetager de interne opgaver der ikke alle er direkte knyttet til valg af uddannelse og erhverv, fx bistand ved elevudvælgelse, sammensætning af elevhold efter tilvalg, bistand ved studieteknik og studietilrettelæggelse, administration af uddannelsespraktik, dvs. deltagelse i praktisk arbejde som led i selve uddannelsen.

Nært beslægtede med de egentlige vejledningsaktiviteter er problemkredsene omkring formidling af praktik for elever i de forskellige skole- og uddannelsesformer og omkring sammenkoblingen mellem uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet, dvs. de to sektors gensidige påvirkning med henblik på fastlæggelse af såvel kvalifikationsstrukturer og -indhold som dimensionering. Disse problemer er nærmere behandlet i bilag 4.

2.2. Arbejds- og organisationsformer

I det følgende omtales kort de arbejdsformer som i mere direkte forstand angår valg af uddannelse og erhverv.

I den *individuelle vejledning* er samtalen det vigtigste redskab. Der føres

samtaler med de vejlednings søgende og eventuelt med deres pårørende; ofte føres flere samtaler med samme klient/elev. Fra skoler, arbejdspladser etc. kan der, mundtligt eller skriftligt, indhentes udtalelser og oplysninger om vejlednings søgende. Der kan endvidere iværksættes medicinske eller psykologiske undersøgelser af de vejlednings søgende. Med henblik på afklaring, modning eller udbygning af den vejlednings søgendes forudsætninger kan der etableres praktik, anvises midlertidigt arbejde, foreslås erhvervsintroducerende kurser m.v. I forbindelse med vejledningen kan der evt. ydes bistand med pladsfremskaffelse, løsning af økonomiske, bolig mæssige og andre sociale problemer etc. En meget vigtig side af opgaven består i at motivere og aktivisere eleven/klienten til selv at underbygge og klarlægge dele af valgproblematikken, bl.a. ved udnyttelse af oplysningskilder og egne erfaringer.

Den *kollektive orientering* kan have form af egentlig, systematisk undervisning eller af foredrag eller enkeltlektioner under anvendelse af et varieret udbud af AV-midler. Kollektiv orientering foregår endvidere gennem massemedierne: radio, tv, dags- og ugepresse (artikler og brevkasser), tidsskrifter, bøger etc. Et meget almindeligt forekommende indslag i uddannelses- og erhvervsorienteringen er studiebesøg på virksomheder og institutioner.

Vejledning og rådgivning *i uddannelsessystemet* er en socialpædagogisk funktion af tværfaglig karakter som altid har været en del af skolens funktion. Som en følge af at denne funktion i de senere år har fået stigende betydning, er funktionen blevet formaliseret og institutionaliseret i et betydeligt omfang.

Det er imidlertid af afgørende betydning at fastholde, at studie- og erhvervsvejledningsfunktionen både kan

og bør varetages ud over det der sker ved den særlige vejleders indsats. Lidt skematisk opstillet kan det siges at vejledningsfunktionen - i varieret sammensætning - udøves under forskellige organisationsformer:

- 1) Undervisningens indhold og form, dvs. skolens læreplan i bredeste forstand.
- 2) Faglærernes og skolens øvrige personales rådgivende og vejledende virksomhed.
- 3) Den formaliserede vejledningsfunktion.

ad 1) Det er en forudsætning for at eleven kan foretage uddannelses- og erhvervsvalg, at eleven gennem skoleforløbet har indsamlet viden om de muligheder der foreligger, og har haft lejlighed til at sætte sig selv i relation hertil. Dette er et spørgsmål om undervisningens indhold og form, både på læreplansniveau og med hensyn til hvordan den enkelte undervisningssituation tilrettelægges.

ad 2) Det vil være overordentlig uhenigtsmæssigt om rådgivnings- og vejledningsarbejdet bureaukratiseres og institutionaliseres ved alene at blive et anliggende for de særligt udpegede vejledere. Herved ville den meget væsentlige ressource der ligger i den enkelte faglærers kendskab til eleven og dele af samfunds- og erhvervs livet, gå til spille, og megen vejledning ville få et kunstigt præg, ligesom rådgivning ofte først ville finde sted når problemerne var blevet unødigt komplicerede.

ad 3) Udviklingen har vist at en formaliseret vejledningsfunktion ikke kan være en erstatning for 1) og 2), men derimod må være et supplement til disse 2 gamle former og et middel til at styrke dem.

Et klart billede af vejledningsarbejdets former og indhold vil kun kunne tilvejebringes ved en nærmere analyse, område for område, hvorved det imidlertid må tages i betragtning at det drejer sig om et hastigt fremvokset aktivitetsområde, hvor den centrale planlægning og styring, personaleuddannelse og materialeforsyning ikke har kunnet følge med. Der vil derfor utvivlsomt være store, og utilsigtede, forskelle fra sted til sted og fra den ene vejleder til den anden i henseende til arbejdets indhold og måden hvorpå opgaverne gribes an.

2.3 Principper og metoder

Ifølge erhvervsvejledningsloven, der som anført alene tager sigte på den offentlige erhvervsvejledning, skal vejledningen »sigte mod at der ved erhvervsvalget kan tages hensyn til personlige interesser og forudsætninger samt til forholdet mellem disse og de fremtidige muligheder inden for de i betragtning kommende fag eller fagområder, således at den enkelte ud fra såvel sit eget som fra et samfundsmæssigt synspunkt opnår en tilfredsstillende placering i arbejdslivet«.

I bestemmelser og regler for andre vejledningsordninger er arbejdsmarkedshensynet ikke på tilsvarende måde udtrykkeligt fastslået, men der er ingen tvivl om at det også gælder i de tilfælde hvor formålsbestemmelser, funktionsbeskrivelser etc. alene taler om hensynet til den enkelte.

Ofte omtales den enkeltes frie erhvervsvalg som et grundprincip. Der er dog en lang række forhold der sætter grænser for denne frihed: den enkeltes personlige forudsætninger, forholdene på arbejdsmarkedet, uddannelseskra-
v, adgangsbegrænsning til uddannelser, traditioner, fordomme, ukendskab til foreliggende muligheder m.m.

Følgende tre sammenhørende principper har i tidens løb vundet almindelig anerkendelse:

- a) Et valg bør *ikke ske for tidligt*. Mange stilles i valgsituationer som de ikke er modne til at klare. Valgforberedelsen må på en lempelig måde vække interesse for problemerne ved valget, belyse disse og gradvist give de unge forudsætninger for at træffe afgørelse.
- b) Uddannelses- og erhvervsvalg bør som alle andre valg *ikke ske for pludseligt*. Heri ligger dels at valget først må ske efter grundig forberedelse, dels at valget bør foregå trinvist.
- c) Uddannelses- og erhvervsvalg må *ikke* behandles som noget *uigenkaldeligt*. Fortrydelse og omvalg søges forebygget gennem valgforberedelse, men vil alligevel blive aktuelle for mange. Skift af uddannelse eller arbejdsplads kan derfor hverken betragtes som unaturlig eller som uønskelig. Uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet må mindske de hindringer som vanskeliggør sådanne justeringer i den enkeltes livsforløb.

De metoder der anvendes i uddannelses- og erhvervsvejledningsarbejdet, er i stort omfang fælles for alle vejledningsområderne. Dette gælder hvad enten der er tale om individuel vejledning eller om kollektive orienteringsformer.

Der er betydelige ligheder i arbejdet inden for de forskellige områder med at finde frem til de vejledningssøgendes behov, muligheder osv. Dette stiller stort set de samme krav til rådgivningsteknik og beherskelse af samtalsituationen, og dermed til det nødvendige baggrundskendskab til en række psykologiske faktorer og problemstillinger der kendetegner vejledningssituationen.

Den disponible tid pr. elev/klient og vejledernes uddannelse og øvrige forudsætninger sætter dog grænser for hvor dybtgående den enkelte vejledningsindsats kan blive.

Den beslutningsteknik eller -metodik der tages i anvendelse, er ligeledes i princippet den samme alle vegne. Vejlederen optræder som en art fødselshjælper og bestræber sig på at gøre den vejledningssøgende selvhjulpent.

I den kollektive orientering anvendes pædagogiske modeller og teknikker, hjælpemidler og praktiske arrangementsformer der i det store og hele er ens på alle vejledningsområderne.

Vejlederne samarbejder i øvrigt med og støtter sig til forældre, sagkyndige (psykologer, læger, socialrådgivere, andre vejledere m.fl.), repræsentanter for andre institutioner, for organisationer, erhvervslivet mv.

Vejledningsordningerne

3.1 International baggrund

Erhvervsvejledningen er - selv om dens idé er meget gammel - først blevet institutionaliseret i dette århundrede.

I 1902 oprettede man i München en erhvervsorienterende informationstjeneste, og i de følgende år opstod lignende institutioner andre steder i Europa og i USA. I England blev erhvervsvejledningen lovfæstet i 1909 gennem arbejdsformidlingslovgivningen.

Der kom dog først for alvor fart i udviklingen efter første verdenskrig, da problemerne med omskoling af de hjemsendte soldater meldte sig.

I nogle lande blev erhvervsvejledningen tilknyttet arbejdsmarkedsmyndighederne, i andre lande undervisningsmyndighederne. Den senere udvikling viste dog at der her ikke kunne være tale om et enten-eller, men at vejledningsopgaverne måtte løses i fællesskab af eller i nært samarbejde mellem arbejdsmarkeds- og undervisningsmyndigheder.

I 1949 afgav ILO en henstilling om *erhvervsvejledning*, som er lagt til grund ved institutionens udformning i en lang række lande, herunder Danmark. De definitioner, principper, forskrifter om administration og organisation mv. der meddeles i erhvervsvejledningsloven af 1961 (se herom nærmere nedenfor under 3.4), er således i overensstemmelse med ILO's henstilling af 1949.

Denne henstilling er i 1975 blevet afløst af en *konvention (nr. 142)*, *suppleret med en henstilling (nr. 150)*, om *erhvervsvejledning og erhvervsuddannelse i forbindelse med udviklingen af de menneskelige ressourcer*. Konventio-

nen pålægger hver medlemsstat at vedtage og udbygge omfattende og koordinerende planer og programmer for erhvervsvejledning og erhvervsuddannelse i nøje tilknytning til beskæftigelsen, navnlig gennem den offentlige arbejdsformidling.

Konventionen omtaler, hvilke forhold der skal tages i betragtning ved udarbejdelse af disse planer og programmer, samt hvilken målsætning disse skal have med hensyn til den enkeltes udvikling. Konventionen afgrænser ligeledes, hvilke persongrupper der kommer i betragtning ved såvel erhvervsvejledning som erhvervsuddannelse, samt hvilket indhold erhvervsvejledningen bør have. Udviklingen af planer og programmer skal ske i samarbejde med arbejdsmarkedets parter.

Henstillingen gør detaljeret rede for, hvilke faktorer man skal tage i betragtning, samt hvilke målsætninger man må have for øje ved udarbejdelsen af planer og programmer for erhvervsvejledning og erhvervsuddannelse. Blandt de faktorer der skal tages i betragtning, kan nævnes følgende: beskæftigelsesbehov, beskæftigelsesmuligheder og beskæftigelsesproblemer, det erhvervs-mæssige, sociale og kulturelle udviklingsniveau og det gensidige forhold mellem udviklingen af de menneskelige ressourcer og andre erhvervs-mæssige, sociale og kulturelle mål.

De pågældende planer og programmer bør tilskynde alle - på lige fod og uden forskelsbehandling af nogen art - til at udvikle og udnytte deres arbejds-evner til deres eget bedste og i overensstemmelse med deres egne ønsker under

hensyntagen til samfundets behov samt sikre at der ydes bistand hertil.

Disse planers og programmets målsætning bør bl.a. være: at sikre adgang til produktiv beskæftigelse, herunder beskæftigelse som selvstændig erhvervsdrivende, der svarer til de pågældendes personlige anlæg og ønsker, samt at lette arbejdskraftens bevægelighed; at fremme og udvikle kreative evner, en dynamisk holdning og initiativ med henblik på at opretholde eller forøge arbejds effektiviteten; at bistå arbejderne i deres bestræbelser for at opnå tilfredshed i arbejdet, for at realisere sig selv og udfolde deres evner, samt for at forbedre deres stilling ved egne anstrengelser med henblik på at højne kvaliteten eller ændre arten af deres indsats i erhvervslivet.

Medlemsstaterne bør ved udbygningen af vejledningssystemerne navnlig tage sigte på: at sikre at alle har lige adgang til erhvervsvejledning; at tilvejebringe en permanent, bredt anlagt og realistisk erhvervsvejledning for de forskellige befolkningsgrupper inden for alle grene af erhvervslivet; at tilvejebringe et snævert samarbejde og koordination mellem den erhvervsvejledning og erhvervsuddannelse der ydes uden for skolerne, på den ene side, og den vejledning og uddannelse der ydes inden for skolevæsenet, på den anden side; at udføre forskningsarbejde og i fornødent omfang tilpasse administrative foranstaltninger og metoder til gennemførelse af programmerne for erhvervsvejledning og erhvervsuddannelse.

I henstillingens afsnit III gives detaljerede bestemmelser om vejledningsordningernes udbygning, hvad vejledningsvirksomheden skal omfatte, sigtet med vejledningsprogrammerne samt vejledningsformerne. Det henstilles bl.a. at man gør brug af alle forhå-

denværende faciliteter og medier, hvor igennem de forskellige befolkningsgrupper mest effektivt kan nås.

Henstillingen lægger stærkt vægt på uddannelsen af vejledningspersonalet, herunder alle personer der er helt eller delvis beskæftiget ved planlægning, tilrettelæggelse, administration, udvikling, tilsyn med eller ydelse af erhvervsvejledning eller erhvervsuddannelse.

Efter henstillingen bør medlemsstaterne indføre forsknings- og forsøgsprogrammer der bl.a. tager sigte på: at undersøge og udarbejde prognoser for beskæftigelsesmulighederne inden for de forskellige erhvervsgræne og faglige områder; at udvide kendskabet til de psykologiske, samfundsmæssige og pædagogiske aspekter af erhvervsvejledning og erhvervsuddannelse; at vurdere effektiviteten af erhvervsvejlednings- og uddannelsessystemerne i alle deres bestanddele, såvel ud fra deres interne funktion som ud fra de opnåede resultater; at undersøge de direkte og indirekte omkostninger og fordele ved alternative mønstre og metoder for ydelse af erhvervsvejledning og erhvervsuddannelse; at forbedre de psykologiske prøver og andre metoder der anvendes til konstatering af evner, bedømmelse af anlæg og interesser samt vurdering af det kundskabs- og kvalifikationsniveau der er nået gennem den erhvervs-mæssige uddannelse; at forøge omfanget af tilgængelige oplysninger om erhvervs muligheder og de krav der stilles.

Om de administrative aspekter udtaler henstillingen bl.a. at offentlige myndigheder og organer der beskæftiger sig med erhvervsvejledning, bør samarbejde ved fastsættelsen af retningslinier samt ved planlægningen og gennemførelsen af programmer for erhvervsvejledning og erhvervsuddannelse.

ILO's konvention forventes at blive ratificeret af Danmark, således som den

er blevet det i 1976-77 af de andre nordiske lande.

På ILO's europæiske konference i oktober 1979 vedtoges *en resolution om unge og arbejde*, hvorefter medlemslandene bør videreudvikle og forbedre deres erhvervsvejledningssystemer. Det henstilles bl.a. at landene i denne forbindelse er særlig opmærksomme på behovet for uddannelse af vejledningspersonalet, for beskæftigelsesoversigter og -prognoser samt for koordineringen af vejlednings- og uddannelsesaktiviteterne. Der peges endvidere på at vejledningsordningerne bør have særlig opmærksomhed henledt på ligestillingsproblematikken.

Fra *EF-kommissionen* forligger en *henstilling fra juli 1966 til medlemsstaterne om udbygning af erhvervsvejledningen*. Heri anbefales en både kvantitativ og kvalitativ udvikling af erhvervsvejledningen for unge og voksne. Det henstilles endvidere at det sikres at et samarbejde finder sted mellem de for erhvervsvejledningen ansvarlige på de forskellige områder og niveauer. Endelig anbefales en forbedring af vejledningspersonalets uddannelse og efteruddannelse.

Rådet for de Europæiske Fællesskaber og undervisningsministrene forsamlet i Rådet vedtog den 13. december 1976 *en resolution vedrørende foranstaltninger med henblik på at forbedre forberedelsen af de unge til erhvervsarbejde og lette deres overgang fra uddannelse til arbejdsliv*. Medlemsstaterne skal herefter under udarbejdelsen af deres nationale politik tage de konklusioner og foranstaltninger der er foreslået i en rapport fra uddannelsesudvalget om forberedelsen af de unge til erhvervsarbejde og til overgangen fra uddannelse til arbejdsliv, med i deres betragtninger. Disse konklusioner og foranstaltninger vedrører bl.a. følgende: videreud-

vikling af en permanent ordning for uddannelses- og erhvervsvejledning med deltagelse af forældre, lærere og vejledere; den grundlæggende og den videregående uddannelse af lærere med henblik på at sætte disse i stand til på en mere effektiv måde at forberede de unge til arbejdslivet og til at vejlede dem ved deres valg mellem beskæftigelsesmulighederne og mulighederne for videregående undervisning og uddannelse; styrkelse af samråd og samordning mellem undervisningssektoren og erhvervsvejledningen, erhvervsuddannelsen og arbejdsformidlingen for at lette forberedelsen af de unge til arbejdslivet og deres indførelse i dette.

Med udgangspunkt i Rådets resolution har *Det Økonomiske og Sociale Udvalg den 29.-30. marts 1978 vedtaget en udtalelse om almen og faglig uddannelse for unge arbejdstagere*, hvori en række af resolutionens punkter gentages og understreges. Udvalget går således ind for en videreudvikling af en fortløbende uddannelses- og erhvervsvejledning, idet man mener at unge bør have mulighed for uddannelses- og erhvervsvejledning gennem hele skoletiden samt i hele deres erhvervsaktive alder, og at de gældende regler er utilfredsstillende i de fleste medlemsstater. Udvalget finder især at de erhvervsvejledningsafdelinger der er tilknyttet arbejdsformidlingskontorerne, bør udbygges.

3.2 Udviklingen i Danmark

Den offentlige erhvervsvejledning i Danmark kan føres tilbage til 1917, da Centralarbejdsanvisningskontoret for København og Frederiksberg oprettede en særlig afdeling for lærlingeopvisning og erhvervsvejledning. I løbet af tyverne blev kontorets erhvervsvejledning udbygget bl.a. derved, at der tillærlinge-

afdelingen knyttedes en afdeling for psykotekniske prøver. I 1929 udskiltes denne afdeling fra Centralarbejdsanvisningskontoret og blev en selvstændig institution: Københavns Kommunes Psykotekniske Institut.

Som et led i udbygningen af Centralarbejdsanvisningskontorets erhvervsvejledning udarbejdedes Erhvervs-kartoteket, som hurtigt opnåede en betydelig udbredelse; således blev det opstillet på samtlige kommuneskoler inden for kontorets område.

Jævnside hermed blev der flere steder i provinsen på initiativ af private kredse oprettet institutioner med det formål at yde ungdommen bistand i forbindelse med erhvervsvalget. Dette var således i begyndelsen af trediverne tilfældet i Randers (Psykoteknisk Institut) og i begyndelsen af fyrrerne i Odense og Silkeborg (henholdsvis Fyns Psykotekniske Institut og Ungdomserhvervsvejledningskontoret i Silkeborg).

I 1943 nedsatte Arbejdsministeriet - bl.a. under indtryk af den betydelige udvikling der var sket i Sverige på erhvervsvejledningens område siden 1940 - et rådgivende embedsmandsudvalg, der i sin betænkning af 1946 foreslog oprettelse af en landsomfattende erhvervsvejledning for ungdommen, bestående dels i en almindelig erhvervsoplysning, dels i en individuel erhvervsvejledning.

Efter udvalgets forslag skulle erhvervsoplysningen hovedsagelig foregå på skolerne bl.a. derved, at der til samtlige elever i folkeskolens afgangsklasser skulle uddeles en bog om erhvervsvalgets problemer og et erhvervsorienterende tidsskrift. Endvidere skulle erhvervsoplysningen omfatte foredrag, radioudsendelser, filmforevisninger, virksomhedsbesøg m.v.

Den individuelle erhvervsvejledning

blev foreslået henlagt til de offentlige arbejdsanvisningskontorer, som forudsattes udbygget med særlige afdelinger for erhvervsvejledning under ledelse af erhvervsvejledere. Det var for udvalget et grundlæggende princip, at erhvervsvalget skulle være frit, og at erhvervsvejledningen ikke skulle være obligatorisk.

Betænkningen dannede grundlaget for en i 1946 etableret forsøgsordning, hvorefter der blev knyttet erhvervsvejledere til i alt 8 offentlige arbejdsanvisningskontorer. Da dette forsøg faldt heldigt ud, blev der rigsdagsåret 1952-53 fremsat forslag til en erhvervsvejledningslov, der blev vedtaget samme år.

Erhvervsvejledningsloven af 1953 byggede dels på den af embedsmandsudvalget i 1946 afgivne betænkning, dels på de erfaringer, der i de forløbne år var indhøstet under det omhandlede forsøg med erhvervsvejledning på en række offentlige arbejdsanvisningskontorer landet over.

Ifølge loven henlagdes erhvervsvejledningen i princippet til den offentlige arbejdsanvisning, som - for den skole-søgende ungdoms vedkommende i nøje samarbejde med skolerne - skulle yde erhvervsvejledning, bestående i erhvervsoplysning for ungdommen og vederlagsfri erhvervsrådgivning.

Den landsomfattende erhvervsvejledning blev på grund af betydelige forarbejder og forhandlinger med bevillingsmyndighederne først iværksat fra 1. oktober 1955. På dette tidspunkt oprettedes særlige erhvervsvejledningsafdelinger ved alle offentlige arbejdsanvisningskontorer.

Som erhvervsvejledere blev næsten udelukkende antaget lærere ved folkeskolen eller gymnasiet; næsten alle var deltidsansatte.

Til at følge tilrettelæggelsen af erhvervsvejledningen og være rådgiven-

de for arbejds- og socialministeren i spørgsmål vedrørende erhvervsvejledning blev der i henhold til loven nedsat et udvalg bestående af en af arbejds- og socialministeren udpeget formand samt af repræsentanter for Undervisningsministeriet, Arbejdsministeriet, de offentlige arbejdsanvisningskontorer, arbejdsgiver- og arbejdstagerorganisationer og lærer- og ungdomsorganisationer.

Udvalget afgav i 1960 indstilling med henblik på revision af erhvervsvejledningsloven på grundlag af en redegørelse for synspunkter vedrørende den fremtidige tilrettelæggelse af erhvervsvejledningen, som en arbejdsgruppe havde udarbejdet. Redegørelsen og indstillingen, der byggede på ILO's henstilling om erhvervsvejledning af 1949, og som publiceredes i bogen Erhvervsvejledningen 1961, dannede grundlag for erhvervsvejledningsloven af 1961 og dermed for den eksisterende ordning af den offentlige erhvervsvejledning og for samarbejdet mellem arbejdsmarkeds- og undervisningsmyndighederne.

Inden for de forskellige *skoleformer* fandtes indtil 1958 ingen formaliseret uddannelses- og erhvervsorientering; dog havde man i folkeskolen gjort udstrakt brug af den offentlige erhvervsvejlednings erhvervsvejledere. Ved *folkeskole- og gymnasieskolelovene af 1958* blev erhvervsorientering gjort obligatorisk i disse skoleformer, og i de følgende år gennemførtes et forsøgsarbejde med uddannelses- og erhvervsorienterende undervisning og med udformning af hjælpemidler hertil. I betænkningerne Undervisningsvejledning for Folkeskolen III 1960-61 og Det nye Gymnasium 1960 blev der givet nærmere retningslinier for undervisningen.

Ved *lovændringer i 1975 og 1977* blev ordningerne udbygget, og der blev indført henholdsvis skolevejledning og stu-

dievejledning i folkeskolen og gymnasiet.

I de nye uddannelser, hf(1967) og efg (1973), er fra starten indført ikke blot uddannelses- og erhvervsorientering, men også personlig vejledning ved studievejledere for eleverne. I 1977 blev studievejledningen ved efg udvidet til at omfatte *erhvervsskolerne* som helhed.

I 1977 blev der endvidere tilvejebragt et formelt grundlag, i form af et cirkulære fra Undervisningsministeriet, for etablering og udbygning af vejledningsordninger ved de *videregående uddannelsesinstitutioner*.

Endelig blev der ved et cirkulære fra Undervisningsministeriet i 1977 givet mulighed for oprettelse af *kommunale kontakt- og informationsordninger* (udvidede skolevejlederordninger, ungdomsrådgivningskontorer m.v.) som led i foranstaltningerne til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden.

3.3 Vejledningsordninger i undervisningssektoren

3.3.1 Folkeskolen

Ved skoleloven af 1958 blev erhvervsorientering indført som obligatorisk emne i folkeskolen, uden angivelse af orienteringens omfang. Fra 1976 er betegnelsen ændret til uddannelses- og erhvervsorientering.

Uddannelses- og erhvervsorientering har fået større vægt efter den nye folkeskolelovs ikrafttræden den 1. august 1976, idet det i Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 27. november 1975 om undervisning i visse emner som led i folkeskolens obligatoriske fag bestemmes, at der på 7. til 9. klassetrin skal undervises i uddannelses- og erhvervsorientering i normalt mindst 48 timer i alt.

Desuden er der med loven skabt hjem-

mel for fortsat at tilbyde de praktik-, besøgs- og mødearrangementer, som tidligere blev afholdt uden direkte lov-hjemmel.

Endvidere er der med loven af 1975 indført et nyt, valgfrit fag *arbejdskend-skab* (i loven betegnet »kendskab til ud-dannelsesforhold og til vilkårene i ar-bejdslivet«), som bl.a. gennem besøg og praktikophold i virksomheder og insti-tutioner tilsigter at bibringe eleverne et forøget kendskab til uddannelsesfor-hold og vilkårene i arbejdslivet.

Undervisningen i uddannelses- og er-hvervsorientering og i arbejdskend-skab er i øvrigt nærmere beskrevet i Un-derwijsningsministeriets cirkulære af 22. august 1975 om gennemførelse af lov om folkeskolen og bekendtgørelse af 28. november 1975 om undervisningen i folkeskolens valgfag samt i vejledende forslag til læseplaner af 30. april og 12. maj 1976 og undervisnings vej ledninger for folkeskolen nr. 19 og 26, 1976.

Det er klasselæreren for den enkelte klasse som er ansvarlig for iværksættel-sen af og for sammenhængen i uddannel-ses- og erhvervsorienteringen; den så-kaldte »klassens time«, som ligeledes er en af lovens nydannelser, kan bl.a. bruges hertil. Også andre lærere og medar-bejdere ved skolevæsenet, frem for alt skolevejlederen (se nedenfor) deltager i arbejdet. Ud over den kollektive uddan-nelses- og erhvervsorientering har ele-verne adgang til at få individuel vejled-ning, enten hos klasselæreren eller sko-levjlederen eller hos sagkyndige på el-ler uden for skolen, herunder den offent-lige erhvervsvejledning.

Praktikopholdene, der oftest er af 1 el-ler 2 ugers varighed, etableres i meget stort omfang med bistand af den offent-lige erhvervsvejledning; det drejer sig om mindst 100.000 ophold om året.

Pr. 1. august 1976 blev der indført en landsdækkende ordning med skolevej-

ledere i folkeskolen, og i de fleste kom-muner er der endvidere ansat skolekon-sulenter for uddannelses- og erhvervs-orientering.

Skolevejlederne har hovedsagelig til opgave at bistå klasselæreren og lærer-ne i arbejdskendskab, dels med hensyn til undervisnings- og materialespørgs-mål, dels ved individuel og kollektiv vej-ledning af elever og forældre. Desuden skal de forestå planlægningen af de ud-advendte aktiviteter (praktik, møder, besøg m.m.) og medvirke ved den særlige vejledning af elever som ønsker at forlade skolen inden undervisningsplig-tens ophør.

Skolevej ledere udpeges blandt lærer-ne ved den pågældende skole for et sko-leår ad gangen af skolenævnet efter ind-stilling fra lærerrådet.

Med henblik på uddannelses- og er-hvervsorientering, skolevej ledning samt arbejdskendskab i folkeskolen er der i ca. 200 kommuner - omfatten-de over 80% af landets befolkning - an-sat *skolekonsulenter for uddannelses- og erhvervsorientering*, som bistår sko-levjledere og lærere vedrørende mate-rialespørgsmål, koordinering af prak-tik- og besøgsvirksomhed, planlægning m.m. Skolekonsulenterne er alle lærere, der har konsulentarbejdet som bibe-skæftigelse; ca. 15% af dem er samtidig ansat som *erhvervs* vej ledere ved den of-fentlige arbejdsformidling.

Endelig er der i godt 100 kommuner udpeget skolekonsulenter for *kurator*-virksomhed, oftest kaldet *kuratorer*, som yder individuel bistand til de elever som efter henvisning fra skolepsykolo-gisk kontor modtager eller har modta-get specialundervisning, herunder især elever med generelle indlæringsvanske-ligheder. Bistanden ydes både i forbin-delse med uddannelses- og erhvervs-valgsproblemer og i forbindelse med personlige og sociale problemer. Et vig-

tigt indslag i valgforberedelsen for specialundervisningens elever er den såkaldte arbejdspraktik, som er en mellemting mellem erhvervspraktik og egentlig beskæftigelse. Kuratorerne arbejder i nær tilknytning til de skolepsykologiske kontorer, hvis vejledende virksomhed tillige har forbindelse med de opgaver der varetages af skolevejledere og skolekonsulenter for uddannelses- og erhvervsorientering.

Bestemmelserne om uddannelses- og erhvervsorientering og -vejledning for specialundervisningens elever findes i Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 25. august 1978 om folkeskolens specialundervisning af elever med generelle indlæringsvanskeligheder, i Undervisningsvejledning for folkeskolen nr. 2, 1979, samt i vejledningen Arbejdspraktik fra Fællesudvalget mellem Erhvervsvejledningsrådet og Folkeskolens Læseplansudvalg (1973).

Kuratorerne yder i øvrigt hjælp, såfremt det ønskes, til andre af folkeskolens elever med særlige vanskeligheder.

Folkeskolens uddannelses- og erhvervsorientering og skolevejledning administreres centralt af Undervisningsministeriet, Direktoratet for Folkeskolen, Folkeoplysning, Seminarier m.v. I direktoratet er ansat en undervisningsinspektør for uddannelses- og erhvervsorientering; til sin bistand har denne to deltidsansatte fagkonsulenter, der i øvrigt er lærere i folkeskolen.

3.3.2 Gymnasieskolen og studenterkursus

Erhvervsorientering blev ved skoleloven af 1958 indført i gymnasiet. Ved lovændringen i 1977 blev betegnelsen ændret til uddannelses- og erhvervsorientering. Samtidig blev der indført individuel uddannelses- og erhvervsvejledning, i daglig tale kaldet studievejledning.

Bestemmelserne herom findes i Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 2. marts 1978 om uddannelses- og erhvervsorientering samt individuel vejledning i gymnasieskolen og på studenterkursus, ministeriets cirkulære af 9. marts 1979 om ansættelsesvilkår og tjenestetid for tjenestemandsansatte **adjunkter** og lektorer ved gymnasieskoler og studenterkursus, der ansættes som studievejledere, samt ministeriets rapport om studievejledning i gymnasiet (udateret, fra 1978).

Efter disse bestemmelser gives eleverne uddannelses- og erhvervsorientering og individuel vejledning vedrørende spørgsmål af faglig, social, økonomisk og personlig art i forbindelse med deres uddannelsessituation og erhvervsvalg. Endvidere skal der gives en indføring i almen studieteknik.

Til kollektiv uddannelses- og erhvervsorientering anvendes der indtil 20 timer i løbet af de tre gymnasieår, henholdsvis de to kursusår; det skal tilstræbes at timerne fordeles jævnt over de forskellige fag. Den kollektive orientering omfatter indføring i almen studieteknik, orientering om grenvalget samt generel orientering om studie- og erhvervsforhold, som kan danne baggrund for elevernes valg af uddannelse og erhverv. - Som supplement til skolerne egen orientering tilbyder den offentlige erhvervsvejledning afholdelse af studieorienterende møder under medvirken af aktive studerende og erhvervsvejledere; og kurserne modtager tilbuddet. Endvidere inddrages folk fra erhvervslivet og dets organisationer i orienteringen.

Som led i den individuelle vejledning skal studievejlederne give de elever der afbryder undervisningen, orientering om andre uddannelsesmuligheder, ligesom de skal medvirke ved henvisning af handicappede elever til specialunder-

visning eller anden specialpædagogisk bistand.

Studievej lederne skal ifølge de bestemmelser der gælder for deres virksomhed, samarbejde med vejledere fra andre uddannelsesinstitutioner og med erhvervsvejlederne fra den offentlige arbejdsformidling.

Rektor udpeger studievej lederne blandt skolens eller kursusets lærere for en tre-årig periode.

Uddannelses- og erhvervsorienteringen og studievejledningen i gymnasiet administreres centralt af Undervisningsministeriet, Direktoratet for Gymnasieskolerne og Hf. I direktoratet er ansat en fagkonsulent for vejledningsområdet; herudover er en undervisningsinspektør delvist beskæftiget med administration af **vejledningsopgaver**. Disse medarbejdere varetager også administrationen af vejledningen ved hf (se 3.3.3).

3.3.3 Hf

I forbindelse med oprettelsen af hf i 1967 indførtes studievejledning dels for personer der søger optagelse på et hf-kursus, dels for studerende på hf-kurserne og dels for selvstuderende. Endvidere skal der gives hf-kursisterne uddannelses- og erhvervsorientering. De gældende bestemmelser herom findes i Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 24. april 1974 om højere forberedelseksamen og om undervisning mv. på kursus til højere forberedelseksamen samt i Undervisningsministeriets vejledning og retningslinier for hf-undervisningen fra 1974.

Ifølge vejledningen er det studievejlederens vigtigste opgave at yde individuel bistand vedrørende alle problemer der er knyttet til uddannelsessituationen, give uddannelses- og erhvervsorientering og forstå undervisningen i almen studieteknik.

En ikke uvæsentlig del af studievejledernes arbejde består i vejledning og oplysningsvirksomhed over for personer der overvejer at søge optagelse på et hf-kursus; vejlederne besvarer henvendelser fra interesserede, medvirker ved informationsmøder m.v. og fører samtaler med ansøgere til kurserne.

I studieforløbets 1. og 2. semester omfatter arbejdet i første række tilvalgsorienteringen og -vejledningen, som er af vidtrækkende betydning for de senere muligheder for uddannelses- og erhvervsvalg. I 3. og 4. semester ligger hovedvægten på orientering og vejledning om disse muligheder. Som led i denne orientering arrangeres der tilsvarende studieorienterende møder som for gymnasieelever (se 3.3.2).

Studievej lederne står herudover til rådighed med vejledning i forbindelse med personlige og sociale problemer.

Ved de fleste hf-kurser er der ansat en eller to studievejledere, ved enkelte store kurser tre eller fire. Studievej lederne udpeges blandt lærerne af rektor for en treårig periode.

Vej ledningsopgaverne ved hf administreres centralt af Undervisningsministeriet, Direktoratet for Gymnasieskolerne og Hf, af de samme medarbejdere som er beskæftiget med vejledningen i gymnasiet (se 3.3.2).

3.3.4 Erhvervsskolerne (handelsskoler og tekniske skoler)

Ved loven om erhvervsfaglige forsøgsuddannelser i 1972 indførtes der studievejledning ved de erhvervsfaglige grunduddannelser (efg).

Ifølge loven af 1977 om erhvervsfaglige grunduddannelser skal der tilbydes efg-eleverne rådgivning om valg af uddannelse og erhverv samt om personlige forhold. Samme år blev ordningen udvidet til at omfatte alle heltidsuddannel-

ser ved erhvervsskolerne (handelsskolerne og de tekniske skoler), dvs. foruden efg-uddannelserne også lærlingeuddannelser, grundlæggende og videregående tekniske eksamensuddannelser, handelsmedhjælpereksamen, højere handelseksamen og edb-assistentuddannelsen. Endvidere er der etableret forsøg med vejledning i merkonomuddannelsen.

Vejledningsfunktionerne er beskrevet i »Vejledende beskrivelse af studievejledernes opgaver og kompetence ved de erhvervsfaglige grunduddannelser« af 15. februar 1977. Denne beskrivelse er under revision. Den nye udgave vil være gældende for samtlige studievejledere inden for erhvervsskolernes forskellige uddannelsesområder.

Vejledningsarbejdet omfatter vejledning i forbindelse med elevernes valg af fag og fagkombinationer, valg af uddannelse og erhverv samt rådgivning om mere personlige, fx økonomiske, problemer.

Vejledningen er dels individuel og dels kollektiv. Der er fastsatte kontortider, hvor eleverne kan henvende sig, og desuden er det almindeligt med obligatoriske samtaler med alle eleverne, ikke mindst op til forskellige valgsituationer. Den kollektive vejledning omfatter fx orientering om uddannelsesmuligheder, bl.a. ved arrangementer med deltagelse af repræsentanter fra erhvervslivet. Endvidere orienteres om videre- og efteruddannelsesmuligheder og om indholdet af forskellige valgfrie fag. Den kollektive vejledning omfatter også orientering om retlige forhold og problemer i forbindelse med »udskolingsfasen«.

Studievej lederne medvirker ved formidling af hjælp til fremskaffelse af praktikpladser, bl.a. gennem samarbejde med arbejdsformidlingen.

Desuden kan nævnes en del opgaver i

forbindelse med ekstern informationsvirksomhed. Studievej lederne har kontakt til og samarbejde med vejledere inden for andre dele af uddannelsessystemet; især orientering af folkeskolens elever er en opgave der bruges megen tid på. Desuden har studievej lederne kontakt til andre institutioner og social- og sundhedsforvaltningen samt til det lokale arbejdsmarked.

Studie- og erhvervs vejledningsfunktionerne er sammensat af 3 komponenter: Studievejlederinstitutionen, den enkelte faglærers rådgivende og vejledende virksomhed og endelig selve undervisningsindholdet. Denne sammensætning beror på at de erhvervsfaglige grunduddannelser er tilrettelagt således, at de uddannelsessøgende i løbet af uddannelsens første år, gennem en række valg af faggrupper og fag, gradvist og bl.a. på grundlag af erfaringer fra undervisningen finder frem til den for den enkelte mest hensigtsmæssige uddannelse.

Studievej lederne udpeges blandt skolens lærere og skal ved siden af arbejdet som studievejledere have en del undervisning.

Studievejledningen ved erhvervsskolerne administreres centralt af Undervisningsministeriet, Direktoratet for Erhvervsuddannelserne. I direktoratet er ansat en fagkonsulent for vejledningsområdet; herudover er en undervisningsinspektør delvist beskæftiget med administration af vejledningsopgaver.

3.3.5 Videregående uddannelsesinstitutioner

I 1968 henstillede Planlægningsrådet for de Højere Uddannelser at permanente studievej ledningsordninger blev etableret ved samtlige videregående uddannelsesinstitutioner, og i 1969 afgav

et udvalg nedsat af Rektorkollegiet et forslag til organisation af studievejledningen ved de højere uddannelsesinstitutioner. Med enkelte undtagelser er det dog først i de seneste år institutionerne har udviklet mere omfattende vejledningsordninger.

I Undervisningsministeriets cirkulære af 3. marts 1977 om forbedring af de langvarigt uddannedes beskæftigelsesmuligheder henstilles det at de videregående uddannelsesinstitutioner opbygger en studie- og erhvervsvejledning - eller udbygger en eksisterende - og at dette sker i en generel (typisk central) og en speciel (typisk decentral) vejledningsfunktion.

Som opgaver for den generelle vejledningsfunktion peges bl.a. på vejledning af potentielle studerende og af studerende inden for institutionen, som overvejer studieskift, samt om erhvervsmuligheder efter afsluttet studium; endvidere samarbejde med andre institutioner m.fl.

Den specielle vejledningsfunktion består i studievejledning i relation til de enkelte vejlednings søgendes studiesituationer, dvs. vejledning om tilrettelæggelse af studieforløbet, oplysning om studieordninger og uddannelsesregler, om dispensationspraksis, eksamensforhold, **erhvervsmuligheder** mv.

De faktiske forhold varierer en del fra institution til institution.

Ved universiteterne i København, Århus og Odense er vejledningen stort set organiseret i overensstemmelse med Undervisningsministeriets cirkulære. Den centrale vejledning forestås af heltidsansatte vejledere, mens den decentral vejledning forestås af deltidsansatte vejledere udpeget blandt lærerne eller de ældre studerende. Universitetscentre i Roskilde og Ålborg har studievejledningskontorer der varetager centrale vejledningsopgaver; den de-

centrale vejledning varetages på grund af centrene særlige undervisningsform hovedsagelig af lærerne.

Ved de andre højere læreanstalter varetages opgaver svarende til »central vejledning« nogle, men ikke alle steder af studiekontorer eller af administrationen. Ved nogle af læreanstalterne er ansat deltids studievejledere med henblik på varetagelse af den »specielle vejledning«.

Blandt de øvrige videregående uddannelsesinstitutioner har børnehaver og fritidspædagogseminarierne og Københavns Teknikum egentlige studievejledningsordninger. Flere institutioner, bl.a. folkeskoleseminarierne, forbereder indførelse af studievejledning.

Arbejdsgruppen er blevet gjort bekendt med at der for tiden overvejes visse justeringer af tilrettelæggelsen af studievejledningen ved de videregående uddannelsesinstitutioner, som endnu ikke er udbygget i et **omfang** der svarer til hvad man har nået i grundskolen og i de fortsatte skoleuddannelser (ungdomsuddannelserne).

Studievejledningen ved de videregående uddannelsesinstitutioner administreres centralt af Undervisningsministeriet, Direktoratet for de Videregående Uddannelser. Vejledningsspørgsmål indgår som særligt sagsområde hos direktoratets administrative medarbejdere.

3.3.6 Andre uddannelsesområder

Ifølge Undervisningsministeriets bekendtgørelse af 19. maj 1978 om *prøveforberedende enkeltfagsundervisning* for voksne (undervisning til folkeskolens afgangsprøver og udvidede afgangsprøver samt i hf-fag) skal der tilbydes deltagerne i undervisningen studievejledning. Vejledningen varetages af studievejledere der udpeges blandt kursusets lærere.

Uddannelses- og erhvervsorientering og -vejledning gives i større eller mindre omfang inden for forskellige andre skole- og uddannelsesformer.

I *ungdomsskolen* har mange elever en vis mulighed for at modtage uddannelses- og erhvervsorientering, bl.a. i faget ungdomsorientering. Eleverne kan her modtage en almen viden om de vigtigste erhvervs- og arbejdsforhold, og de kan få en orientering om mulighederne for fortsat uddannelse.

På *efterskolerne* finder der oftest en vis uddannelses- og erhvervsorientering sted. Det er imidlertid overladt til de enkelte skoler selv at træffe afgørelse om orienteringens og vejledningens indhold, form og omfang.

Eleverne på *folkehøjskolerne* står ofte ved et vendepunkt, idet de kan være fejlplaceret i en uddannelse eller i et erhverv eller kan være usikre over for uddannelses- eller erhvervsvalget. Andre søger gennem højskoleopholdet at kvalificere sig yderligere til en ønsket uddannelse. De fleste højskoleelever har derfor et betydeligt behov for uddannelses- og erhvervsvejledning, som i forskelligt omfang søges imødekommet, dels i forbindelse med den samfundsbetonede undervisning, dels ved individuel rådgivning. Tilsvarende gælder for *husholdnings- og landbrugsskoler*. - De omtalte skoler bistås i mange tilfælde af erhvervsErhvervsvejledningsopgaverne varetages af erhvervsvejledere, der har konsultation på landets 27 AF-kontorer, på en række lokalkontorer samt enkelte andre steder. Der er i alt henved 200 konsultationssteder landet over.

Der er normalt ikke udpeget særlige lærere til at tage sig af den uddannelses- og erhvervsorienterende undervisning på disse skoler, og der er ikke tilrettelagt nogen uddannelses- eller kursusvirksomhed for sådanne lærere eller vej-

ledere. Der peges imidlertid allerede i Betænkning vedrørende Folkehøjskolen af 1960 på behovet for, at der iværksættes »kursus, der kan tjene til at skole lærerne på dette område, og at der stilles offentlige midler til rådighed for dette arbejde«.

3.4 Den offentlige erhvervsvejledning

Den offentlige erhvervsvejledning har sin hjemmel i erhvervsvejledningsloven af 3. maj 1961 (der afløste en tilsvarende lov af 1953). Loven definerer begrebet erhvervsvejledning som den bistand der ydes til forberedelse og gennemførelse af valg af uddannelse eller erhverv i form af kollektiv orientering og individuel vejledning. Loven omtaler den centrale og lokale administration og har endvidere bestemmelser om indhentning af oplysningsmateriale til brug i uddannelses- og erhvervsvejledningen, om forskellige hjælpemidler og om den offentlige erhvervsvejlednings finansiering.

Med hjemmel i lovens § 3, stk. 2, har Arbejdsministeriet i 1965 fastsat Retningslinier vedrørende den offentlige erhvervsvejledning til erhvervsvejledningsloven af 3. maj 1961; retningslinierne er tiltrådt af Undervisningsministeriet.

Som det fremgår af erhvervsvejledningslovens definition af begrebet erhvervsvejledning, omfatter dette både uddannelses- og erhvervsvejledning, og vejledningen gives såvel under individuelle som under kollektive former.

Som det fremgår af erhvervsvejledningslovens definition af begrebet erhvervsvejledning, omfatter dette både uddannelses- og erhvervsvejledning, og vejledningen gives såvel under individuelle som under kollektive former.

Den offentlige erhvervsvejledning står til rådighed for alle, uanset alder.

Erhvervsvejledningens klientel er således dels skolesøgende og unge der har forladt skolen, dels voksne på ethvert alderstrin. De voksne, der udgør en stadig stigende del af klientelet (godt 70% af klienterne er over 18 år) vil navnlig findes i følgende grupper: personer der af en eller anden årsag (beskæftigelsesmæssig, social, aldersmæssig eller helbredsmæssig) er nødsaget til at skifte erhverv eller evt. overgå til deltidsbeskæftigelse; kvinder der ønsker at vende tilbage til erhvervslivet; unge der ønsker at skifte erhverv efter militærtjeneste; specialarbejdere der ønsker en længerevarende uddannelse; uddannelsessøgende der ønsker at skifte uddannelse; længerevarende ledige der ønsker bistand til genplacering på arbejdsmarkedet. I mange tilfælde henvises klienterne til erhvervsvejledningen fra skoler eller andre institutioner, eller disse anmoder om besøg af erhvervsvejledere, navnlig med henblik på bistand ved kollektive arrangementer.

Individuel vejledning er erhvervsvejledernes hovedopgave. Formålet med vejledningen er:

- 1) at **hjælpe** den enkelte til ved egen indsats at blive klar over sine forudsætninger og udviklingsmuligheder,
- 2) at give oplysninger om de foreliggende uddannelses-, erhvervs- og beskæftigelses muligheder,
- 3) at **hjælpe** den enkelte til ved egen indsats at træffe et valg eller lægge en **uddannelsesplan**, samt om fornødent bistå med tilpasning til vilkårene i arbejdslivet.

Erhvervsvejlederne har adgang til sagkyndig bistand af forskellig art. Ifølge erhvervsvejledningsloven er der således arbejdspsykologisk bistand til rådighed for erhvervsvejlederne, som kan

henvise klienter til arbejdspsykologisk undersøgelse i tilfælde hvor det skønnes nødvendigt for en videreførelse af vejledningssagen.

Den arbejdspsykologiske bistand består af arbejdspsykologiske undersøgelser, hvor alle gængse psykologiske metoder og tests kombineres og afpasses efter hver enkelt forelagt problemstilling med det formål at fremme videreførelsen af sagen mest muligt.

Den psykologiske bistand varetages af Arbejdsdirektoratets psykologiske afdeling, hvis medarbejdere betjener alle landets erhvervsvejledningsafdelinger.

Den psykologiske bistand er nærmere beskrevet i Arbejdsdirektoratets cirkulære nr. 192/78 af 22. august 1978 om Arbejdsdirektoratets arbejdspsykologiske afdelings bistandstilbud til erhvervsvejledning.

Erhvervsvejlederne kan i øvrigt indhente erklæringer fra skole, skolepsykolog, skolelæge eller andre læger, arbejdsgivere eller institutioner mv., som klienten har været i forbindelse med.

Den kollektive orientering finder sted i skoler og uddannelsesinstitutioner samt i andre institutioner (fx inden for forsvaret og kriminalforsorgen), som anmoder om erhvervsvejledningens bistand hermed. Tilbud med oplysning om bistandsmulighederne udsendes årligt til skoler og institutioner.

Bistanden består i enkeltlektioner på de forskellige klassetrin, ofte om aktuelle og lokale uddannelses- og erhvervsforhold. Der kan endvidere være tale om hjælp med tilrettelæggelse af uddannelses- og erhvervsorienterende programmer, fremskaffelse af uddannelses- og erhvervsoplysende materiale, herunder selvstændig udarbejdelse af materiale om lokale uddannelses- og erhvervsforhold, tilrettelæggelse af studiebesøg og

praktikophold - og i forbindelse hermed pladsfremskaffelse - samt andre valgforberedende arrangementer mv. Flere steder i landet har erhvervsvejledningen arrangeret orienterende møder for lærere.

For eleverne i gymnasiet og hf gennemføres en særlig form for studieorientering, idet Arbejdsdirektoratet i samarbejde med Direktoratet for Gymnasieskolerne og Hf og med bistand af arbejdsformidlingskontorenes erhvervsvejledere holder studieorienterende møder på næsten alle landets gymnasieskoler, studenterkursus og hf-kursus under medvirken af lokale erhvervs vej ledere samt særligt uddannede studerende, udpeget af Arbejdsdirektoratet.

Herudover udøver erhvervs vej ledere en udstrakt foredragsvirksomhed i forældrekredse samt i arbejder- og arbejdsdsgiver sammenslutninger.

Erhvervsvejlederne er i deres vejledningsarbejde uafhængige af andre institutioner, som klienten ellers måtte være knyttet til. Specielt kan nævnes at det i Arbejdsdirektoratets orientering om behandlingen af længerevarende ledige klienter er fastslået at oplysninger som indgår i erhvervsvejledningsafdelingens journaler, kun kan overgives til andre afdelinger af arbejdsformidlingen efter erhvervsvejlederens skøn.

Den offentlige erhvervsvejledning administreres centralt af Arbejdsministeriet og Arbejdsdirektoratet. Arbejdsdirektoratets kontor for erhvervsvejledning omfatter en administrativ sektion, afdelinger for information og oplysning, samt en arbejdspsykologisk afdeling; til kontoret er som pædagogisk konsulent knyttet Folkeskoledirektoratets undervisningsinspektør for uddannelses- og erhvervsorientering.

Det bemærkes at de ved arbejdsformidlingen ansatte arbejds konsulenter og arbejdsformidlere har væsentlige vejledningsfunktioner der i en række tilfælde er nært beslægtede med erhvervsvejledernes.

3.5 Kommunale kontakt- og informationsordninger

Ifølge Undervisningsministeriets cirkulære af 1. februar 1976 om uddannelsesmæssige foranstaltninger mod ungdomsarbejdsløsheden i kommuner og amtskommuner (afløser tilsvarende cirkulære af 4. november 1977) kan kommunerne i samarbejde med lokale uddannelses- og arbejdsmarkedsinstitutioner etablere, støtte eller videreføre kontakt- og informationsordninger for at lette de unges overgang til fortsat uddannelse eller erhverv.

I over halvdelen af kommunerne er der etableret sådanne ordninger i forbindelse med bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden i form af ungdomsrådgivningskontorer, informationskontorer, udvidede skolevejlederordninger og lignende. En række kommuner har iværksat særlige undersøgelser vedrørende de unges uddannelses- og beskæftigelsesforhold efter folkeskolen og gennemført opsøgning af unge arbejdsløse med henblik på at vejlede og yde bistand vedrørende uddannelse og beskæftigelse.

Formålet er at skabe kontakt til de unge som er særligt udsatte for ledighed, at informere, vejlede og bistå disse unge vedrørende uddannelses- og beskæftigelsesforhold samt at kortlægge behovet for foranstaltninger og vurdere virkningerne af iværksatte foranstaltninger.

Ordningerne sigter mod at bistå de unge ved overgangen fra folkeskolen til fortsat uddannelse eller erhverv, samt

at bistå andre unge der har særligt behov herfor, fx unge der afbryder en uddannelse.

Kontakt- og informationsordningerne supplerer eksisterende vejledningsordninger ved arbejdsformidlingen, uddannelsesstederne og social- og sundhedsforvaltningerne, og bør derfor etableres og fungere i nært samarbejde med de nævnte ordinære vejledningsordninger.

Kontakt- og informationsordningerne vil normalt have tilknyttet mindst en person med vejledningsmæssig eller pædagogisk baggrund. Herudover kan unge arbejdsløse inddrages i arbejdet.

I forbindelse med kontakt- og informationsordningerne skal der gives tilbud om vejledning og bistand i samarbejde med arbejdsformidling, uddannelsessteder og social- og sundhedsforvaltning. Der kan desuden informeres om uddannelses- og erhvervsforhold og gives bistand til løsning af praktiske problemer, som fx udformning af ansøgninger, og vedrørende løn- og støtteforhold, boligforhold osv.

Arbejdsformidlingskontorer og uddannelsessteder medvirker ved fremskaffelse af relevant materiale til brug for kontakt- og informationsvirksomheden.

De kommunale kontakt- og informationsordninger henhører under Undervisningsministeriet og Indenrigsministeriet.

3.6 Andre områder

3.6.1 Socialforvaltningen

Efter bistandsloven er den kompetence som efter den tidligere lovgivning var henlagt til statslige revalideringscentre og mødrehjælpsinstitutioner, sociale udvalg samt børne- og ungdomsværn,

til at yde bistand i form af hjælp til uddannelse og revalidering, nu samlet i de sociale forvaltninger, som således i et vist omfang varetager uddannelses- og erhvervsvejledningsmæssige opgaver.

De sociale forvaltninger vil ofte have behov for at samarbejde med arbejdsformidlingens medarbejdere, herunder erhvervsvejlederne. Arten af og formen for dette samarbejde er nærmere beskrevet i Socialministeriets cirkulære af 18. november 1975, Arbejdsdirektoratets cirkulære af 24. februar 1976, cirkulæreskrivelse af 29. marts 1979 fra Socialstyrelsen og cirkulære af 24. april 1979 fra Arbejdsdirektoratet om samarbejdet mellem arbejdsformidlingen og de sociale myndigheder, samt Rapport om samarbejdsmodeller mellem social- og sundhedsforvaltningerne og arbejdsformidlingen, 1979.

Kommunernes Landsforening omtaler det nævnte samarbejde således: »Om alle sager, hvor der forekommer erhvervs-mæssige problemer, og sager, hvor problemløsningen indebærer erhvervs-mæssige eller uddannelses-mæssige foranstaltninger, vil det være nødvendigt at samarbejde med de arbejdsformidlende myndigheder og herunder navnlig arbejds-konsulent og erhvervs-vejleder.

Det er betydningsfuldt, at et sådant samarbejde med den offentlige arbejdsformidling indledes så tidligt som muligt i den konkrete sag, således at arbejdsmarkeds-mæssige og faglige begrænsninger kan vurderes i en sags planlægning.

Ved iværksættelse af foranstaltninger, der indebærer arbejdsprøvning, omskoling, optræning, uddannelse m.m. i det private erhvervsliv, vil det være arbejds-konsulenten, der i den enkelte virksomhed søger disse etableret og formidler eventuelle oplysninger til rådgiveren.

Det vil derfor være vigtigt, at arbejdsrådgiveren er informeret om alle oplysninger, der er nødvendige for effektivt at kunne forestå denne opfølgning og afgive rapport herom til rådgi-veren«.

Der afholdes regelmæssigt møder mellem medarbejderne fra socialforvaltningen og medarbejderne fra arbejdsformidlingen. Her tages de fælles sager op, og der sker normalt en vis opsamling af sager forud for afholdelse af et møde.

Ved et rundspørge i 1977 til de enkelte arbejdsformidlingskontorer blev der indsamlet oplysninger om samarbejdet med socialforvaltningerne. Det fremgår at sagsbehandlere i de sociale forvaltninger ofte anmoder erhvervsvejlederne om råd og vejledning i de konkrete sager, ligesom henvisning af klienter fra socialforvaltningerne til erhvervsvejlederne med henblik på en erhvervsamtale er almindeligt forekommende.

De sociale forvaltningers virksomhed henhører under Socialministeriets ressort.

3.6.2 Kriminalforsorgen

Inden for kriminalforsorgens anstalter og institutioner m.m. foretages uddannelses- og erhvervsvejledning af de indsatte hovedsagelig af de forsorgsmedarbejdere der er knyttet til de enkelte institutioner. På de anstalter hvor der foregår en egentlig skolevirksomhed, vil de til skoleundervisningen knyttede lærere dog også hyppigt vejlede de indsatte i uddannelses- og erhvervsrådgivningsmål.

De fleste forsorgsmedarbejdere er socialrådgivere af uddannelse. Den egentlige erhvervsvejledning vil ofte blive overladt til eller ske i nært samarbejde med erhvervsvejlederne ved den offentlige arbejdsformidling.

Samarbejdet mellem kriminalforsorgen og arbejdsformidlingen er formaliseret ved cirkulære af 10. november 1975 om samarbejde mellem arbejdsformidlingskontorerne og de under Direktoratet for Kriminalforsorgen hørende anstalter, institutioner og afdelinger.

Ifølge cirkulæret bør der etableres et samarbejde mellem kriminalforsorgens institutioner m.m. og det arbejdsformidlingskontor inden for hvis geografiske område institutionen er beliggende.

Det forudsættes at der på institutionerne og på arbejdsformidlingskontorerne udpeges medarbejdere der specielt har til opgave at varetage dette samarbejde på regelmæssigt afholdte møder.

De indsattes behov for vejledning, specielt i forbindelse med løsladelsessituationen, kan drøftes på disse møder, og der kan - med de indsattes samtykke - udleveres oplysninger der gør det muligt for arbejdsformidlingskontorerne at arbejde videre med sagerne, eventuelt i samarbejde med andre arbejdsformidlingskontorer.

Samarbejdet mellem arbejdsformidlingskontorerne og kriminalforsorgen er af stærkt varierende omfang rundt om i landet, hvilket bl.a. er afhængigt af, i hvilket omfang kriminalforsorgen har institutioner inden for et givet arbejdsformidlingskontors område. Rent bortset fra dette forhold spænder samarbejdsintensiteten fra faste, ugentlige konsultationer til ganske få samtaler.

Den centrale administration af virksomheden ved kriminalforsorgens institutioner varetages af Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen.

3.6.3 Værnepligtige i forsvaret og civilforsvaret samt civile værnepligtige

For vejledning af det værnepligtige personale i forsvaret har hidtil været gæl-

dende kundgørelse af 14. november 1972. Der foreligger på nuværende tidspunkt (juni 1980) et udkast til ny kundgørelse, men reglerne er i hovedtrækkene de samme.

Ifølge kundgørelsen lasgges der vægt på den opsøgende virksomhed blandt de værnepligtige og dermed også på den individuelle vejledning. Det opsøgende arbejde foretages af talsmændene, mens den egentlige erhvervsvejledning varetages af den offentlige erhvervsvejledning. Der er således forudsat et snævert samarbejde mellem erhvervsvejledningen og forsvaret på dette område.

De værnepligtige har adgang til, hvis der ikke ved tjenestestedet er behov for besøg fra arbejdsformidlingen, at aflægge besøg ved et arbejdsformidlingskontor. Der er endvidere åbnet mulighed for, i forbindelse med den orientering der gives af arbejdsformidlingens **erhvervs** vej ledere, at inddrage fagforbundene i vejledningen.

Inden for civilforsvaret har man ikke udarbejdet egne regler om erhvervsvejledning af de værnepligtige, men man anvender reglerne i forsvarets kundgørelse, og arbejdet er koordineret gennem Forsvarets Oplysnings- og **Velfærdstjeneste**.

For de civile værnepligtige (militærnægtene) findes der regler om erhvervsvejledning der ligger tæt op ad reglerne for de militære værnepligtige. Det er også her talsmændene der foretager det opsøgende arbejde, og vejledningsfunktionerne koordineres af Landskontaktudvalget, der arrangerer møder og lignende.

Den centrale administration af vejledningen for værnepligtige i forsvaret varetages af Forsvarets Oplysnings- og **Velfærdstjeneste** under Forsvarsministeriet, for værnepligtige i civilforsva-

ret af Civilforsvars styrelsen under Indenrigsministeriet, og for civile værnepligtige af 1. udskrivningskreds.

3.6.4 Kontraktansatte i forsvaret

Vejledningen af forsvarets kontraktansatte stampersonel, herunder konstabler, der har mulighed for at anvende dele af tjenestetiden til civiluddannelsesformål, varetages af 7 vejledere, der hver dækker et geografisk område, samt af ca. 90 vejlederassistenter. Vejlederne har et nært samarbejde med erhvervsvej lederne ved arbejdsformidlingen, der påtager sig såvel instruktions- som orienterings- og individuelle vejledningsopgaver.

Den centrale administration varetages af Forsvarets Civiluddannelse under Forsvarsministeriet.

3.6.5 Landbruget

I medfør af EF-direktiv nr. 72/161/EØF og lovn. 225 af 12. juni 1975 er der ved Landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 352 af 26. juni 1975 etableret en særlig erhvervs- og samfundsmæssig vejledningsvirksomhed for personer der er beskæftiget ved jordbrug.

Vejledningen står åben for alle der er beskæftiget ved landbrug, gartneri, frugtavl, planteskoler og lignende, og vejledningen ydes dels i form af foredrag og studiekredse, dels i form af individuel rådgivning.

Vejledningen omfatter oplysninger om de pågældendes muligheder for at forbedre deres erhvervmæssige, sociale og økonomiske vilkår. Der kan også gives råd og vejledning ved afgørelsen af, om de pågældende bør fortsætte deres virksomhed inden for jordbruget, overgå til anden beskæftigelse eller helt ophøre med beskæftigelse. Desuden

kan der gives oplysninger om mulighederne for videreuddannelse inden for jordbruget og om de pågældendes børns fremtidsudsigter inden for jordbrug eller et andet erhverv.

Vejledningen foretages af konsulenter, der godkendes af Landbrugsministeriet. Det er en betingelse for godkendelse at konsulenten er uddannet som agronom, hortonom eller lignende, og at den pågældende er fastansat i en jordbrugsorganisation.

Til uddannelse og videreuddannelse af vejledningskonsulenterne afholdes en række kurser der er etableret i samarbejde med Arbejdsdirektoratet. Kurserne omfatter juridiske, arbejdsmarkeds-mæssige og jordbrugsmæssige emner.

Vejledningens virksomhed inden for jordbruget er etableret i forbindelse med den erhvervs- og uddannelsesvejledning der gives af den offentlige arbejdsformidling.

Til formidling af samarbejdet er der på det lokale plan ved så godt som alle arbejdsformidlingskontorer nedsat kontaktudvalg med repræsentanter dels for arbejdsformidlingskontorerne, dels for jordbrugsorganisationernes erhvervs- og samfundsmæssige vejledning. I 1978 blev der kun afholdt egentlige møder i 3 af disse kontaktudvalg, men der er jævnligt uformelle kontakter i spørgsmål vedrørende erhvervspraktik og anden beskæftigelse i landbruget eller i forbindelse med arrangementer om ungdomsuddannelser eller lignende.

Den centrale administration varetages af Landbrugsministeriet.

3.7 Organisationer

Dansk Arbejdsgiverforening og Landsorganisationen i Danmark varetager en række skolevendte oplysningsaktiviteter, specielt i forbindelse med uddannelses- og erhvervsorientering, arbejdskendskab og samtidsoorientering.

DA udarbejder og formidler informationsmateriale til brug for vejledere og for uddannelses- og erhvervsorientering. Organisationen har gennem de senere år i øget omfang udarbejdet informationsmateriale til direkte brug i folkeskolens ældste klasser. Af de forskellige materialer kan nævnes de uddannelses- og erhvervsorienterende lyd-billedbånd, der produceres ved medvirken af Arbejdsudvalget vedrørende Skole og Erhverv og stilles til rådighed for og udlånes gennem den offentlige erhvervsvejledning, skolekonsulenter for uddannelses- og erhvervsorientering og amtscentraler for undervisningsmidler. Endvidere imødekommer man i videst mulig omfang det stigende antal ønsker om arbejdsgivere som »gæsteundervisere« i skolevæsenet.

LO har bl.a. gennem det i 1975 oprettede skolekontaktudvalg en række skolevendte aktiviteter. Gennem udvalget og de herigennem oprettede lokale skolekontaktudvalg koordineres de aktiviteter der varetages af organisationer og enkeltpersoner i arbejderbevægelsen. De enkelte organisationer og i et vist omfang skolekontaktudvalget forestår udarbejdelse og formidling af informationsmateriale til skolerne. Arbejderbevægelsen medvirker - i lighed med DA - ved »gæsteundervisere« i skolevæsenet.

Hovedorganisationerne er i øvrigt repræsenteret i Erhvervsvejledningsrådet og dets underudvalg og i Fællesudvalget mellem Erhvervsvejledningsrådet og Uddannelsesrådet for Grundskolen.

3.8 Udgifter til uddannelses- og erhvervsvejledning

Det er ikke muligt at angive præcist hvor store beløb der anvendes årligt til uddannelses- og erhvervsvejledningsaktiviteter. Nedenfor meddeles de årlige udgifter (1980) til en række vejledningsordninger inden for undervis-

nings- og arbejdsmarkedssektoren. Langt den overvejende del af de angivne beløb udgør lønudgifterne. En mindre del udgøres af udgifter til uddannelses- og kursusvirksomhed og til informationsmaterialer.

Udgifterne fordeler sig således på de forskellige vejledningsområder:

folkeskolen	ca. 65 mio. kr.
gymnasiet	ca. 20 mio. kr.
hf	ca. 6 mio. kr.
erhvervsskolerne	ca. 25 mio. kr.
prøveforberedende undervisning for voksne	ca. 15 mio. kr.
videregående uddannelser	ca. 3 mio. kr.
den offentlige erhvervsvejledning	ca. 17 mio. kr.

Udgifterne til uddannelses- og erhvervsvejledning i forbindelse med foranstaltninger til bekæmpelse af ungdomsarbejdsløsheden og til vejledning

inden for andre myndighedsområder kan ikke opgøres selvstændigt, da disse vejledningsaktiviteter indgår som et integreret led i anden virksomhed.

Vejledningspersonalet

4.1 Kategorier og omfang

Nedenfor oplyses om antallet af vejledere (pr. 1. januar 1980) inden for de forskellige vejledningsområder og om vejledernes funktionstid (heltid, deltid, ugentligt timetal).

Undervisningssektoren

Folkeskolen

ca. 1800 skolevejledere

gns. 6 timer ugentlig

ca. 200 skolekonsulenter for uddannelses- og erhvervsorientering

5-22 timer ugentlig

godt 100 kuratorer (skolekonsulenter for kuratorvirksomhed)

mindst 2 timer ugentlig

Gymnasiet og studenterkursus

ca. 500 studievejledere

gns. 6 timer ugentlig

Hf

ca. 140 studievejledere

gns. 6½ time ugentlig

Erhvervsskolerne

ca. 250 studievejledere ved handelsskolerne

6-12 timer ugentlig

henved 200 studievejledere ved de tekniske skoler

6-16 timer ugentlig

Videregående uddannelsesinstitutioner

7 studievejledere

heltids

ca. 100 faglige vejledere

1-20 timer ugentlig

Andre uddannelsesområder

ca. 220 studievejledere ved prøveforberedende undervisning i folkeskolens fag

gns. 6 timer ugentlig

ca. 175 studievejledere ved prøveforberedende undervisning i hf-fag

gns. 7 timer ugentlig

Den offentlige erhvervsvejledning

ca. 160 erhvervsvejledere

heraf 70 deltids (gns. 15-20 timer ugentlig)

Kommunale kontakt- og informationsordninger

125-150 »udvidede skolevejledere«

funktionstid foreligger ikke oplyst

ca. 120 beskæftigelseskonsulenter

omfanget af egentlige vejledningsopgaver foreligger ikke oplyst

ca. 300 andre medarbejdere

Andre områder

Socialforvaltningen

ingen specielle uddannelses- og erhvervsvejlednings-

uddannelses- og erhvervsvejledning indgår i sagsbehandlernes almindelige vej-

lednings- og rådgivningsarbejde - ofte

med støtte fra arbejdsformidlingens

medarbejdere)

Kriminalforsorgen

Uddannelses- og erhvervsvejlednings-

opgaverne varetages af institutionernes

og anstaltens forsorgsmedarbej-

dere i samarbejd« med erhvervsvejledere ved arbejdsformidlingen.

Forsvaret

a. vejledning af værnepligtige uddannelses- og erhvervsvejledningsopgaverne varetages af tjenestestedernes socialrådgivere i samarbejde med erhvervsvejledere ved AF samt af de værnepligtiges talsmænd

b. vejledning af stampersonel

7 *civiluddannelsesvejledere*
heltids

86 *vejlederassistenter*

5 heltids, resten fra 1 time ugentlig og opefter

Landbruget

4 heltids- og ca. 130 deltidsansatte *ES-konsulenter* (ES = erhvervs- og samfundsmæssig vejledning)

omfanget af egentlig uddannelses- og erhvervsvejledning ikke opgjort

4.2 Rekruttering

Vejlederne i *undervisningssektoren* udpeges blandt lærerne i den pågældende skole eller uddannelsesinstitution; skolevejlederne i folkeskolen er folkeskolelærere, studievejlederne i gymnasiet er gymnasielærere osv. Særlige forhold gør sig dog gældende ved universiteterne, hvor de fuldtidsansatte studievejledere er kandidater fra et af universitetets områder, mens de deltidsansatte faglige **vejledere** er lærere eller ældre studerende.

Erhvervsvejlederne ved *den offentlige erhvervsvejledning* har (pr. 1. oktober 1979) følgende uddannelsesbaggrund forud for ansættelsen som erhvervsvejledere:

	antal	%
socialrådgiver	24	15
folkeskolelærer (de fleste deltidsansat)	69	43
anden social/pædagogisk uddannelse	17	11
akademisk	12	7
handel og kontor (med videreuddannelse)	24	15
håndværk og industri (med videreuddannelse)	9	6
andet (journalister, officerer m.fl.)	<u>5</u>	<u>3</u>
I alt	160	100

Ved de *kommunale kontakt- og informationsordninger* er de »udvidede skolevejledere« folkeskolelærere, mens beskæftigelseskonsulenterne fordeler sig således med hensyn til uddannelsesbaggrund:

	antal
håndværk	32
handel og kontor	11
teknikumingeniør- eller anden teknisk uddannelse	24
lærer, socialrådgiver	22
akademisk	10
andet	2
I alt	101

Vejlederne ved *socialforvaltningen* og *kriminalforsorgen* er kommuneassistentuddannede, socialrådgivere eller lignende.

Forsvarets civiluddannelses vejledere har meget forskellig uddannelsesbaggrund, mens vejlederassistenterne er konstabler, sergenter eller oversergenter.

4.3 Uddannelse af vejledere

4.3.1 Eksisterende uddannelsesvirksomhed

Der findes ingen erhvervsuddannelse der specielt kvalificerer til at give ud-

dannelses- og erhvervsvejledning. Som beskrevet ovenfor under 4.2 repræsenterer vejlederne en lang række forskellige uddannelser.

For de fleste vejledergrupper er gennemført mere eller mindre omfattende efteruddannelser.

I *folkeskolen* har lærernes uddannelsesmæssige baggrund for at give uddannelses- og erhvervsorientering bl.a. været et obligatorisk 1 O-timers kursus som led i uddannelsen på folkeskoleseminarierne. Fra 1975 har emnet været indbygget i undervisningen i de såkaldte pædagogiske specialer på seminarierne; der er imidlertid intet fastsat om omfanget, og kun enkelte seminarier har lærerkræfter med uddannelse på området.

20-30 lærere om året søger et ca. 70 timers kursus i uddannelses- og erhvervsorientering på Danmarks Lærerhøj skole i København. Der afholdes nogle korte kursus i uddannelses- og erhvervsorientering, arbejdskendskab og samtidsorientering forskellige steder i landet.

I 1972 påbegyndte Danmarks Lærerhøjskole en forsøgsvis efteruddannelse af lærere i skolevej ledningsopgaver. I den forløbne tid er der - navnlig ved de 8 provinsafdelinger - uddannet i alt henved 1000 lærere på kurser af et omfang på ca. 210 timer. Disse lærere er i betydeligt tal trådt ind i de nyoprettede funktioner som skolevej ledere. For nyudpegede skolevej ledere har lærerhøjskolen gennemført en række 14-dages kurser.

Direktoratet for Folkeskolen, Folkeoplysning, Seminarier m.v. samler årligt skolekonsulenterne til et eller flere møder eller korte kurser; men et egentligt uddannelsesstilbud foreligger ikke. Hvad kuratorerne angår, er uddannelsen principielt henlagt til Danmarks Lærerhøjskole. Men der har ikke i flere

år været afholdt kurser som direkte tager sigte på kuratorernes arbejdsopgaver.

I *gymnasiet* og ved *studenter* og *hf-kursus* har lærerne i uddannelses- og erhvervsorientering og studievejledere mulighed for at deltage i kortere ikke-obligatoriske instruktionsmøder og -kurser som afholdes som led i lærernes faglige og pædagogiske efteruddannelse, normalt af op til 1 uges varighed. For de nyudpegede studievejledere i gymnasiet er gennemført 14-dages introduktionskurser. Endvidere afholder Direktoratet for Gymnasieskolerne og Hf hvert år møder for henholdsvis gymnasiets og hf's studievejledere.

Erhvervsskolerne studievejledere skal gennemgå en obligatorisk uddannelse af sammenlagt 60 dages varighed. Uddannelsen strækker sig over 4 semestre og består af en uges internatkursus og 10 intermitterende kursusdage pr. semester. Indholdet fremgår af en læseplan, udgivet af Statens Erhvervspædagogiske Læreruddannelse (SEL), som forestår undervisningen.

Der er tale om en vekselluddannelse. Man kan således ikke påbegynde uddannelsen uden samtidig at fungere som studievejleder eller fungere som studievejleder uden at have gennemført eller være i gang med uddannelsen.

Uddannelsen af *erhvervsvej ledere* er tilrettelagt som en kursusrække bestående af centralt introduktionskursus for medarbejdere i den offentlige arbejdsformidling, årskursus for erhvervsvejledere ajourføringskurser. Der har været gennemført ¹⁰ årskurser for erhvervsvejledere. Indholdet af kurset blev justeret i takt med udviklingen. Nedsikring af Arbejdsdirektoratets bevillinger har nødvendiggjort en tidsmæssig begrænsning af årskursus, således at der i de seneste år kun har

kunnet gennemføres 20 ugers kursusvirksomhed mod oprindelig 30 uger årligt. Efter behov, og i det omfang der er midler hertil, gennemføres special- og ajourføringskurser af typisk en uges varighed.

For vejledningsmedarbejdere ved *andre områder* er der ikke tilrettelagt egentlig kursus- eller uddannelsesvirksomhed vedrørende vejledningsarbejdet.

4.3.2 Fælles vejlederuddannelse

I oktober 1972 afgav et udvalg under Erhvervsvejledningsrådet en betænkning om etablering af fælles uddannelse i studie- og erhvervsvejledning.

Det fremhæves i betænkningen at det med en udvidet uddannelse for en række vejledergrupper vil blive muligt at give en langt mere dækkende grundlæggende vejledning og orientering, ligesom elever og klienters muligheder for en videregående drøftelse af deres problemer med den offentlige erhvervsvejlednings vejledere herved vil blive væsentligt forbedret.

Som fordele ved en fælles uddannelse peges der på

at væsentlige dele af de fagområder som de forskellige vejledergrupper vil have behov for, vil være fælles stof;

at de enkelte vejledergrupper i de forskellige styrelser oftest vil være for fåtallige til at der kan forventes nogen uddannelse af betydning tilrettelagt inden for de enkelte områder;

at fællesskabet vil give mulighed for at drage nytte af erfaringer og ideer med hensyn til moderne undervisningsmetodik inden for en række områder;

at fællesskabet vil være medvirkende til at den fælles målsætning for studie-, uddannelses- og erhvervsvejledningsvirksomheden som helhed efterhånden bliver en realitet, og at det deraf flydende

nærmere samarbejde mellem vejledere kan bidrage til at nedbryde skellene mellem uddannelsessystemets dele; *at* en fælles uddannelse vil være den mest økonomiske ordning, samt *at* fællesskabet vil skabe mulighed for et forsknings- og udviklingsarbejde på uddannelses- og erhvervsvejledningens område.

Udvalget var opmærksom på de ulemper der kan være forbundet med en fælles uddannelse: vanskelighederne ved at gøre den tilstrækkelig funktionsorienteret, muligheden for svigtende motivation hos deltagerne over for generelle, tværgående emner, de ret forskellige deltagerforudsætninger. Det var imidlertid udvalgets opfattelse at disse vanskeligheder kan imødegås gennem uddannelsens tilrettelæggelse, og i øvrigt at fordelene ved en fælles uddannelse vil være så betydelige at betænkelighederne bør vige.

Udvalget fandt at det ville være muligt at samle en fælles vejlederuddannelse om nogle hovedelementer, omfattende kendskab til uddannelses- og erhvervsområderne, kendskab til klientkategorierne samt indføring i den nødvendige metodik med henblik på såvel kollektiv som individuel bistand, hvortil kommer en gennemgang af samarbejds- og koordineringsspørgsmål og af praktisk og administrativ tilrettelæggelse af arbejdet.

Uddannelsen for de forskellige vejledergrupper foreslås i betænkningen tilrettelagt som en delvis fælles, grundlæggende uddannelse efterfulgt af efteruddannelseskurser. Der lægges vægt på at en praktisk betonet skoling indgår i uddannelsen, såvel i som uden for de egentlige kursusperioder, og at kursusedtagerne får lejlighed til at følge hinandens arbejde i praksis. Dele af undervisningen tænkes gennemført for hold sammensat af deltagere fra nogle

af områderne; endelig forudsættes undervisningen i visse emner at finde sted for hold bestående alene af kursister fra et enkelt af områderne.

Uddannelsen er i betænkningen af 1972 foreslået placeret ved et universitetscenter. Det understreges at uddannelsen må stå åben for de vejledergrupper som de implicerede myndigheder ønsker skal deltage, uden at der stilles krav om nogen bestemt forudgående uddannelse. Herudover kan der blive tale om at åbne adgang for studerende der har gennemgået en relevant basisuddannelse.

Betænkningens forslag hviler i stor udstrækning på erfaringerne fra den hidtil gennemførte kursusvirksomhed for erhvervsvejledere.

Betænkningen har været udgangspunkt for tilrettelæggelsen af kursus for studievejledere ved efg.

I *Undervisningsministeriets rapport om uddannelses- og erhvervsvejledning fra 1977* stilles der forslag om en væsentlig forstærkning af vejlederuddannelsen på næsten alle områder. Erhvervsvejlederuddannelsen fra 1972 er lagt til grund for rapportens fremstilling og de heri indeholdte uddannelsesforslag.

Rapporten går ind for en fælles uddannelsesordning, hvor deltagere fra forskellige vejledningsområder i videst muligt omfang undervises sammen, navnlig i de første stadier af uddannelsen.

Udvalget der afgav rapporten, fandt at den skitserede uddannelse i studie- og erhvervsvejledning eventuelt ville kunne indpasses i den uddannelses- og organisationsstruktur man overvejede i Uddannelsesrådet for de Videregående Uddannelser i forbindelse med planerne om korte videregående uddannelser. Udvalget ville derfor finde det hensigtsmæssigt at en uddannelse i studie- og er-

hvervsvejledning blev inddraget i planlægningen.

På dette grundlag afgav en arbejdsgruppe under *Undervisningsministeriet i 1978 en rapport om uddannelse i uddannelses- og erhvervsvejledning*, hvorefter der foreslås etableret en samlet uddannelsesstruktur der dels kunne imødekomme efteruddannelsesbehovet hos de allerede udpegede vejledere i institutionerne, og som dels kunne indbefatte en kortere videregående uddannelse (KVU) af i alt 2 års varighed for ikke-udpegede vejledere, fordelt således:

1. en teoretisk almen del på Vz år.
2. en praktisk del på 1 år med intermitterende teoridage.
3. en teoretisk del på ½ år, bestående af en fælles del og specialiseringsdele; denne 3. del skal dog også kunne gennemføres som deltidsstudium over 1 eller 2 år.

Som betingelse for at opnå adgang til den samlede uddannelse stilles 12 års forudgående uddannelse samt 2-3 års erhvervsarbejde af teknisk-pædagogisk eller psykologisk karakter. Allerede ansatte skolevejledere, studievejledere, erhvervsvejledere m.fl. optages direkte på del 3, der således fungerer dels som en grunduddannelse for disse vejledere og dels som afsluttende del for dem der gennemfører den fulde KVU.

En nøjere gennemarbejdning af forslaget til uddannelsens del 1 og 2 blev henskudt til »en senere realisationsfase«. Forslaget til del 3 adskiller sig ikke principielt fra Erhvervsvejledningsrådets betænkning fra 1972, hvis forslag arbejdsgruppen i vid udstrækning har bygget på.

Den nævnte arbejdsgruppe anbefaler at der hurtigst muligt iværksættes forsøg med del 3, og at der startes mindst to hold så det bliver muligt at tilrettelægge både et heltids- og et deltidsfor-

løb. Gruppen foreslår endvidere at den samlede uddannelse placeres i tilknytning til en uddannelsesinstitution med et alsidigt undervisnings- og forskningsmiljø med de fornødne faciliteter. Endelig foreslås det at der etableres et interimstyre til at forestå forsøget, herunder udpege lærere til uddannelsen, og at der udpeges en forsøgsleder og i øvrigt knyttes fornøden administrativ bistand til forsøget.

Forslaget har været sendt til høring i Erhvervsvejledningsrådet, der har haft visse betænkeligheder med hensyn til iværksættelse af den fulde uddannelse, da man fandt at der råder ret stor usikkerhed om beskæftigelsesmulighederne efter uddannelsen; derimod har rådet anbefalet at forsøget med del 3 iværksettes hurtigst muligt, idet man helt kan tilslutte sig princippet om en fælles vej lederuddannelse.

Uddannelses- og erhvervsorienterende materiale

5.1. Eksisterende materiale

I vejledningsarbejdet anvendes et omfattende uddannelses- og erhvervsorienterende materiale. Det drejer sig dels om materiale der alene meddeler oplysninger om uddannelser og erhverv, dels om pædagogisk tilrettelagt valgforberevende materiale. Der findes materiale for vejledere og materiale for elever og klienter på forskellige alders- og uddannelsesstrin mv. samt materiale for andre interessenter: forældre, virksomheder, organisationer osv.

Et materiale der først og fremmest har betydning for vejlederne, består af love, bekendtgørelser, cirkulærer, betænkninger, rapporter, beretninger, overenskomster, kataloger, fortegnelser, statistiske og andre oversigter, regelsamlinger og opslagsværker, tidsskriftsartikler mv. Disse publikationer omhandler bl.a. uddannelses-, erhvervs-, arbejdsmarkeds- og sociale love, eksisterende uddannelser og erhverv, forslag om/planer for iværksættelse af nye eller ændring af bestående uddannelser, elevstrømme, kandidatproduktion, fagkoder, klassificeringer og erhvervsfordelinger, beskæftigelses- og ledighedsoplysninger, herunder beskæftigelses- og ledighedsudsigter, faglige overenskomster, lønoplysninger, uddannelsesstøtte, legater, studie- og arbejdsmuligheder i udlandet og adgang for udlændinge til studier og arbejde her i landet og meget andet.

En væsentlig del af det nævnte materiale er ikke - og vil ikke kunne forventes at blive - produceret med det primære

sigte at skulle anvendes som uddannelses- og erhvervsorienterende materiale.

Det offentlige har imidlertid på forskellig måde søgt at imødekomme de særlige materialebehov til vejledningsbrug efterhånden som de er opstået, dels gennem en omfattende materialeproduktion og dels gennem indsamling og distribution af andetsteds fremstillede materialer.

Det offentliges egen produktionsindsats foregår spredt og uden tilstrækkelig systematisk koordinering. En række myndigheder og organer deltager i materialefremstillingen. Blandt disse skal særlig nævnes Arbejdsdirektoratet, undervisningsdirektoraterne, Erhvervsvejledningsrådet, Uddannelsesrådet for Grundskolen, amter og kommuner samt uddannelsesinstitutioner. En særlig nævnes Arbejdsdirektoratet, der udarbejdes og udgives af Arbejdsdirektoratets erhvervsvejledningskontor, og som gennem ca. 45 år har udgjort den officielle, af alle involverede parter godkendte grundstamme af oplysningsmateriale vedrørende uddannelses- og erhvervsforhold.

Som bilag 5 bringes en oversigt over materiale, som er fremstillet af offentlige myndigheder, offentligt nedsatte/anerkendte råd/udvalg o.l., statsanerkendte institutioner, institutioner med statskontrollerede prøver, foreninger af rektorer, forstandere m.fl. samt enkelte andre. Materialet er udarbejdet enten direkte med henblik på studie- og er-

hvervsorientering/erhvervsvejledning eller kan dog umiddelbart anvendes som erhvervsorienterende materiale. Der er generelt set bort fra publikationer fra/om skoler/institutioner med kun en enkelt eller nogle få uddannelser, idet dog enkelte er medtaget som eksempler. Sociologisk, statistisk o.l. baggrundsmateriale - fx publikationer fra Socialforskningsinstituttet - samt udenlandsk materiale er ikke medtaget. - Oversigten er ikke komplet.

I stor udstrækning produceres materialerne i et mere eller mindre formaliseret samarbejde mellem to eller flere af de ovenfor nævnte myndigheder og organer; samarbejdet kan bestå i høringsprocedurer, nedsættelse af redaktionsudvalg eller i ad hoc mødevirksomhed. I betydeligt omfang er samarbejdet formidlet af Erhvervsvejledningsrådet eller **SE-gruppen** (se kapitel 6), men det er i øvrigt overladt til de enkelte myndigheder at afgøre i hvilke tilfælde et samarbejde er påkrævet. Kun for Erhvervs-kartotekets vedkommende er der ansat specielt redaktionelt personale. Alle øvrige materialer udarbejdes af personer der har andre opgaver som hovedbeskæftigelse.

Arbejdsdirektoratet indsamler og distribuerer i et vist omfang det ovenfor omtalte materiale til erhvervsvejledere, skolekonsulenter for uddannelses- og erhvervsorientering, studievej ledere ved gymnasier, hf-kurser og erhvervsskoler samt til biblioteker. Distributionen omfatter også undervisningsplaner, skoleprogrammer, studievejledninger, love og bekendtgørelser og betænkninger. Også Direktoratet for Folkeskolen, Folkeoplysning, Seminarier mv. og Direktoratet for Erhvervsuddannelserne udsender i et vist, mindre omfang materiale til skolerne inden for deres områder.

Endvidere forestår Fællesudvalget

mellem Erhvervsvej ledningsrådet og Uddannelsesrådet for Grundskolen en idé- og materialeformidling vedrørende folkeskolens uddannelses- og erhvervsorientering, skolevejledning og faget arbejdskendskab (FIF = Fællesudvalgets Idéformidling).

En række vejlederforeninger distribuerer i et vist omfang erhvervsorienterende materiale til medlemmerne.

Mange steder i landet udarbejdes på lokalt initiativ informationsmaterialer dels om de stedlige uddannelsesmuligheder, dels om de enkelte skolers undervisningstilbud. Det kan være amts- og primærkommuner, arbejdsmarkedsnævn, amtscentraler for undervisningsmidler, stedlige erhvervsråd, erhvervsvejledere, skolekonsulenter for uddannelses- og erhvervsvejledning, skolevejledere ved den enkelte skole eller andre, som står for udarbejdelsen af materiale om de stedlige uddannelsesmuligheder.

Materiale om de enkelte skoler mv. udarbejdes ofte ved skolens/institutionens egen foranstaltning, men kan også udgives af centrale instanser.

Som bilag 6 bringes en oversigt over lokalt udarbejdede »uddannelsesnøgler« pr. september 1979. Disse nøgler er udarbejdet af den offentlige erhvervsvejledning, amtskommuner, primærkommuner, skolevæsenet m.fl.

Ud over det materiale som på forskellig måde tilvejebringes af det offentlige, foreligger der privat udgivne uddannelses- og erhvervsorienterende informations- og undervisningsmaterialer, som i flere tilfælde har vundet betydelig udbredelse.

Endelig udgiver organisationer brochurer, pjecer o.a. materiale om uddannelses- og erhvervsforhold, i flere tilfælde tilrettelagt med direkte henblik på anvendelse i skolens uddannelses- og erhvervsorienterende undervisning eller med henblik på at oplyse medlemmerne

om efter- eller videreuddannelsesmuligheder.

Inden for skolevæsenet kan de lærere som varetager uddannelses- og erhvervsorienteringen, få bistand til at udvælge og fremskaffe egnet materiale til undervisningen hos de nævnte producenter eller institutioner og personalekategorier, der normalt har oparbejdet mere eller mindre komplette og systematiske samlinger af materiale. Det drejer sig navnlig om den offentlige erhvervsvejledning, skolebiblioteker og amtscentraler for undervisningsmidler samt skolekonsulenter.

5.2 Udækkede materialebehov

Trods de store, og i en vis udstrækning samordnede, bestræbelser for at tilvejebringe et dækkende uddannelses- og erhvervsorienterende materiale, er materialeforsyningen et af de områder hvor de forskellige vejledningsordninger, navnlig inden for undervisningssektoren, stærkest har oplevet savnet af en fyldestgørende central og koordineret indsats. Erhvervsvejledningslovens § 6 foreskriver, at »arbejdsministeren drager omsorg for tilvejebringelse af hjælpemidler og oplysningsmateriale til brug for erhvervsvejledningen«. Loven er blevet praktiseret således at ordet erhvervsvejledningen er fortolket som »den offentlige erhvervsvejledning« og dermed ikke uden videre har dækket de mange øvrige vejledningsordninger der siden er vokset frem. Det bør dog fremhæves at skillelinien langt fra har været klar. I årene lige efter lovens gennemførelse, da der ikke var etableret andre vejledningsordninger end den offentlige erhvervsvejledning, betragtedes udarbejdelse af informationsmateriale til brug for uddannelses- og erhvervsorienteringen i skolerne som et naturligt led i

den lovhjemlede materialetilvejebringelse. Det var muligt at finansiere en årlig udgivelse af erhvervsvejledende hæfter og bøger til gratis anvendelse for eleverne i folkeskolens sidste klasser og i gymnasiet. Men med uddannelsessystemets stadige udbygning og indførelse af studievejledning på flere områder blev det uklart, hvor grænsen for den offentlige erhvervsvejlednings forpligtelse til materialefremskaffelse måtte drages. Det blev anset for at være urealistisk at ansøge om de stærkt forøgede midler til udarbejdelse, trykning og distribution, som ville være påkrævet hvis alle vejledningsområder skulle dækkes ind på en forsvarlig måde.

Resultatet er som beskrevet foran blevet et konglomerat afløsninger, hvor visse materialer fortsat udarbejdes og bekostes af Arbejdsdirektoratet alene, andre af Arbejdsministeriet i fællesskab med Undervisningsministeriet og atter andre af Undervisningsministeriet eller andre myndigheder alene.

Der er imidlertid i høj grad tale om delløsninger, som efterlader iøjnefaldende mangler og udækkede behov. Disse mangler og behov har navnlig at gøre med 1° materialeudbudet, 2° materialets sammenhæng, 3° materialets kvalitet, 4° materialets distribution og 5° materialets registrering og systematisering.

1° Materialeudbudet

Generelt savnes analyser, prognoser og andet materiale der belyser uddannelses- og beskæftigelsesmulighederne, lokalt og på landsplan. Der er dog i arbejdsgruppen forskellige opfattelser af værdien af og behovet for mere langsigtede prognoser som egentlige hjælpemidler i erhvervsvejledningen, men under alle omstændigheder bør der foreligge helt aktuelle kvantitative oversigter over uddannelses- og beskæftigelses-

mønstre. Det bør naturligvis sikres at vejlederne - når de eventuelt benytter sig af prognoser i vejledningsarbejdet - er uddannede i principperne for fremstilling, forståelse og præsentation af prognoser og andet statistisk materiale. - Et medlem af arbejdsgruppen, Villy Olsen, finder dog at langsigtede prognoser kun bør benyttes af vejlederne under den individuelle vejledning, hvor disse oplysninger kan afvejes med andre relevante forhold, herunder den vejledningssøgendes personlige forudsætninger og øvrige muligheder.

På de enkelte vejledningsområder er der en række mere eller mindre følelige udkækkede materialebehov. I *folkeskolen* savnes let tilgængelige materialer; navnlig er der behov for materialer til elever der modtager specialundervisning. Det drejer sig både om oversigtsmaterialer og uddybende materialer til beskrivelse af afgrænsede uddannelses- og erhvervsområder. Desuden er der behov for materialer til igangsætning af den unges egne undersøgelser og overvejelser. Ikke mindst er der behov for materialer med varierende udtryksformer. På *erhvervsuddannelsesområdet* har man behov for orienteringsmaterialer i oversigtsform om lærlingeuddannelserne og de videregående eksamensuddannelser. Endvidere savnes materiale til vejledning for erhvervsskolernes elever i valg-situationerne i uddannelsesforløbet. Det drejer sig dels om egentligt valgforberedende materiale, dels om uddannelses- og erhvervsorienterende materiale.

For *voksne* i en erhvervsvalgssituation - herunder hjemsendte fra tjeneste i forsvaret mv. - er der, ud over det allerede nævnte materiale, behov for lettilgængelige oplysninger om sådanne uddannelser som rent faktisk står åbne for ikke helt unge uddannelsessøgende. Man kunne forestille sig et oversigts-

materiale om uddannelser, for hvilke hverken formelle regler eller praksis afskærer voksne fra deltagelse.

Et særligt klientel udgør arbejdsløshedsforsikrede ledige som ønsker adgang til kurser med bevarelse af dagpenge under kursusdeltagelsen. Der er typisk tale om kurser på højskoler og husholdningsskoler, fritidsundervisning for voksne, prøveforberedende enkeltfagsundervisning, aftenundervisning, herunder på studenter-/eller hf-kurser, aftenseminarier, visse andre kurser af indtil 1 års varighed, når disse ikke har karakter af egentlige kompetencegivende uddannelser eller er led i en sådan længerevarende uddannelse. - Der savnes en systematisk fremstilling af disse uddannelsesmuligheder.

I forbindelse med bestemmelserne i arbejdsløshedslovens § 65 (vedrørende forsikrede med en vis længere ledighed) er det i Arbejdsdirektoratets § 65-vejledning anført at der kan henvises til regionale oversigter over kursus tilbud, uddannelsesinstitutioner mv. I de amter hvor oversigter endnu ikke foreligger, er det en forpligtelse for arbejdsmarkedsnævnet at lade disse udarbejde.

Materiale til brug specielt for *vejlederne* produceres i ringe omfang, men undertiden distribueres materiale, produceret med andet formål for øje, således at det kan fungere som baggrundsmateriale også for vejlederne. Man kunne ønske dels en bedre *udnyttelse* af allerede tilgængelige data i samfundet, som på en hensigtsmæssig måde må formidles til vejledere, og dels en produktion af vejledningsrelevante data, som i dag stort set ikke finder sted. Blandt data der i videre omfang end det hidtil har været tilfældet bør tilgå vejlederne, kan nævnes oplysninger om:

elevstrømme i uddannelsessystemet, størrelse og rekrutteringsmønstre

uddannelsessystemets kapacitet ændringer i uddannelsessystemet beskæftigelsesforhold, aktuelle og fremtidige rekrutteringsmønstre til typiske beskæftigelsesområder, ændringer i beskæftigelses- og rekrutteringsmønstre

beskæftigelsesmønstre for typiske uddannelsesområder efteruddannelsesforhold.

Man kan forvente at der i forbindelse med etablering af en egentlig uddannelse for vejlederne bliver grundlag for tilvejebringelse af mere materiale af faglig betydning for vejlederne, idet uddannelsestilrettelæggelse erfaringsmæssigt ofte giver anledning til udarbejdelse af baggrundsmateriale.

2° Materialets sammenhæng

Der savnes linie og sammenhæng i tilrettelæggelsen og tilvejebringelsen af det uddannelses- og erhvervsorienterede materiale. Materialet burde i højere grad udgøre en helhed med hensyn til differentieret dækning af områder og målgrupper, udformning, informationsindhold, grafisk tilrettelæggelse, publiceringstidspunkter mv.

Når materialets koordinering i dag forekommer helt utilstrækkelig, skyldes det at produktionsansvaret på grund af historiske forhold er placeret mange forskellige steder. Endvidere mangler der en koordineringsforpligtelse samt et organ med forpligtelse og dertil hørende beføjelse til at koordinere. Når situationen trods alt ikke er værre end det er tilfældet, skyldes det et uforpligtet samarbejde mellem medarbejderne i de forskellige centrale vejledningsmyndigheder.

3° Materialets kvalitet

Materialets kvalitet som redskab i vejledningen er noget varierende. Det skyl-

des bl.a. at meget af det er fremstillet med helt andre hovedformål end det at give uddannelses- og/eller erhvervsorientering. Dette skulle dog ikke gælde uddannelsesinstitutionernes vejledning og programmer, som imidlertid i dag frembyder et billede der er mere broget end godt er. Fælles retningslinier for sådanne materials fremstilling ville generelt set kunne øge deres vejlednings værdi betydeligt.

En større faglig ekspertise, herunder med henblik på informationsformidling og medieteknik, knyttet til materialefremstillingen ville også have betydning.

Der bør gøres en stærkere indsats for at målrette materialernes sproglige niveau til de grupper af læsere de er beregnet for. Det synes navnlig at være vanskeligt for materialeproducenterne at forlade et stift voksensprog til fordel for et udtryksfuldt, billeddannende sprog som forstås af og som kan fastholde unge læsere.

Materialets kvalitet og egnethed i vejledningen forringes alvorligt ved den meget hurtige forældelse der normalt kendetegner oplysninger om uddannelses- og erhvervsforhold; kun generelle beskrivelser af disse forhold kan have gyldighed gennem flere år. Derfor tilstræbes en meget hyppig ajourføring af det meste af det offentligt fremstillede oplysningsmateriale; på grund af ressourcebegrænsninger lykkes disse bestræbelser dog ikke fuldt ud.

Hele materialeområdet er et udviklingsfelt som dels stadig skal afspejle de løbende ændringer i strukturer og mønstre i uddannelses- og erhvervslivet, og dels generelt forudsætter et kontinuerligt pædagogisk udviklingsarbejde. Disse betingelser kan ikke siges at være opfyldt i dag.

4° Materialets distribution

Den manglende koordinering på materialeområdet giver sig også udtryk i distributionsproblemer.

Der er således ikke sjældent problemer med fastsættelse af oplagsstørrelse og beregning af antal materialer til de enkelte modtagere. Ofte er oplagene for små; det burde således være en elementær forudsætning at uddannelsesinstitutionernes vejledninger og programmer mv. udkommer i oplag der er tilstrækkelig store til at alle relevante vejledergrupper kan forsynes med materialet. Denne forudsætning er ikke altid opfyldt, skønt - som det ofte er blevet fremført - **udnyttelsesgraden** af det materiale der udsendes til vejlederne, er særlig høj.

Distributionen er endvidere ikke tilstrækkelig samordnet, hvilket bl.a. kan give sig udslag i at nogle modtager det

samme materiale fra flere forskellige instanser, mens andre der måtte have en tilsvarende interesse i det pågældende materiale, ikke får det. Det forekommer desuden at vejledere modtager materiale der ikke er relevant for det vejledningsområde de beskæftiger sig med.

5° Materialets registrering og systematisering

Der savnes en fælles systematisering af det uddannelses- og erhvervsorienterede materiale. I dag registreres og opbevares materialet på forskellig måde af de forskellige vejledere, alt efter hvilken systematisering de anvender. En fælles systematisering af materialet i forbindelse med en fælles materialedistribution ville kunne medføre lettelser i arbejdet med at ajourføre og supplere materialesamlinger og udskille forældet stof.

Koordinering og samarbejde

6.1 Central koordinering

De uddannelses- og erhvervsvejledende aktiviteter spredning over en række institutionsområder medfører et stærkt behov for samordning af aktiviteterne og kontakt mellem alle interesserede parter.

Uddannelses- og erhvervsvejledning administreres centralt af Undervisningsministeriet og dets direktorater, af Arbejdsministeriet og Arbejdsdirektoratet samt i et vist omfang af Socialministeriet, Forsvarsministeriet, Justitsministeriet og Indenrigsministeriet og de herunder hørende styrelser.

De centrale funktioner består i første række i udvælgelse af vejledere eller fastsættelse af retningslinier herfor, instruktion og uddannelse af vejledningspersonalet, planlægning, tilvejebringelse og distribution af uddannelses- og erhvervsoplysende materiale samt løbende faglig bistand til vejlederne. Disse opgaver varetages i forskelligt omfang af de forskellige centrale myndigheder.

Den centrale administration er i øvrigt kort omtalt i kapitel 3 i forbindelse med beskrivelserne af de enkelte vejledningsordninger.

Den centrale koordinering af vejledningsarbejdet sker dels gennem organer der er etableret med henblik herpå, dels gennem ikke-formaliseret samarbejde mellem medarbejdere i de forskellige forvaltningsområder.

Ved erhvervsvejledningsloven ned-sattes *Erhvervsvejledningsrådet*, hvori bl.a. arbejdsmarkedsmyndighederne, undervisningsmyndighederne og arbejdsmarkedets hovedorganisationer har sæde. Rådet skal følge udviklingen

af alle forhold der har betydning for erhvervsvejledning, og fremsætte forslag til foranstaltninger som udviklingen gør påkrævet; det skal stå til rådighed med bistand for arbejdsministeren, undervisningsministeren og andre myndigheder som beskæftiger sig med uddannelses- og erhvervsvejledning. Ifølge erhvervsvejledningsloven påhviler det bl.a. rådet at fremsætte forslag til retningslinier for udvælgelsen af personale til at varetage den offentlige erhvervsvejledning, at fremsætte forslag til retningslinier for uddannelse af personale som udfører **erhvervsvejledningsopgaver**, at følge samarbejdet mellem de myndigheder, institutioner, herunder skolen, og andre organer som yder erhvervsvejledning, og om fornødent at fremsætte forslag til fremme af dette samarbejde, at fremsætte forslag til **fastlæggelse** af de nærmere regler for afgivelse af erklæringer til brug ved erhvervsvejledningen samt at fremme det fornødne samarbejde mellem de interesserede organer med henblik på tilvejebringelse af egnede materiale til brug ved erhvervsvejledningen.

Blandt senere, mere afgørende indsatser fra rådet kan nævnes en konference i 1975 der førte til en henvendelse til arbejdsministeren og undervisningsministeren, som utvivlsomt har været med til at sætte gang i udbygningen af uddannelses- og erhvervsvejledningsordningerne inden for undervisningssektoren, og som også har ført til en realitetsbehandling af rådets betænkning fra 1972 om en fælles uddannelse i studie- og erhvervsvejledning. Endvidere kan nævnes rådets henstilling af 5. juli 1979

om etablering af regionalt/lokalt samarbejde mellem personalegrupper der beskæftiger sig med uddannelses- og erhvervsvejledning, se nærmere herom nedenfor under 6.3.

Rådet har, alene eller sammen med andre myndigheder, med jævne mellemrum afholdt større konferencer om aktuelle spørgsmål på vej ledningsområdet. Rådet har i øvrigt i betydeligt omfang virket gennem sine underudvalg, fx uddannelsesudvalget der udarbejdede betænkningen om fælles uddannelse i studie- og erhvervsvejledning, og det stående kontaktudvalg vedrørende Erhvervskartoteket og andet uddannelses- og erhvervsoplysende materiale, hvori producenter og brugere af sådant materiale er repræsenteret.

Til støtte for uddannelses- og erhvervsorienteringen i folkeskolen er nedsat *Fællesudvalget mellem Erhvervsvejledningsrådet og Uddannelsesrådet for Grundskolen*. Fællesudvalget har navnlig gjort en stor indsats ved udvikling og tilvejebringelse af vejledningsmateriale, såvel for lærere og vejledere som for elever, forældre og erhvervslivets repræsentanter. Endvidere forestår udvalget en løbende idéformidling for uddannelses- og erhvervsorienteringen i folkeskolen (Fællesudvalgets Idéformidling = FIF). Udvalget har nedsat arbejdsgrupper til behandling og løsning af særlige problemer.

Medarbejdere der er beskæftiget med vejledningsspørgsmål i de fire undervisningsdirektorater og i Arbejdsdirektoratet, har dannet *SE-gruppen* (SE = studie- og erhvervsvejledning). I gruppen, der har 9 medlemmer, sker der gennem hyppige møder en løbende gensidig orientering om initiativer på vejledningsområdet; fælles initiativer forbedres, og principielle spørgsmål af fælles interesse drøftes. Gruppen har med-

virket til løsning af en række konkrete samarbejdsspørgsmål på det centrale plan og har i en vis udstrækning fungeret som støtteorgan for Erhvervsvejledningsrådet.

I forlængelse af virksomheden i de nævnte organer foregår der et mere eller mindre formaliseret samarbejde om løsning af konkrete opgaver, fx materialefremstilling og kursusvirksomhed, mellem enkelte medarbejdere eller grupper af medarbejdere i de forskellige styrelser.

Der er etableret et fast samarbejde mellem Erhvervsvejledningsrådet, Uddannelsesrådet for Grundskolen, LO's uddannelsesråd og Arbejdsudvalget vedrørende Skole og Erhverv, som er nedsat af Dansk Arbejdsgiverforening, Industrirådet og en række andre erhvervsorganisationer. Repræsentanter for arbejdsmarkedets parter har gjort en betydelig indsats for vejledningsarbejdets udvikling og koordinering.

6.2 Samarbejdet centralt lokalt

Det er karakteristisk for vejledningsvirksomhedens organisation, at der inden for de fleste områder er et nært samarbejde mellem »faltarbejderne« og medarbejderne i de respektive centrale myndigheder.

Samarbejdet er i en vis udstrækning formaliseret, fx gennem medlemskab af fælles udvalg eller ved skrevne eller uskrevne regler om at vejlederne i faglige spørgsmål kan henvende sig direkte til de centrale myndigheder. Direktoratene for folkeskolen m.v., for gymnasieskolerne og hf, for erhvervsuddannelserne og Arbejdsdirektoratet har endvidere etableret fast mødevirksomhed med deres vejledere, og de nævnte direktorater med undtagelse af Direktoratet for Gymnasieskolerne og Hf ud-

sender løbende faglige meddelelser til vejlederne.

Ud over det formaliserede samarbejde foregår der et omfattende samarbejde gennem uformelle kontakter, baseret på et udstrakt personkendskab der er opstået ved uddannelses- og mødevirk-somhed rundt om i landet.

6.3 Lokalt samarbejde

Der har gennem en årrække fra mange sider været peget på behovet for et nærmere samarbejde mellem de forskellige vejledere med henblik på en rimelig ko-ordinering af vejledningsaktiviteterne. Blandt andet var Erhvervsvejlednings-rådets tidligere omtalte forslag om etablering af en fælles uddannelse i studie- og erhvervsvejledning ikke mindst begrundet i en forhåbning om gennem et uddannelsesfællesskab at kunne læg-ge grunden til et vejledersamarbejde.

Indtil de senere år har det imidlertid kun været den offentlige erhvervsvej-ledning der har haft større berøringsfla-der til andre vejledningsorganer. Mest udbygget er **samarbejdet** med folkesko-len, der i udstrakt grad har gjort brug af erhvervsvejledere i uddannelses- og **erhvervsorienteringsarbejdet**. **Efterhå-**nden som skolerne har etableret deres egen orienterings- og vej ledningsord-ning har samarbejdet ændret karakter, men der er dog stadig en udbredt erken-delse af behovet for et samvirke; det er i denne forbindelse en styrke at mange erhvervsvejledere er **henstillet** fra skolen eller læreruddannede, og at der i en del tilfælde er personsammenfald mellem erhvervsvejledere og skolekon-sulenter for uddannelses- og erhvervs-orientering. - Mange steder i landet har erhvervsvejledningen samarbejde med efterskoler og ungdomsskoler. Kontak-ten til erhvervsskolerne og - navnlig -

til gymnasiet og hf er generelt set mere beskeden.

Der findes ca. 60 lokale kontaktud-valg for skole, erhverv og erhvervsvej-ledning, og nogle steder er det herigen-nem lykkedes at skabe en vis koordine-ring af vejledningsaktiviteterne; kon-taktudvalgene har dog især samlet sig om relationerne mellem folkeskolen, den offentlige erhvervsvejledning og er-hvervslivet, bl.a. med henblik på tilret-telæggelse og koordinering af studiebe-søgs- og praktikordninger.

Erhvervsvejlederne har i øvrigt et mere eller mindre nært samarbejde med forsvarrets, kriminalforsorgens og soci-alforsorgens institutioner.

I retningslinier og funktionsbeskri-velser for vej lednings virksomhed og vejledere fra de senere år er der givet for-skrifter om samarbejde med andre vej-ledergrupper; det gælder således for studievej lederne i erhvervsskolerne og i gymnasiet og for de kommunale kon-takt- og informationsordninger. Også i Undervisningsministeriets rapport om uddannelses- og erhvervsvejledning er samarbejdet mellem vejlederne tillagt stor betydning.

For at sikre at der overalt og mellem alle vejledergrupper tilvejebringes et samarbejde efter ensartede retningslin-ier har Erhvervsvejledningsrådet den 5. juli 1979 afgivet en Henstilling om etablering af regionalt/lokalt samarbej-de mellem personalegrupper der be-skæftiger sig med uddannelses- og er-hvervsvejledning. **Henstillingen**, der blev til efter forarbejde i **SE-gruppen** og efter samråd med Fællesrådet for Fore-ninger for Uddannelses- og Erhvervs-vejledning (FUE), blev i august 1979 af de centrale myndigheder udsendt til de lokale vejledningsmyndigheder og vej-ledere med anbefaling af iværksættelse af samarbejdet i overensstemmelse med retningslinierne i henstillingen.

Ifølge henstillingen skal der for hvert amts geografiske område etableres et hovedvej lederudvalg samt lokale vejlederudvalg for mindre områder inden for amtet. Hovedudvalgets opgave vil efter henstillingen være at sikre en koordinering af vejledningsaktiviteterne og dermed en hensigtsmæssig udnyttelse af vej ledningsordningernes ressourcer inden for amtets geografiske område. Udvalget skal herunder navnlig drage omsorg for at der udvikles et samarbejde, eventuelt gennem nedsættelse af ad hoc arbejdsgrupper, mellem vejledere som har særlige indbyrdes relationer. Udvalget skal endvidere kunne samordne større uddannelses- og erhvervsorienterede arrangementer inden for området, medvirke ved tværgående uddannelsesforanstaltninger for vejledere og samordne indsamling, fordeling og eventuelt udarbejdelse af informationsmateriale om lokale uddannelses- og erhvervsforhold. Som opgaver for de lokale vejlederudvalg nævnes bl.a. samarbejde om vejledende arrangementer, praktik og besøg i andre skoleformer, udveksling af oplysninger om elever/klienter, gensidig information om uddannelserne og samordning af aktiviteterne over for det omgivende samfund. Ifølge henstillingen må der ved

vej leder samarbej dets organisering lægges afgørende vægt på at der aftales en arbejdsdeling som giver optimal udnyttelse af vej ledernes ekspertise. Dette vil efter henstillingen navnlig indebære en afklaring af i hvilket omfang vejlederne skal varetage orienterings- og vejledningsopgaver i forhold til hinandens elever/klienter, og i hvilket omfang de skal orientere og vejlede hinanden.

Sekretariatsforretningerne for udvalgene varetages af den offentlige erhvervsvejledning.

Der har i efteråret 1979 været afholdt amts vise vejlederkonferencer med henblik på igangsætning af samarbejdet. Hovedvej lederudvalgene skal i juni 1980 afgive beretning til Erhvervsvejledningsrådet om forløbet af vejleder-samarbejdet i 1979/80.

Erhvervsvejledningsrådets henstilling lægger alene op til et rent vejleder-samarbejde. Det bemærkes i henstillingen at det i forbindelse med en forventet snarlig revision af lovgivningen om uddannelses- og erhvervsvejledning påregnes overvejet, hvorledes arbejdsmarkedets parter samt AF- og uddannelsesadministrationen kan inddrages i arbejdet med koordinering af vejledningsaktiviteterne.

Arbejdsgruppens overvejelser og konklusioner

7.1 Indledning

Siden 1961, da den gældende lov om erhvervsvejledning trådte i kraft, har udviklingen i undervisningssektoren og på arbejdsmarkedet medført dels at flere mennesker uddanner sig længere, dels at flere motiveres eller tvinges til at bevæge sig fra et område af uddannelses- eller arbejdslivet til et andet. Som led i denne udvikling er antallet af uddannelses- og erhvervsvalgsmuligheder blevet stærkt forøget og vanskeligere at overskue - samtidig med at den enkelte både på uddannelsesområdet og på arbejdsmarkedet møder en række begrænsninger.

Alle disse forhold har forstærket behovet for uddannelses- og erhvervsvejledning, såvel i dens individuelle og kollektive former som gennem trykte materialer og andre medier, og både i undervisnings- og arbejdsmarkedssektoren og inden for andre myndighedsområder.

De forstærkede, og tildels nye, vejledningsbehov og deres dækning tilgodeses ikke af erhvervsvejledningsloven af 1961, hvis to hovedpunkter er etablering af en offentlig erhvervsvejledning ved arbejdsformidlingskontorerne og oprettelse af et erhvervsvejledningsråd med den opgave at følge udviklingen på vejledningsområdet som det dengang så ud. Da der i den forløbne tid, oftest ad lovgivningens vej, er etableret og udbygget en række vejledningsordninger, fordelt over godt en halv snes institutionsområder (jfr. kapitel 3), der går langt videre, er forudsætningerne for loven afgørende ændret.

Arbejdsministeren har - efter henstil-

ling fra Erhvervsvejledningsrådet og efter samråd med undervisningsministeren - nedsat en arbejdsgruppe med den opgave at gennemgå vejledningsområderne i videste forstand, overveje Erhvervsvejledningsrådets fremtidige sammensætning, funktion og administrative placering, vurdere veje og midler til informationsmateriale frembringelse samt fremsætte forslag til ny lovgivning for uddannelses- og erhvervsvejledning.

1). Arbejdsgruppen har i overensstemmelse med sit kommissorium begrænset sig til at foreslå rammer for den ønskelige intensivering og koordinering af den samlede uddannelses- og erhvervsvejlednings virksomhed samt beskrive hvilke opgaver der indgår heri. Gruppen har derimod ikke set det som sin opgave at overveje og fremkomme med forslag om hvorledes vejledningsopgaverne inden for de enkelte områder skal løses.

Med dette som udgangspunkt er arbejdsgruppens undersøgelser i hovedsagen gået ud på at vurdere behovet for at styrke forbindelsen og sammenhængen mellem vejledningsordningerne i de forskellige institutionsområder. På grundlag heraf har man overvejet hensigtsmæssige midler til at imødekomme behovene.

Det forhold at vejledningsordningerne er vokset frem som indbyggede led i de forskellige institutionsområder, lokalt såvel som centralt, rummer både fordele og ulemper eller risikomomenter.

Til fordelene hører at vejlederne opleves som kolleger af institutionernes øvrige medarbejdere. De kender disse

og har derfor lettere ved med individuel hensyntagen at inddrage dem og deres særlige viden og muligheder i vejledningsarbejdet - lettere end en fremmed vejleder ville have. For undervisningsinstitutionernes vedkommende må her til føjes at vejlederne i mange tilfælde kender en del til eleverne og disses baggrund, og at eleverne kender dem.

Blandt risikomomenterne er der navnlig grund til at hæfte sig ved dem der så at sige er uløseligt knyttet til de foran beskrevne fordele. I uddannelsesinstitutionerne vil vejledningens opgave bl.a. efter sagens natur bestå i at forberede den vejledningssøgende til valg mellem nogle muligheder som ligger efter eller uden for den institution som vejleder og elev er knyttet til. Da uddannelsesområderne traditionsmæssigt er indadvendte og ofte har meget få kontakter med andre institutionsområder (skoler, uddannelsesinstitutioner, arbejdsformidling, socialforvaltning etc.), kan en vejleder der er stærkt knyttet til sin skole og sin skoleform, og som ofte kun virker få timer om ugen ved vejledningsarbejde, have svært ved at skaffe sig et tilstrækkeligt alsidigt og fordomsfrit overblik over de valgmuligheder for klienten, som ligger uden for skolen eller dennes institutionsområde. Tilsvarende forhold vil gælde vejlederne i systemer uden for uddannelsessektoren.

Den stærke institutionsbundethed giver ringe sikkerhed for den vejledningssøgende mod overlapning eller manglende dækning i den ydede bistand, ligesom klienten kan blive offer for rekrutteringsiver og fordomme mod eller for bestemte valgmuligheder.

Det må tilstræbes at de forskellige vejledningsordninger i videst muligt omfang knyttes; sammen til en helhed, således at personer der gennem et årsmål gennemgår nogle uddannelses- og

erhvervsforløb og modtager vejledningsbistand svarende hertil, kan opleve disse bistandsformer som sammenhørende og underordnet fælles målsætning og grundprincipper.

Arbejdsgruppen har ved en gennemgang af de forskellige vejledningsordninger konstateret at uddannelses- og erhvervsvejledningens formål, principper og etik i det væsentlige er fælles for alle vejledningsordningerne. Man har endvidere fundet at der på store områder gør sig et betydeligt interessefællesskab gældende, og at vigtige emnefelter må betragtes som fællesanliggender for de forskellige vejledningsordninger; det drejer sig navnlig om følgende: koordineringen af vejledningsevirsomheden, det uddannelses- og erhvervsorienterede materiale, vejledningens bidrag til etablering af forbindelse mellem uddannelses- og arbejdsmarkedssektoren, rekruttering og uddannelse af vejledere samt forsknings- og udviklingsarbejde.

På denne baggrund er arbejdsgruppen nået til den opfattelse at såvel faglige hensyn som hensynet til den bedst mulige udnyttelse af ressourcerne taler for tilvejebringelse af en styrket overordnet samordning og planlægning mv. af uddannelses- og erhvervsvejledningens virksomheden. Et eventuelt centralt fællesorgan skal løse sådanne opgaver som ikke med fordel kan løses af de enkelte styrelser, til styrkelse af det samlede vejledningsarbejdes kvalitet.

Som nævnt i kapitel 1 har arbejdsgruppen indhentet udtalelser fra en række organisationer mv. over et notat vedrørende samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen, indeholdende arbejdsgruppens foreløbige synspunkter på mulighederne herfor (se bilag 2 med underbilag). Hovedindtryk af de modtagne svar meddeles nedenfor i forbindelse med de afsnit de vedrører.

7.2 Fællesanliggender og deres varetagelse

I det følgende omtales de vigtigste fællesanliggender, jfr. ovenfor under 7.1, og arbejdsgruppens synspunkter på mulighederne for en samordnet varetagelse af disse anliggender.

1. Koordinering af vejledningsvirksomheden

Både på det centrale og på det regionale plan er der behov for koordinering af vejledningsaktiviteterne, og det må sikres at alle implicerede parter, og herunder såvel administratorer som vejledere, inddrages i koordineringsbestræbelserne.

Med henblik på den centrale koordinering af vejledningsvirksomheden nedfattes ved erhvervsvejledningsloven af 1961 Erhvervsvejledningsrådet, somer sammensat af repræsentanter for bl.a. arbejdsmarkedsmyndigheder, undervisningsmyndigheder og arbejdsmarkedets parter. Rådets beføjelser er begrænset til at give råd, afgive henstillinger og fremsætte forslag. Blandt de sagsforhold rådet kan beskæftige sig med, nævner loven vejledningernes uddannelse, samarbejdet mellem vejledningsordningerne og tilvejebringelsen af informationsmateriale.

Det forekommer umiddelbart indlysende at en fremtidig vejledningsordning på tilsvarende måde må rumme en centralfunktion der i videst mulig udstrækning kan fremtræde som overordnet og koordinerende i forhold til de enkelte vejledningsområder.

En vedholdende styrkelse af regionale samordningsbestræbelser forudsætter således at der findes et fælles organ for de forskellige vejledningsområder. Et centralorgan for vejledningsanliggender vil kunne forestå den fortsatte udvikling af vejlednings samarbejdet, centralt og regionalt.

En vis formalisering af vejledersarbejdet har været skønnet nødvendig. Der er derfor i overensstemmelse med en henstilling fra Erhvervsvejledningsrådet i efteråret 1979 taget skridt til iværksættelse af et organiseret samarbejde mellem de forskellige vejledergrupper ved nedsættelse af hovedvejlederudvalg for hvert amts geografiske område og lokale vejlederudvalg for mindre områder.

Målet er en optimal udnyttelse af ressourcerne gennem en hensigtsmæssig arbejdsdeling, løbende indbyrdes feedback og samordning af initiativer udadtil. Herved tilstræbes det at de mange vejledningsordninger kommer til fremstå som dele af et sammenhængende vejledningsystem.

Der savnes imidlertid en samordning for så vidt angår bl.a. de ansvarlige for uddannelsessystemet og arbejdsmarkedets parter. Erhvervsvejledningsrådet har derfor i sin henstilling forudsat at det i forbindelse med lovrevisionsarbejdet vil blive overvejet hvorledes arbejdsmarkedets parter og AF- og uddannelsesadministrationen kan inddrages i arbejdet med koordineringen af vejledningsaktiviteterne; denne problematik behandles nedenfor under 7.4.

De udtalelser arbejdsgruppen har modtaget fra organisationer mv., giver udtryk for bred enighed om behovet for en almindelig koordinering af vejledningsaktiviteterne, centralt og regionalt/lokalt. Der er således af følgende organisationer mv. udtrykt direkte tilslutning til tanken om en styrkelse af centralfunktionen: Amtsrådsforeningen, Dansk Arbejdsgiverforening, Gymnasieskolernes Lærerforening, Gymnasieelevernes Landsorganisation, Fællesrådet for Foreninger for Uddannelses- og Erhvervsvejledning, Dansk Erhvervsvejlederforening og Erhvervsvejledningsrådet. Kommuner-

nes Landsforening og Landsorganisationen i Danmark stiller sig mere afventende, idet de bl.a. gør tilslutning betinget af tilstrækkelig repræsentation i et evt. centralt råd. Kun Sammenslutningen af Tværpolitiske Studenterorganisationer vender sig direkte imod tanken om et centralt fællesorgan med selvstændig kompetence. - Der er endvidere et almindeligt ønske om en videreførelse og/eller udbygning af det regionale vejleder samarbejde; fra flere sider peges på behovet for øgede ressourcer, især til sekretariatsbistand.

2. Tilvejebringelse af uddannelses- og erhvervsorienterende materiale

Behovet for valgforberedende materiale og for informationsmateriale om uddannelses- og erhvervsforhold er omfattende og stærkt differentieret. Såvel i indhold som i form må materialerne afpasses nøje efter anvendelsesområderne.

På tilsvarende måde som der må sikres kontinuitet i vejledningsarbejdet som helhed, må der imidlertid være en linie og sammenhæng i tilrettelæggelsen og tilvejebringelsen af de uddannelses- og erhvervsorienterende materialer. Der bør således lægges visse fælles pædagogiske principper til grund for materialernes udformning, ligesom det må sikres at alle rimelige behov er dækkede, samtidig med at der ikke sker overlappning.

Visse informationsmaterialer må udformes således at de imødekommer alle vejlederes behov, andre materialer vil kunne være fælles for vejledningsområder med beslægtede behov, og atter andre vil være helt specifikke for et område, men bør have de fælles materialer som forudsætning.

Alle vejledere har således behov for en samordnet service, således at de løbende forsynes med oplysninger om uddan-

nelsesinstitutionerne, herunder fakta til belysning af hvem der søger uddannelserne (alder, køn, fortid etc.), hvem der optages (herunder afstanden mellem formelle og reelle optagelseskrav), hvem der gennemfører uddannelsen, hvad de uddannede anvender deres uddannelse til etc. - Der bør gradvist søges tilvejebragt analyser som kan danne basis for prognoser vedrørende uddannelsesstilgang og beskæftigelsesmuligheder, dels for bredere erhvervsområder, dels - om muligt - for mere specialiserede, dels også for regionale områder.

Desuden har alle vejledere behov for et pålideligt informatorisk grundmateriale om erhverv og uddannelser, mest muligt ajourført, samt en aktualitets-service vedrørende ændringer og nyheder inden for hele det brede felt.

Materialebehovet er hidtil i stort omfang søgt dækket af vejledningsområderne hver for sig. Den nødvendigeste koordinering klares almindeligvis ved indbyrdes høringer. Som eksempel kan nævnes at nøje sammenhørende materialer som Valg i 9. Klasse, grenvalgs- og tilvalgspublikationerne for gymnasiet og hf samt orienteringsmaterialet om efg fremstilles af henholdsvis Arbejdsdirektoratet og Fællesudvalget mellem Erhvervsvejledningsrådet og Uddannelsesrådet for Grundskolen, af Direktoratet for Gymnasieskolerne og Hf og af Direktoratet for Erhvervsuddannelserne.

En række mangler og udækkede behov kan føres tilbage til spredningen af ansvaret for informationsformidlingen. Disse mangler og behov har navnlig at gøre med materialeudbudet, materialets sammenhæng og kvalitet, materialets distribution samt dets registrering og systematisering.

Arbejdsgruppen har overvejet forskellige mulige veje til at råde bod på disse forhold.

Arbejdsgruppen er nået frem til den opfattelse at en tilfredsstillende ordning på dette område forudsætter at man gennemfører princippet om at koncentrere ansvaret for produktion og distribution af i hvert fald de væsentlige statsligt udgivne vejledningsmaterialer hos én instans. Hvis et tværgående centralorgan får pålagt dette ansvar, sikres der sammenhæng mellem materialer med beslægtede formål, og man vil kunne undgå skævheder i materialeforsyningen der udspringer af at forskellige myndigheder tager stilling til bevillingsansøgninger vedrørende materialeproduktion etc. uden kendskab til beslægtede områders ønsker.

En sådan centraliseret ordning vil tilige indebære fordele med hensyn til den tekniske fremstilling og udformning af materialerne.

Det bør derudover fremhæves at der med en centralisering etableres mulighed for rationalisering og ressourcebesparelse - man undgår dobbeltdækning og sikrer at et givet niveau af kvantitativt og kvalitativt fyldestgørende materialservice kan opnås med mindst mulig indsats og offentlig udgift.

Det forudsættes her at den centraliserede ordning kommer til at indebære at centralinstansen også får til opgave at dække de forskellige vejledergruppers behov for løbende forsyning med aktuelle retsregler, betænkninger, studieplaner, undervisningsprogrammer, statistiske oplysninger mv.

Det bør fremhæves at arbejdsgruppens forslag om en centraliseret materialeordning indebærer at den centrale instans må løse sin opgave i nært samarbejde med de enkelte myndigheder.

Yderligere skal det præciseres at forslaget ikke tager sigte på at gennemføre en centraliseret ordning vedrørende hele den tidligere beskrevne mangfoldighed af vejledningsmateriale som fore-

ligger - udgivet af en række forskellige offentlige og private instanser, og efter sit indhold strækkende sig over en lang skala fra rent alment oplysende og informerende karakter til det der direkte informerer med henblik på bestemte valgsituationer, fx valg af uddannelses-trin og -retning, valg af job.

Arbejdsgruppen har ikke anset det for sin opgave - og har ej heller haft mulighed herfor inden for sin tidsramme - at foretage en konkret afgrænsning af de arter af materiale man foreslår inddraget under en centraliseret ordning.

Man har derfor, som nævnt, indskrænket sig til at foreslå centraliseringsprincippet gennemført i hvert fald for så vidt angår de væsentlige statsligt udgivne uddannelses- og erhvervsorienterede materialer, fremstillet og distribueret til brug i vejledningsarbejdet.

Arbejdsgruppen har herved haft for øje at det foreslåede centralorgan for vejledningsanliggender i almindelighed, som allerede er omtalt i de tidligere afsnit i dette kapitel, som en af sine første og vigtigste opgaver kunne få pålagt at fremkomme med indstilling til de berørte ministerier om den nærmere afgrænsning af det materiale som i første omgang mest hensigtsmæssigt kunne indgå i den centraliserede ordning.

Centralorganet vil da efterfølgende, i lys af erfaringerne, kunne fremkomme med indstillinger der supplerer eller modificerer den nævnte første indstilling.

Centralorganet bør formentlig på tilsvarende måde anmodes om at overveje og fremkomme med indstilling om de opgaver som det naturligt kunne få pålagt for så vidt angår materiale der ikke fremstilles under dets ansvar, men som anvendes i det praktiske vejledningsarbejde.

Det er arbejdsgruppens opfattelse at centralorganet under alle omstændigheder mest hensigtsmæssigt kunne få

tildelt en konsultativ funktion over for sådant materiale, dvs. at institutioner og organisationer mv. som selv vil producere vejledende materiale, kan få sagkyndige råd herom fra centralorganet.

Man er i øvrigt af den opfattelse at det vil være hensigtsmæssigt at pålægge centralorganet at udarbejde en generel henstilling vedrørende fremstilling af uddannelses- og erhvervsorienterende materiale som hjælp til alle de private eller offentlige instanser der er engageret i fremstilling af sådant materiale som ikke falder ind under **centralorganets** direkte ansvar.

Det bør betones at det materiale der er omtalt ovenfor, ikke alene omfatter trykte materialer, men information om uddannelser, erhverv og vejledningsspørgsmål i bredere forstand. Heri må også indgå audiovisuelt materiale, film, radio- og tv-udsendelser.

Man har i øvrigt ved fremsættelsen af de ovenfor nævnte forslag forudsat at der i fornødent omfang træffes aftale om samarbejde mellem centralorganet og andre statslige organer som har opgaver vedrørende materialefremstilling og -distribution, herunder Landscentrallen for Undervisningsmidler og Statens Informationsstjeneste.

Behovet for en samordnet materiale- og informationsformidling understreges i en række af de udtalelser arbejdsgruppen har modtaget fra organisationer mv.

3. Vejledningens bidrag til etablering af forbindelse mellem uddannelses- og arbejdsmarkedssektoren

a. Det er almindeligt erkendt at afstanden mellem uddannelse og arbejdsliv er for stor. En væsentlig årsag hertil er at der ikke er tilstrækkelig samordning af uddannelses- og arbejdsmarkedspolitikken. Der er ikke etableret et tilstrækkelig godt sammenkoblingsled der kan

forbinde uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet.

De forskellige vej ledergrupper har på nærmeste hold lejlighed til at iagttage følgerne af den mangelfulde sammenkoblingsfunktion, og da denne viden kan samles og sammenfattes af et centralt vej ledningsorgan, vil der være mulighed for at et sådant kan yde bidrag i forbindelse med kommende foranstaltninger for centralt at varetage sammenkoblingsopgaverne. Tilsvarende bidrag vil kunne ydes på regionalt plan.

b. En væsentlig funktion i forholdet mellem uddannelse og arbejdsliv er formidlingen af praktikpladser; her tænkes på såvel de kortvarige praktikophold der etableres for skoleelever, som den praktik der indgår som led i erhvervsuddannelser. **E r** hvervspraktik for skoleelever er et fælles ansvar for skole og arbejdsformidling. Derimod er det efter gældende bestemmelser arbejdskraftmyndighederne der har ansvaret for formidlingen af praktik som led i egentlig uddannelse. Der kan imidlertid anføres gode grunde for at undervisningsmyndighederne også inddrages i denne formidlingsvirksomhed: praktik er en integreret del af uddannelser, og praktikpladsformidlingen er en forudsætning for at det nødvendige samspil mellem uddannelse og arbejdsliv manifesterer sig i den konkrete undervisningssituation.

Der er et udtalt behov for en dimensionering og prioritering af det samlede udbud af praktikpladser. Løsningen af denne opgave og af den egentlige formidlingsopgave må afpasses efter de behov de forskellige praktikformer frembyder.

Også i forbindelse med **praktikpladsformidlingen** vil det være en væsentlig opgave for et centralt fællesorgan at fastsætte retningslinier for regionale

organers løsning af de her omtalte opgaver.

4. Rekruttering af vejledere

Vejledningen ved *skoler og uddannelsesinstitutioner* er til en vis grad integreret i undervisningen, og vejlederne er - med få undtagelser ved de videregående uddannelser - lærere der udpeges til at varetage **vej ledningsopgaverne** ved siden af deres undervisningsarbejde. Denne ordning må anses for hensigtsmæssig set i relation til den del af **vej ledningsopgaverne** der angår de interne uddannelsesforhold; det er rimeligt begrundet at kræve af vejlederne at de er fuldstændig fortrolige med det uddannelsessystem de skal vejlede om, inden de udpeges til vejledere. Det kan endvidere hævdes at **vej lednings** virksomheden er en samarbejdsfunktion, hvis varetagelse forudsætter at man har bevist at man kan begå sig blandt elever og lærerkolleger i systemet.

På den anden side har der tid efter anden været rejst tvivl om foreneligheden af lærerrollen og rollen som rådgiver og vejleder i spørgsmål vedrørende elevens forhold til skolen eller institutionen og andre lærere. Det kan også, som berørt ovenfor under 7.1, anføres at lærerrollen - navnlig hvis vejlederen er fuldt indlevet med sin uddannelsesinstitution - vil kunne medføre en indadvendthed som kan vanskeliggøre en effektiv formidling af autentisk og neutral viden om de muligheder der ligger uden for den pågældende skole eller institution.

I en del lande udføres uddannelses- og **erhvervs vej ledningsopgaverne** ikke af lærere, men af vejledere med anden uddannelsesmæssig baggrund, der knyttes til skolerne og uddannelsesinstitutionerne. Her i landet vil der på kort sigt næppe være grobund for en tilsvarende ordning.

Heller ikke et forslag fra 1978 om en

kortere videregående uddannelse i uddannelses- og erhvervsvejledning for personer der ikke i forvejen har pædagogisk eller anden uddannelse, har indtil videre kunnet fremmes.

Det kan imidlertid ikke anses for utænkeligt at behovet for personer med en rent **vejledningsmæssig** uddannelse i skolernes og uddannelsesinstitutionernes **vej lednings** virksomhed på lidt længere sigt vil trænge sig på.

Vejledere ved *den offentlige erhvervsvejledning* ansættes direkte med henblik på vejlederopgaven og rekrutteres meget bredt. Erhvervsvejlederne er forankrede i AF-systemet og skal indgå i et nært samarbejde med de øvrige medarbejdergrupper i dette system.

En egentlig fælles rekruttering af medarbejdere vil i denne situation næppe være mulig. Det vil antagelig heller ikke være muligt at nå frem til ensartede regler for rekruttering af medarbejdere til **vej ledningsopgaver**.

Derimod taler de hidtidige erfaringer i høj grad for at der er behov for en løbende overvejelse og vurdering af en række forhold vedrørende rekruttering af vejledere; det gælder således bl.a. udpegningsproceduren, kønsfordelingen, aldersfordelingen, varigheden af ansættelsesperioderne.

Sådanne forhold vil naturligvis kunne undersøges og vurderes område for område, men det må formodes at der vil være væsentlige fordele forbundet med en koordineret løsning af opgaven, således at indvundne erfaringer kan nyttiggøres over hele spektret.

Et centralt organ bør med andre ord med hensyn til de nævnte forhold tillægges rådgivende funktioner og mulighed for at afgive henstillinger herom.

En række af de udtalelser arbejdsgruppen har modtaget fra organisationer osv., giver udtryk for at rekrutterin-

gen af vejledere bør foregå som hidtil, og i flere udtalelser understreges betydningen af at det er lærere ved de forskellige skoler og uddannelsesinstitutioner der udpeges til at varetage vejledningsopgaverne.

5. Uddannelse af vejledere

Det er almindeligt erkendt at en delvis fælles uddannelse af vejledere vil kunne bidrage væsentligt til tilvejebringelse af sammenhæng og kontinuitet i vejledningsarbejdet.

Et uddannelsesfællesskab vil kunne give de mange forskellige vejledergrupper et fælles principgrundlag og derved bidrage til at perspektiverne for vejledningsarbejdet rækker ud over de institutionelle problemstillinger og traditionelle forestillinger i de enkelte områder. Det må i denne forbindelse betragtes som væsentligt at vejledergrupperne bringes i direkte kontakt med hinanden, så at de som led i selve vejlederuddannelsen erhverver førstehåndskendskab til andre gruppers - og dermed andre uddannelses- og erhvervsområders - forudsætninger, vilkår og synspunkter.

Et delvist uddannelsesfællesskab vil indebære en lang række andre, åbenbare fordele, bl.a. økonomiske - og kun ganske ubetydelige ulemper - og vil føles naturligt på grund af de mange, væsentlige fælles elementer der er i uddannelses- og erhvervsvejledningsarbejdet, uanset i hvilket regie det foregår.

Arbejdsgruppen finder det derfor overordentlig vigtigt at planerne om en delvis fælles uddannelse i studie- og erhvervsvejledning snarest muligt føres ud i livet.

Uanset i hvilket omfang og på hvilken måde der vil blive etableret et uddannelsesfællesskab mellem vejlederkategorierne, vil der være et udtalt behov for en administrativ centralfunktion vedrørende vejlederuddannelsen.

Selve uddannelsen må formentlig henlægges til bestående uddannelsesinstitutioner, men det vil være yderst påkrævet for disse at kunne samarbejde med et centralt fællesorgan for vejledningsanliggender med henblik på at registrere og afveje ønsker, behov og synspunkter, dels fra centrale og lokale vejledningsinstitutioner, dels fra vejlederne selv og deres organisationer, og på tilrettelæggelse og gennemførelse af uddannelsesvirksomhed i overensstemmelse hermed. - Endvidere bør uddannelsesinstitutionerne og centralorganet samarbejde indgående om ajourførende kurser for vejledere samt specialkurser om aktuelle emner, herunder også for persongrupper der uden at være ansat som vejledere har forbindelse med området. Der bør således fx kunne tilbydes kursus eller bistand ved kursusvirksomhed for gæsteundervisere fra arbejdsmarkedet, forskellige lærerkategorier og medarbejdere på sociale områder.

En påpegning af behovet for en udbygget og samordnet uddannelse af vejlederne går igen i de udtalelser arbejdsgruppen har modtaget fra organisationer mv.

6. Forskning og udvikling

Udviklings-, forsøgs- og forskningsarbejde på uddannelses- og erhvervsvejledningsområdet har hidtil kun været gennemført i særdeles begrænset omfang.

Vejledningsarbejdet er derfor stort set groet op uden at de anvendte metoder, arbejdets grundlag, indbyrdes sammenhæng og samfundsmæssige virkning har været genstand for systematiske undersøgelser og kritik.

Et centralt fællesorgan vil som en naturlig opgave kunne overveje hvorledes dette arbejde fremtidig kan realiseres,

formentlig bl.a. i samarbejde med Arbejdsdirektoratets psykologiske afdeling, med de uddannelsesinstitutioner hvortil vejlederuddannelsen henlægges samt med egentlige forskningsinstitutioner.

Behovet for forsøgs-, udviklings- og forskningsvirksomhed påpeges i flere af de udtalelser arbejdsgruppen har modtaget fra organisationer mv.

7.3 Det centrale fællesorgan

Som det fremgår af det foregående finder arbejdsgruppen at der bør etableres et centralt fællesorgan for uddannelses- og erhvervsvejledning, med følgende opgaver:

1. Koordinering af vej lednings virksomheden, herunder tilsyn med og videreudvikling af det regionale vejledersamarbejde og samarbejdet om vejledningsspørgsmål mellem undervisnings væsenet og arbejdsmarkedssektoren mv.
2. Fremstilling, indsamling og distribution af uddannelses- og erhvervsorienterende materialer og informationer til brug for såvel elever/klienter som vejledere og lærere, samt samarbejde med andre myndigheder herom.
3. Støtteaf forbindelsen mellem uddannelses- og arbejdsmarkedssektoren, centralt og regionalt, herunder koordinering af praktikpladser i vid forstand.
4. Udformning af principper og retningslinier vedrørende rekruttering af vejledere til de forskellige vejledningsordninger og afgivelse af henstillinger herom.
5. Samarbejde med uddannelsesinstitutioner og myndigheder vedrørende

uddannelsesvirksomhed for vejledere.

6. Samarbejde med uddannelses- og forskningsinstitutioner m.fl. om udviklings-, forsøgs- og forskningsarbejde på uddannelses- og erhvervsvej ledningsområdet.

Der bør kunne tillægges det centrale fællesorgan opgaver ud over de foran beskrevne.

Arbejdsgruppen har overvejet, hvorledes det centrale fællesorgan bør opbygges. Man har således drøftet såvel muligheden for etablering af et rent administrativt organ, fx i form af et direktorat, som muligheden for at bevare et rent rådgivende organ som det nuværende erhvervsvejledningsråd. Arbejdsgruppen er imidlertid nået til det resultat at løsningen bør søges i en mellemform, idet det centrale fællesorgan efter gruppens opfattelse bør have både rådgivende og udøvende opgaver. Arbejdsgruppen finder derfor at det centrale fællesorgan bør have form af et råd, der kan tillægges kompetence, herunder m.h.t. materialeproduktion.

Rådet skal kunne rådgive ressortministerierne inden for de opgaveområder der er nævnt foran. For så vidt angår fremstillingen og distribueringen af det uddannelses- og erhvervsorienterende materiale, skal rådet udarbejde et årligt budget med en prioritering af de foreslåede aktiviteter. Budgettet skal danne grundlag for ressortministeriernes tildelelse af bevillinger til dette formål. Bevillingerne administreres af rådet.

Rådet bør sammensættes af repræsentanter for undervisnings- og arbejdsmarkedsmyndigheder samt øvrige myndigheder, der administrerer vejledningsordninger, kommuner og amter, arbejdsmarkedets parter, vejleder- og lærerorganisationer samt eventuelle andre. Rådet bør kunne nedsætte ud-

valg. Det er en afgørende forudsætning for rådets arbejde at sekretariatet udstyres med den fornødne administrative og faglige ekspertise.

Det er arbejdsgruppens opfattelse at den foreslåede struktur vil aflaste de enheder der hidtil har beskæftiget sig med de nævnte opgaveområder, specielt vedrørende det uddannelses- og erhvervsorienterede materiale.

Et medlem, Willy Olsen, finder at det foreslåede centrale råd kun bør have rådgivende opgaver, idet koordinering af opgavefordelingen og udbygning af samarbejdet mellem de involverede styrelser mv. - herunder med hensyn til materialefremskaffelse - vil kunne opnås på grundlag af rådets henstillinger.

7.4 Den regionale samordning

Ansvar for den offentlige erhvervsvejledning, for fremskaffelse af praktikpladser som led i erhvervsuddannelsen og i det hele taget for kontakten med arbejdsmarkedet påhviler AF-systemet. Arbejdsgruppen finder det derfor naturligt, at koordineringen af samarbejdet om uddannelses- og erhvervsvejledningen på det regionale plan henlægges til arbejdsmarkedsnævne. Det foreslås endvidere, at disse nævn til løsning af denne opgave nedsætter et særligt underudvalg sammensat på samme måde som arbejdsmarkedsnævne, dvs. med repræsentanter for arbejdsmarkedets parter og for primær- og amtskommuner. Da der imidlertid i hvert amt findes uddannelsesinstitutioner ud over det skolevæsen som enten primær- eller amtskommuner har ansvar for, foreslås at der tilforordnes underudvalget en eller flere repræsentant(er) udpeget i fællesskab af de ansvarlige for ikke-kommunale uddannelsesin-

stitutioner inden for amtet. For at sikre kontakten til vejlederne foreslås endelig at en repræsentant valgt af studievejledere inden for amtet tiltræder underudvalget som tilforordnet. Efter arbejdsgruppens opfattelse vil arbejdsmarkedsnævne kunne nedsætte de nævnte underudvalg uden yderligere lovhjemmel.

Ud over at være forum for drøftelse af vejlederopgaver skal underudvalget have ansvar for løsningen af praktiske opgaver såsom praktikpladsformidling, hvilket må ske i samarbejde med de lokale uddannelsesinstitutioner, udarbejdelse af lokale oversigter, analyser og prognoser om uddannelses- og beskæftigelsesforhold. Det skal sikre bredere information om vejledningsanliggender til brugergrupper og om lokale uddannelses- og arbejdsmarkedsforhold til vejlederne.

Underudvalget kan støtte sig til det ovenfor under 7.3 omtalte centrale råd.

Underudvalget må som grundlag for sit virke bygge på **erfaringerne** fra det i efteråret 1979 iværksatte regionale samarbejde mellem vejledergrupperne, som tilsigter at give vejlederne selv lejlighed til i videst mulig udstrækning at samordne deres aktiviteter. De indtil nu foreliggende beretninger giver arbejdsgruppen grund til at betragte dette samarbejde som så værdifuldt at det bør fortsættes og videreudvikles.

Arbejdsmarkedsnævnets undervalg bør have mulighed for at sikre den fornødne støtte til den praktiske gennemførelse af vejledersamarbejdet.

Den løbende forbindelse mellem vejledersamarbejdet og underudvalget kan formentlig bedst sikres gennem sekretariatsfællesskab eller kontaktgrupper.

Endelig må der sikres forbindelse til de ca. 60 kontaktudvalg for skole, erhverv og erhvervsvejledning, der formentlig i en række tilfælde dækker be-

hov som ikke uden videre vil være dækket af det omhandlede underudvalg. Denne forbindelse vil fx kunne etableres ved afholdelse af fællesmøder eller nem kontaktmøder på formands- og sekretariatsplan samt ved udveksling af relevant mødemateriale, Det vil være en naturlig opgave for centralorganet at følge og vurdere udviklingen i den regionale samordning og eventuelt stille forslag til ændringer heri.

Arbejdsgruppens forslag til lov om et uddannelses- og erhvervsvejledningsråd

§ 1. Uddannelses- og erhvervsvejledningsrådet har til opgave at bidrage til fremme og samordning af den uddannelses- og erhvervs vej ledende indsats og at fremsætte forslag i vejledningsanliggender.

Stk. 2. Rådet skal herunder forestå fremstilling og distribution af materiale, der tjener vej lednings formål, og skal fremsætte forslag om, hvilke arter af materiale der bør omfattes heraf. Rådet kan endvidere tilbyde at rådgive andre, der fremstiller vejledningsmateriale.

Stk. 3. Rådet skal følge udviklingen i den regionale uddannelses- og erhvervsvejledning og kan fremsætte forslag om samordningen heraf.

Stk. 4. Rådet fremsætter sine forslag over for den minister, hvorunder det pågældende vejledningsanliggende henhører.

§ 2. Uddannelses- og erhvervsvejledningsrådets medlemmer beskikkes af arbejdsministeren for 4 år ad gangen.

Stk. 2. 14 af rådets medlemmer beskikkes efter indstilling således:

Arbejdsministeriet:	3
Undervisningsministeriet:	5
Socialministeriet:	1
Dansk Arbejdsgiverforening:	1
Landsorganisationen i Danmark:	1
Kommunernes Landsforening:	1
Amtsrådsforeningen i Danmark:	1
Københavns og Frederiksberg kommuner:	1

Stk. 3. Øvrige medlemmer beskikkes efter forhandling med undervisningsministeren. Arbejdsministeren udpeger en formand og en næstformand blandt rådets medlemmer efter forhandling med undervisningsministeren.

Stk. 4. Arbejdsministeren kan efter forhandling med uddannelses- og erhvervsvej ledningsrådet og undervisningsministeren træffe beslutning om ændring i rådets sammensætning.

Stk. 5. Rådet kan nedsætte et forretningsudvalg bestående af medlemmer af rådet. Rådet kan nedsætte sagkyndige udvalg bestående af medlemmer inden for og uden for rådets medlemskreds.

Stk. 6. Arbejdsministeren fastsætter uddannelses- og erhvervsvejledningsrådets forretningsorden efter indstilling fra rådet og efter forhandling med undervisningsministeren.

§ 3. Uddannelses- og erhvervsvejledningsrådet offentliggør en årlig beretning om rådets virksomhed.

§ 4. Loven træder i kraft den

§ 5. Ved lovens ikrafttræden ophæves lov nr. 117 af 3. maj 1961 om erhvervsvejledning.

§ 6. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Arbejdsgruppens bemærkninger

Arbejdsgruppen er af den opfattelse at de bemærkninger hvormed et eventuelt lovforslag skal fremsættes for Folketinget, stort set fremgår af betænkningen, specielt dennes kapitel 7. Heri indgår også en beskrivelse af udviklingen og dermed af baggrunden for udvalgets nedsættelse og for ønsket om en revision af det eksisterende retsgrundlag.

Man skal særligt fremhæve at man ikke har fundet det i overensstemmelse med nutidig lovgivningspraksis i lovtæksten at definere vejledningen som begreb, endside beskrive opgaverne for de personer som er beskæftiget med vejledningen. Arbejdsgruppen har derfor brudt med systematikken i den gældende erhvervsvejledningslov og indskrænket lovforslagets indhold til at omfatte den overordnede organisationsstruktur på området.

Ved sammensætningen af det foreslåede råd har man taget udgangspunkt i det nuværende erhvervsvejledningsråd. Man har fundet det rimeligt under hensyn til den store interesse amtskommuner og kommuner har i uddannelses- og beskæftigelsesforhold at udvide rådet med repræsentanter for de kommu-

nale organisationer og for Københavns og Frederiksberg kommuner.

Arbejdsgruppen har ikke foretaget økonomiske beregninger over virkningerne af lovforslagets eventuelle vedtagelse. Man mener dog at have baggrund for at antage at det foreslåede centrale organ og dets sekretariat næppe på længere sigt vil medføre udgifter ud over hvad der er forbundet med den nuværende administration af området.

For så vidt angår den centrale udøvende funktion på materialeområdet forestiller arbejdsgruppen sig heller ikke merudgifter. Den foreslåede effektivisering og rationalisering på dette område har i første række en forøgelse af kvaliteten til formål. Meget taler imidlertid for at man på længere sigt i et vist omfang også vil kunne opnå besparelser ved ordningen.

Arbejdsgruppen har fundet det uden for sin opgave at vurdere hvorvidt en gennemførelse af arbejdsgruppens forslag vil begrunde en ændring af arbejdsformidlingsloven.

Arbejdsgruppen har ikke taget stilling til spørgsmålet om den ressortmæssige placering. Lovforslaget er derfor udarbejdet med udgangspunkt i den gældende ressortfordeling.

København, d. 26. juni 1980

Finn Christensen

Niels Elkær-Hansen
formand

Sten Grambye

Johannes Nymark Jensen

Arne Søgård Jørgensen

Per Kirstein

Villy Olsen

Palle Eisenhardt

BILAG 1

FUE Fællesrådet for foreninger for Uddannelses- og Erhvervsvejledning

12. februar 1980

Til **lovrevisionsudvalget** vedr. erhvervsvejledningsloven.

I forbindelse med udvalgets arbejde med revision af erhvervsvejledningsloven ønsker FUE hermed at bidrage med følgende synspunkter:

Det er fællesrådets opfattelse, at der er behov for en lovramme, der afstikker nogle grundlæggende principper for den samlede uddannelses- og **erhvervsvejledningsvirksomhed** her i landet. Som nogle væsentlige principper, der bør gælde for den samlede vejledningsvirksomhed ønsker man særligt at pege på følgende:

- Det er en forudsætning for enhver uddannelses- og **erhvervsvejlednings** virksomhed, at vejlederne har modtaget en tilstrækkelig uddannelse. Alle vejledere skal derfor snarest muligt efter ansættelsen gennemgå en grundlæggende vejlederuddannelse. Denne grunduddannelse skal suppleres med løbende efter- og videreuddannelses tilbud. Vejlederuddannelsen skal være delvis fælles for de forskellige vejlederkategorier.

- Det eksisterende rekrutteringsmønster for de forskellige vejlederkategorier skal opretholdes.

- Der skal være et tæt decentralt samarbejde mellem de forskellige **vejlederkategorier**. Der skal til dette samarbejde afsættes ressourcer, der er tilstrækkelige til at samarbejdet kan fungere i praksis.

- Der bør ske en central koordination af den samlede uddannelses- og **erhvervs** vejledningsvirksomhed med særligt henblik på vejledersamarbejde, vejlederuddannelse og udviklingsarbejde inden for vejledningsområdet. Denne koordination bør lægges i en institutionel ramme, fx i Erhvervsvejledningsrådets regie.

- Erhvervsvejledningsrådet har vist sig som et hensigtsmæssigt forum for de mere generelle drøftelser vedrørende den samlede vejledningsvirksomhed. **Erhvervsvejledningsrådet** bør fortsat varetage denne vigtige funktion.

Disse synspunkter tillægges stor betydning af alle **FUE's** medlemsorganisationer. Det er derfor **Fællesrådets** ønske, at punkterne kommer til at indgå i en kommende lovgivning på området.

Såfremt udvalget skulle ønske det, bidrager FUE gerne med en uddybning af de ovennævnte synspunkter, ligesom Fællesrådet gerne bistår, hvis forhold inden for vejledningsområdet ønskes nærmere belyst.

Med venlig hilsen
for FUE
Poul Bache
Formand

Fællesrådet for foreninger for uddannelses- og erhvervsvejledning er en samar-

bejdsorganisation for følgende foreninger: Dansk Erhvervsvejlederforening, Studievejlederforeningen for gymnasieskolen og hf, Foreningen af skolevejledere og skolekonsulenter, Handelsskolernes forening af studievejledere, Kuratorernes landsforening, Sammenslutningen af Studentervejledere, Foreningen af fuldtidsansatte studievejledere ved Universiteterne.

BILAG 2,A

Arbejdsgruppen vedrørende lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

28. marts 1980

I efteråret 1979 nedsatte arbejdsministeren en arbejdsgruppe til at gennemgå og overveje forskellige spørgsmål inden for uddannelses- og erhvervsvejledningsområderne og til at fremkomme med konkrete forslag til ny lovgivning for disse områder.

Arbejdsgruppen er endnu ikke nået frem til udformning af forslag til den nye lovgivning, men den har opstillet en skitse til en fremtidig ordning hvorefter rekruttering af vejledere som hidtil foretages af de ministerier og styrelser inden for hvis område de skal fungere. Efter skitsen påhviler ansvaret for vejledningens uddannelse ligeledes de respektive styrelser. Der forudsættes imidlertid samarbejde om såvel grund- som efter- og videreuddannelse af vejledere. Det forudsættes endvidere at det vejledersamarbejde som efter henstilling fra Erhvervsvejledningsrådet blev iværksat i efteråret 1979, videreføres og udbygges. Herudover forudsættes gennemført en koordinering på det regionale plan, som arbejdsgruppen har forestillet sig kunne ske i et underudvalg under arbejdsmarkedsnævnet, hvori tillige indgår repræsentanter for undervisningsmyndighederne.

Arbejdsgruppen har endvidere fundet at uddannelses- og erhvervsvejledningens formål, principper og etik i det væsentlige er fælles for vejledningsområderne og finder på denne baggrund at såvel faglige hensyn som hensynet til den bedst mulige udnyttelse af ressourcerne taler for etablering af et centralt organ for uddannelses- og erhvervsvejledning. De fællesanliggender som dette organ skal varetage, fremgår af vedlagte notat.

Et sådant fællesorgan kan, som det ligeledes fremgår af notatet, enten have begrænset sin virksomhed til at rådgive, vejlede, anbefale eller henstille til de respektive kompetente myndigheder, eller det kan udstyres med egentlig kompetence ved overførelse af opgaveområder fra nævnte styrelser. Endelig kan mellemformer tænkes. Arbejdsgruppen har endnu ikke taget stilling til, hvilken af disse modeller den vil anbefale.

I arbejdsgruppens kommissorium er anført, at den under sit arbejde frit kan tilkalde sagkyndige, herunder også vejledergrupper, ligesom amterne og kommunerne i deres egenskab af skolemyndigheder bør inddrages i arbejdet.

Under henvisning hertil skal man tillade sig at anmode om en udtalelse over de ovenfor omtalte problemstillinger, som er søgt uddybet i vedlagte Notat vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender. Da arbejdsgruppen er blevet bedt om at afslutte sit arbejde inden den 1. juli 1980, vil man være taknemmelig for at modtage svar senest den 30. april 1980. Svaret bedes sendt til Erhvervsvejledningsrådets sekretariat, Ørnevej 30, 2400 København NV.

Til orientering vedlægges kopi af udvalgets kommissorium.

Endelig vedlægges en fortegnelse over modtagere af nærværende henvendel-

Med venlig hilsen
N. Elkær-Hansen

Formand

Arbejdsgruppen vedrørende lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

Notat vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen

I Indledning

Uddannelses- og erhvervsvejledning omfatter en række forskellige aktiviteter, herunder individuel vejledning, undervisningsmæssig orientering, information via tryksager og andre medier samt formidling af erhvervspraktik og virksomhedsbesøg.

Disse virksomhedsformer har i stigende grad fået indpas i alle uddannelser, i arbejdsformidlingen m.v., oftest ad lovgivningens vej, og de forestås af efterhånden op mod 4000 skolevejledere, studievejledere og erhvervsvejledere, fordelt over godt en halv snes institutionsområder. Vejlederne har oftest vejledningsfunktionen som en deltidsopgave og er - for undervisningssektorens vedkommende - primært ansat som lærere i den skoleform hvori de udøver vejledning.

Vejlednings virksomheden er mange-doblet i løbet af få år, hvilket er baggrunden for arbejdsgruppens nedsættelse, idet den gældende erhvervsvejledningslov, som daterer sig fra 1961, muligvis ikke længere er en egnet ramme for virksomheden. Erhvervsvejledningsloven sigter primært mod etablering af en offentlig erhvervsvejledningsordning ved arbejdsformidlingskontorerne samt at oprette et erhvervsvejledningsråd til at følge udviklingen på området. - Derimod har loven ikke kunnet tage højde for de omfattende vejledningsordninger i skolesystemerne m.v. som senere er kommet til.

Arbejdsgruppen har som et hovedresultat af sine undersøgelser fundet at den stærke opsplitning af uddannelses- og erhvervsvejledningen, svarende til de oftest ret isolerede institutionsområder, kan rumme en vis risiko m.h.t. vejledningsarbejdets kvalitet, idet et væsentligt led i bistanden til valg af uddannelse og erhverv må være grundig og nøgtern præsentation af fakta vedrørende efterfølgende valgmuligheder. Det har derfor været en hovedopgave for arbejdsgruppen at overveje, ad hvilke veje man bedst knytter vejledningsarbejdet sammen til en helhed, således at unge der gennem et åremål gennemgår nogle uddannelsesforløb og modtager de hertil hørende former for vejledningsbistand, undgår at opleve selvmodsigelser, overlapninger og manglende dækning i den ydede bistand. Arbejdsgruppen finder det påkrævet at skabe sammenhæng mellem de mange vejledningsordninger.

Arbejdsgruppen har ved en gennemgang af de forskellige vejledningsordninger konstateret at uddannelses- og erhvervsvejledningens formål, principper og etik er - fuldstændig eller i det væsentlige - fælles for alle vejledningsordningerne. Man har endvidere fundet at der på store områder gør sig et betydeligt interessefællesskab gældende, og at vigtige emnefelter må betragtes som fællesanliggender for de forskellige vejledningsordninger.

På denne baggrund er arbejdsgrup-

pen nået til den opfattelse at såvel faglige hensyn som hensynet til den bedst mulige udnyttelse af ressourcerne taler for etablering af et centralt fællesorgan for uddannelses- og erhvervsvejledning.

I det følgende omtales de vigtigste **fællesanliggender** og mulighederne for deres varetagelse af et centralt fællesorgan (II); endvidere gøres nogle få bemærkninger om fællesorganets kompetence, struktur og sammensætning (III).

II Fællesanliggender

1. Koordinering af vejledningsvirksomheden

Med henblik på en koordinering af vejledningsaktiviteterne er der i overensstemmelse med en henstilling fra Erhvervsvejledningsrådet i efteråret 1979 taget skridt til iværksættelse af et organiseret samarbejde mellem de forskellige vejledergrupper.

Målet er en optimal udnyttelse af ressourcerne gennem en hensigtsmæssig arbejdsdeling, løbende indbyrdes feedback og samordning af initiativer udadtil (fx praktikpladsformidling). For de vejledningssøgende bør de mange vejledningstilbud i videst muligt omfang fremstå som **deles** af et sammenhængende vejledningssystem.

En vis formalisering af vejlederssamarbejdet har været skønnet nødvendig; der er således nedsat hovedvejlederudvalg for hvert; amts geografiske område og lokale vejlederudvalg for mindre områder. Det er i **Erhvervsvejledningsrådets** henstilling forudsat at det i forbindelse med lovrevisionsarbejdet vil blive overvejet hvorledes arbejdsmarkedets parter og AF- og uddannelsesadministrationen kan inddrages i arbejdet med koordineringen af vejledningsaktiviteterne.

En vedholdende styrkelse og opmuntning af det lokale og regionale **vejlederssamarbejde** forudsætter næsten pr. definition at der findes et anknypningspunkt som vejledningsområderne kan betragte som fælles. Erhvervsvejledningsrådet og dets sekretariat har hidtil fungeret som et sådant forbindelsesled, og det er umiddelbart indlysende at en fremtidig vejledningsordning på tilsvarende måde må rumme en centralfunktion der i videst mulig udstrækning kan fremtræde som overordnet og koordinerende i forhold til de enkelte vejledningsområder.

Et kommende centralorgan for vejledningsanliggender ville kunne forestå den fortsatte udvikling af vejlederssamarbejdet, centralt, regionalt og lokalt. På det regionale plan ville AF og uddannelsesadministrationen kunne inddrages i arbejdet med koordineringen af vejledningsaktiviteterne ved nedsættelse af underudvalg under arbejdsmarkedsnævnene, hvori også indgår repræsentanter for undervisningsmyndighederne.

2. Uddannelses- og erhvervsorienterende materiale

Behovet for valgforberedende materiale og for informationsmaterialer om uddannelses- og erhvervsforhold er stærkt differentieret. Såvel i indhold som i form må materialerne afpasses nøje efter anvendelsesområderne.

På tilsvarende måde som der må sikres kontinuitet i vejledningsarbejdet som helhed, **må** der imidlertid **være** en linie og sammenhæng i tilrettelæggelsen og tilvejebringelsen af de uddannelses- og erhvervsorienterende materialer. Der bør således være visse fælles pædagogiske principper for materialernes udformning, ligesom det må sikres at al-

le rimelige behov er dækkede, samtidig med at der ikke sker overlappning.

Visse informationsmaterialer vil i øvrigt skulle udformes således at de imødekommer alle vejlederes behov, andre materialer vil kunne være fælles for vejledningsområder med beslægtede behov.

Alle vejledere har således behov for en samordnet service, således at de løbende forsynes med oplysninger om uddannelsesinstitutionernes input og output, dvs. fakta til belysning af, hvem der søger uddannelserne (alder, køn, fortid etc.), hvem der optages (herunder afstanden mellem formelle og reelle optagelseskrav), hvem der gennemfører uddannelsen, hvad de uddannede anvender deres uddannelse til etc. - På dette grundlag bør gradvist søges tilvejebragt analyser som kan danne basis for prognoser vedrørende uddannelsesstilgang og beskæftigelsesmuligheder, dels for bredere erhvervsområder, dels - om muligt - for mere specialiserede, dels også for lokale/regionale områder.

Desuden har alle vejledere behov for et skudsikkert informatorisk grundmateriale om erhverv og uddannelser, mest muligt ajourført, dvs. en publikation som Erhvervskartoteket, samt en aktualitetservice vedrørende ændringer og nyheder inden for hele det brede felt.

Materialebehovet er hidtil i stort omfang søgt dækket af vejledningsområderne hver for sig. Den nødvendigste koordinering klares almindeligvis ved indbyrdes høringer. Som eksempel kan nævnes at nøje sammenhørende materialer som Valg i 9. Klasse, grenvalgs- og tilvalgspublikationerne for gymnasiet og hf samt orienteringsmaterialet om efg fremstilles af henholdsvis Arbejdsdirektoratet og Fællesudvalget mellem Erhvervsvejledningsrådet og Uddannelsesrådet for Grundskolen, Direktoratet for Gymnasieskolerne og Hf og Di-

rektoratet for Erhvervsuddannelserne.

En række mangler og udækkede behov kan føres tilbage til denne spredning af ansvaret for informationsformidlingen. Disse mangler og behov har navnlig at gøre med materialeudbudet, materialets sammenhæng og kvalitet, materialets distribution samt dets registrering og systematisering.

En mulighed for at råde bod på disse forhold ville være at samle de væsentligste forpligtelser vedrørende materialespørgsmålet i et centralt fællesorgan. Dette måtte således forestå og koordinere udgivelsen af materialer der anvendes af alle vejledere og af materialer der er fælles for flere vejledningsområder.

Når det drejer sig om udarbejdelse af publikationer om uddannelser eller lignende under de enkelte vejledningsordningers områder, må man gå ud fra at initiativet og ansvaret for udformningen må påhvile vedkommende område, helst i samråd eller samarbejde med tilstødende vejledningsområder, men det kunne overvejes om det ikke ville være hensigtsmæssigt at henlægge prioriteringen af og dermed det egentlige ansvar for hele den offentlige materialeproduktion til et tværgående centralorgan, således at der sikres sammenhæng mellem materialer med beslægtede formål, og således at man undgår skævheder i materialeforsyningen som udspringer i at forskellige myndigheder tager stilling til bevillingsansøgningerne uden viden om beslægtede områders ønsker.

Det særlige behov som alle vejledere har for løbende at blive forsynet med aktuelle retsregler, betænkninger, studieplaner, statistiske oplysninger etc., frembyder et specielt fremskaffelses- og distributionsproblem, som næppe er tilstrækkeligt analyseret og påagtet. Det er imidlertid hævet over enhver tvivl at dette behov **kun kan imødekommes gen-**

nem en central indsats, hvis man skal undgå overlapninger og manglende dækning her og der.

En beslutning om at henlægge ansvaret for al materialefremstilling og -formidling vedrørende uddannelses- og erhvervsvejledning til et centralt fællesorgan måtte ledsages af en forudsætning om at denne opgave skulle løses i nært samarbejde med de enkelte vejledningsmyndigheder.

3. Forbindelsen mellem uddannelses- og arbejdsmarkedssektoren

Det er almindelig erkendt at afstanden mellem uddannelse og arbejdsliv er for stor. En væsentlig årsag hertil er at der ikke sker nogen overordnet samordning af uddannelses- og arbejdsmarkedspolitikken.

En anden årsag er at der ikke er etableret et tilstrækkelig godt tilbagekoblingsled der kan forbinde uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet.

Med tilbagekobling menes gensidig påvirkning: at uddannelsessystemet bidrager til udformningen af det arbejdsmarked der ønskes, ved at tilpasse sig hertil; og at arbejdsmarkedets forventninger til arbejdskraften tilpasser sig uddannelsessystemets indretning.

Den tilbagekobling der bør finde sted, vedrører såvel den kvalitative side: kvalifikationsstruktur og -indhold, som den kvantitative side: dimensioneringen.

Denne tilbagekoblings funktion ville, styret af et centralt fællesorgan, være en egnet opgave for uddannelses- og erhvervsvejledningen.

En anden væsentlig funktion i forholdet mellem uddannelse og arbejdsliv er formidlingen af praktikpladser.

Efter gældende bestemmelser er det arbejdskraftsmyndighederne, der har det formelle ansvar for praktikpladsformidlingen. Disse regler efterleves imid-

lertid langt fra. Omgåelsen af bestemmelserne finder sted under forskellige grader af indforståethed herom mellem de pågældende undervisnings- og arbejdskraftsmyndigheder. Der kan imidlertid også anføres gode grunde for at undervisningsmyndighederne inddrages i praktikpladsformidlingen: praktik er en integreret del af uddannelsen, og praktikpladsformidlingen er en forudsætning for at det nødvendige samspil mellem uddannelse og arbejdsliv manifesterer sig i den konkrete undervisningssituation.

Også i forbindelse med praktikpladsformidlingen vil uddannelses- og erhvervsvejledningen efter retningslinier fra et centralt fællesorgan kunne have en betydningsfuld koordinerende funktion.

4. Rekruttering af vejledere

Vejledningen ved skoler og uddannelsesinstitutioner er til en vis grad integreret i undervisningen, og vejlederne er - med få undtagelser ved de videregående uddannelser - lærere der udpeges til at varetage vejledningsopgaverne ved siden af deres undervisningsarbejde. Vejlederne ved den offentlige erhvervsvejledning ansættes direkte med henblik på vejlederopgaven og rekrutteres meget bredt, men hidtil dog i stor udstrækning blandt lærere; erhvervsvejledere er forankrede i AF-systemet og skal indgå i et nært samarbejde med de øvrige medarbejdergrupper i dette system.

En egentlig fælles rekruttering af vejledere vil i denne situation ikke være mulig. Det vil næppe heller være muligt at nå frem til ensartede regler for rekruttering af medarbejdere til vejledningsopgaver.

Derimod taler de hidtidige erfaringer i høj grad for at der er behov for en løben-

de overvejelse og vurdering af en række forhold vedrørende rekruttering af vejledere; det gælder således bl.a. udpegningsproceduren, kønsfordelingen, aldersfordelingen, varigheden af ansættelsesperioderne.

Sådanne forhold vil naturligvis kunne undersøges og vurderes område for område, men det må formodes at der vil være væsentlige fordele forbundet med en koordineret løsning af opgaven, således at indvundne erfaringer kan nyttiggøres over hele spektret.

Et centralt organ kunne med andre ord med hensyn til de nævnte forhold tillægges rådgivende funktioner og mulighed for at afgive henstillinger herom.

5. Uddannelse af vejledere

Det er almindeligt kendt at en delvis fælles uddannelse af vejledere vil kunne bidrage væsentligt til tilvejebringelse af sammenhæng og kontinuitet i vejledningsarbejdet.

Et uddannelsesfællesskab vil i øvrigt føles naturligt på grund af de mange, væsentlige fælles elementer der er i uddannelses- og erhvervsvejledningsarbejdet, uanset i hvilket regie det foregår.

Uanset i hvilket omfang og på hvilken måde der vil blive etableret et uddannelsesfællesskab mellem vejlederkategorierne, vil der være et udtalt behov for en administrativ centralfunktion.

Selve uddannelsen må formentlig henlægges til bestående uddannelsesinstitutioner, men det vil være yderst påkrævet for disse at kunne samarbejde med et centralt fællesorgan for vejledningsanliggender med henblik på at registrere og afveje ønsker, behov og synspunkter, dels fra centrale og lokale vejledningsinstitutioner, dels fra vejlederne selv og deres organisationer, og på tilrettelæggelse og gennemførelse af

uddannelsesvirksomhed i overensstemmelse hermed. - Det er endvidere sandsynligt, at uddannelsesinstitutionerne og centralorganet må samarbejde indgående om ajourførende kurser for vejlederne samt specialkurser om aktuelle emner, herunder også for persongrupper, der uden at være »professionelle« vejledere har forbindelse med området. Det gælder fx i vid udstrækning gæsteundervisere fra arbejdsmarkedet, forskellige lærerkategorier og medarbejdere på sociale områder.

6. Forskning og udvikling

Udviklings-, forsøgs- og forskningsarbejde på uddannelses- og erhvervsvejledningsområdet har hidtil kun været gennemført i særdeles begrænset omfang.

Vejledningsarbejdet er derfor stort set groet op som vilde vækster, uden at arbejdets grundlag, indbyrdes sammenhæng og samfundsmæssige virkning har været genstand for kvalificeret behandling.

Et centralt fællesorgan vil som en naturlig opgave kunne overveje hvorledes dette arbejde fremtidig kan realiseres, fmlt. i samarbejde med de uddannelsesinstitutioner hvortil vejlederuddannelsen henlægges.

III Det centrale fællesorgan ans kompetence, struktur og sammensætning

I det foregående er anført hvilke opgaver arbejdsgruppen tænker at et centralt organ skal varetage, nemlig koordinering, materialeformidling, kontakt mellem uddannelse og arbejdsmarked, rekruttering og uddannelse af vejledere samt forskning og udvikling. Der er derimod ikke taget stilling til, hvorvidt dette centrale organ skal være rent rådgivende, således at det kun kan henstille,

vejlede og anbefale over for de ministerier eller styrelser, der har kompetence, eller om det skal være et centralt organ der får tillagt kompetence fra vedkommende ministerier og styrelser. Et sådant organ kan institueres som et direktorat med ansvar over for en minister,

men der kan også hertil knyttes et råd med kompetence inden for nærmere fastlagte rammer. Endelig **kan** man tænke en mellemform, hvor der tillægges et rådgivende organ udøvende kompetence fx til at producere og distribuere fornødent materiale.

BILAG 2,A,b

Arbejdsgruppen vedrørende lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

Fortegnelse over modtagere af arbejdsgruppens skrivelse af 28. marts 1980

Amtsrådsforeningen i Danmark
Kommunernes Landsforening
Københavns Kommune
Frederiksberg Kommune
Landsarbejdsnævnet
Erhvervsvejledningsrådet
Ligestillingsrådet
Fællesrådet for Foreninger for Uddannelses- og Erhvervsvejledning
Lærernes Centralorganisation
Gymnasieskolernes Lærerforening
Dansk teknisk Lærerforening
Handelsskolernes Lærerforening
Foreningen af Arbejdsformidlingschefer i Danmark
Arbejdsformidlingskontorenes Personales Landsforening
Arbejdsformidlingskontorenes Tjenestemandsförening
Dansk Erhvervsvejlederforening
Skole og Samfund
Landsorganisationen af Elever
Danske Gymnasieelevers Sammenslutning
Gymnasieelevernes Landsorganisation
Landssammenslutningen af Kursusstuderende
Lærlingenes og Ungarbejdernes Landsorganisation
Landssammenslutningen af Handelsskoleelever
Landssammenslutningen af Teknisk Skolesøgende
Danske Studerendes Fællesråd
Sammenslutningen af Tværpålitiske Studenterorganisationer

BILAG 2,B,a

Skole og Samfund

25. april 1980

Arbejdsgruppen vedr. lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

Under henvisning til arbejdsgruppens brev af 28/3 1980, hvori man anmoder Skole og Samfund om en udtalelse til arbejdsgruppens notat vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender for uddannelses- og erhvervsvejledning.

Skole og Samfunds forretningsudvalg har drøftet en evt. udtalelse til notatet men finder at måtte fremføre det forslag, at notatet sendes til behandling og udtalelse gennem Uddannelsesrådet for Grundskolen.

Med venlig hilsen
f. SKOLE OG SAMFUND
Eigil Brinch/Erik Sørensen

BILAG 2,B,b

Gymnasieskolernes Lærerforening

28. april 1980

Arbejdsgruppen vedr. lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

I skrivelse af 28. marts 1980 - j.nr. RUE 0.1 - har arbejdsgruppen anmodet GL om at udtale sig om en række nærmere omtalte problemstillinger.

I skrivelsen henvises der til et af Arbejdsgruppen udarbejdet Notat vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen.

GL skal hertil udtale følgende:

1. GL finder stadig, at uddannelses- og erhvervsvejledningen på gymnasieskoler, HF-kurser - herunder enkeltfagskurser - og studenterkurser bedst varetages af lærere, hvorfor arbejdsgruppens opfattelse af, at rekrutteringen af vejledere skal foregå som hidtil, finder støtte i GL.

2. **GL** støtter videreførelsen af det regionale vejledersamarbejde i overensstemmelse med Erhvervsvejledningsrådets henstilling fra sommeren 1979. Det skal bemærkes, at der for **HF-studie vej** lederne ikke findes retsgrundlag for at påbyde dem deltagelse i samarbejdet, men at HF-studievejlederne som helhed er indstillede på at følge henstillingen herom af 15-8-1979 fra Direktoratet for gymnasieskolerne og HF.

GL er bekendt med, at der har været ressourcemæssige problemer m.h.t. hovedvej lederudvalgenes og de lokale vejlederudvalgs arbejde.

Der er fx endnu ikke bevilget den offentlige erhvervsvejledning ekstra mandskab til varetagelse af sekretariatsfunktionen. Dette er uholdbart, da udvalgenes muligheder for at arbejde effektivt - og i overensstemmelse med intentionerne - kan blive ret forskellige i de enkelte regioner/amter.

3. Hvis den koordinering på det regionale plan, der omtales i skrivelsen, skal sikres ved hjælp af underudvalg under arbejdsmarkedsnævnene, bør der være en klar opgavefordeling mellem de påtænkte underudvalg og de allerede eksisterende hovedvej lederudvalg, der jo er tillagt koordinerende funktioner. GL stiller sig i øvrigt tvøvende overfor, om underudvalg under arbejdsmarkedsnævnene vil være de rette organer for den i skrivelsen meget kort omtalte regionale koordinering.

4. **GL** støtter intentionerne bag oprettelsen af et centralt koordinerende organ for uddannelses- og erhvervsvejledning, ikke mindst med henblik på materialefremstilling og -distribution. Men det må præciseres, at centralorganet ikke må få tillagt en status, der kan ændre de eksisterende kompetenceforhold mellem studievejledere, rektorer og Direktoratet for gymnasieskolerne og HF. GL skal pege på, at et centralt fællesorgan bør være et bredt sammensat råd med ressourcer til at løse de fællesopgaver, der nærmere fastsættes. Hvis således rådet - eller dets sekretariat - pålægges ansvar for udarbejdelse og/eller udsendelse af uddannelses- og erhvervsorienterende materiale (jfr. pkt. 4 b), må det have tilstrækkelige midler hertil.

I rådet bør såvel Direktoratet for gymnasieskolerne og HF som Gymnasieskolernes Lærerforening være repræsenterede.

Om de i Notatet anførte opgaver skal nævnes:

- a) Det forekommer væsentligt, at et kommende centralorgan koordinerer de respektive hovedvej lederudvalgs arbejde, så overlappning undgås.
- b) Der synes bestemt at være behov for at samle de væsentligste dele af ansvaret for uddannelses- og erhvervsorienterende materialer i et centralt organ i nøje samarbejde med andre, der udfærdiger materialer, fx amts- og primærkommuner.
- c) Vedrørende uddannelse af vej ledere støtter **GL** etablering af en for de forskellige vejledergrupper delvis fælles uddannelse. Da mange områder, fx de af arbejdsgruppen omtalte: formål, **principper** og etik, synes at være fælles for alle vejledere, bør de indgå i fællesdelen. Der er imidlertid også i grunduddannelsen behov for en specialiseringsdel, der »indskoler« vejlederen på netop det område, hvor hun/han skal fungere.

Der må endvidere sikres vejlederne adækvate og rimelige muligheder for efter- og videreuddannelse og afsættes ressourcer hertil, idet uddannelses- og måske især erhvervs mulighederne for de vejledningsøgende hastigt skifter og derfor gør suppleringskurser særdeles nødvendige for alle vejledergrupper.

Studievej lederne bør snarest efter udpegningen kunne gennemføre grunduddannelsen, og inden for en rimelig tid. De udpegede lærere må naturligvis kunne gennemføre uddannelsen uden økonomiske afsavn.

Der bør samtidig med uddannelsens oprettelse opbygges et *selvstændigt* center for vejledningsteori og -metodologi med forskningsforpligtelse. Dette center bør ledes af en styrelse, der bl.a. omfatter repræsentanter for Direktoratet for gymnasieskolerne og HF og Gymnasieskolernes Lærereforening.

GL finder, at Erhvervsvejledningsrådet gennem de sidste år har vist sig at være et hensigtsmæssigt organ til varetagelse af de mere generelle forhold vedrørende vejledningen. Et styrket og måske ændret Erhvervsvejledningsråd kunne derfor tænkes at være det omtalte centralorgan.

Afsluttende skal det anføres, at GL deler arbejdsgruppens synspunkt om, at vejledningsarbejdet bør fremstå som en helhed for de unge (og andre), der gennem en årrække gennemgår et uddannelsesforløb. Brugere af vejledningssystemerne bør ikke blive udsat for »huller«, selvmodsigelser og overlapninger, men bør opleve et *sammenhængende* vejledningssystem.

GL ser med forventning frem til at modtage og udtale sig om arbejdsgruppens endelige forslag.

Med venlig hilsen

Laust Riemann Hansen/Arne Herskind

BILAG 2,B,c

FUE

30. april 1980

Til: Arbejdsgruppen vedr. lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

Arbejdsgruppen har i skrivelse af 25. marts d.å. anmodet Fællesrådet om en udtalelse over en række nærmere angivne problemstillinger. Der henvises til et notat vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen.

Fællesrådet har tidligere peget på behovet for en lovramme, der afstikker nogle grundlæggende principper for den samlede uddannelses- og erhvervsvejledningsvirksomhed her i landet. I FUE 's henvendelse af 12. februar d.å. er der nærmere redegjort for disse principper. FUE betragter arbejdsgruppens notat som udgangspunkt for kommende lovgivning.

Det er for Fællesrådet et hovedsynspunkt, at uddannelses- og erhvervsvejledningsvirksomheden fortsat skal betragtes som et fællesanliggende mellem uddannelses- og arbejdsmarkedsmyndighederne, og at der inden for denne virksomhed er en række konkrete opgaver, der bør betragtes som fællesanliggender. Fællesrådet finder, at notatets overvejelser er i overensstemmelse med dette hovedsynspunkt. Man kan endvidere tilslutte sig, at de konkrete opgaver, der nævnes i notatet, betragtes som fællesanliggender og bør løses som sådanne.

Arbejdsgruppens forslag om etablering af et centralt fællesorgan til varetagelse af disse fællesanliggender er helt i overensstemmelse med de ønsker, FUE tidligere har givet udtryk for.

Det er Fællesrådets opfattelse, at et sådant fællesorgan bør være et bredt sammensat råd med ressourcer til at løse nærmere fastlagte fællesopgaver. Man finder det naturligt, at FUE repræsenteres i et sådant råd.

Det bør bemærkes, at vejledningsarbejdet i uddannelsessystemets forskellige skoleformer udgør en integreret del af de enkelte skoleformers samlede virksomhed. Dette understreges af den kendsgerning, at næsten alle vejlederne i uddannelsessystemet samtidig er lærere. Mens FUE tillægger et udbygget samarbejde vejlederne imellem den største betydning, er det samtidig vigtigt at fastholde, at et kommende centralt organ for vejlednings virksomhed ikke må tillægges en kompetence, der kan gribe forstyrrende ind i de enkelte vejledergrupperes tætte tilknytning til den del af uddannelsessystemet, de er placeret i.

Om det decentrale samarbejde ønsker FUE at bemærke, at det regionale vejledersamarbejde skal udbygges og styrkes. Der bør være en klar opgavefordeling mellem hovedvej lederudvalgene og de underudvalg under arbejdsmarkedsnævne, der nævnes i arbejdsgruppens skrivelse.

Sammenfattende finder Fællesrådet, at Arbejdsgruppens skitse rummer forslag, der kan indebære en væsentlig styrkelse af den samlede uddannelses- og erhvervsvejledningsarbejdsgruppens arbejde.

Med venlig hilsen
for FUE
Poul Bache

BILAG 2,B,d

Handelsskolernes Lærerforening

30. april 1980

Ved skrivelse af 28. marts 1980 er foreningen blevet anmodet om en udtalelse over et af arbejdsgruppen vedrørende lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning udarbejdet notat vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender i vejledningen.

Foreningen er enig i, at der er behov for en udbygning af samordningen for varetagelse af uddannelses- og erhvervsvejledning.

Et til dette formål oprettet fællesorgan bør efter foreningens opfattelse udelukkende have en rådgivende og servicebetonet funktion. Foreningen finder ikke, at der bør tillægges organet en selvstændig kompetence over for de enkelte uddannelsesområder, udover eventuelt til produktion og distribution af materiale.

Foreningen kan tilslutte sig de i notatet fremførte synspunkter og mål, idet man dog skal bemærke følgende:

Fællesorganets arbejdsopgaver bør efter foreningens opfattelse først og fremmest være af koordinerende art, bl.a. med hensyn til informationsformidling og regional og lokal udbygning af vejledersamarbejdet.

Foreningen er enig i, at der er behov for en udbygning af det lokale samarbejde mellem uddannelsesinstitutionerne og arbejdsmarkedet, men finder ikke, at samarbejde med arbejdsformidlingen om konkret formidling af praktikpladser skal henhøre under studievej ledernes arbejdsopgaver, hvorimod medvirken til fx en generel udbredelse af kendskabet til behovet for praktikpladser, alt efter de lokale forhold kan henhøre under studievej ledernes naturlige opgaver.

De i notatet omtalte kriterier i forbindelse med rekruttering af vejledere bør udvides med et efter foreningens opfattelse væsentligt kriterium om erhvervspraksis.

Med hensyn til vejlederuddannelsen vil det være hensigtsmæssigt med en fælles grunduddannelse, medens den nødvendige specielle overbygning herpå må finde sted i de respektive skoleområders regie.

For så vidt angår udviklings-, forsøgs- og forskningsarbejde på området, finder foreningen det tvivlsomt, om man på nuværende tidspunkt har det fornødne erfaringsgrundlag til gennemførelse af sådanne projekter.

Foreningen har ikke yderligere kommentarer til notatet.

P.f.v.
e.b.

Ove Sørensen

BILAG 2,B,e

Sammenslutningen af Tværpolitiske Studenterorganisationer

30. april 1980

I skrivelse af 28. marts 1980, har arbejdsgruppen vedrørende lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning, anmodet STS om en udtalelse i forbindelse med den påtænkte revision af **erhvervs** vejledningsloven.

STS ser positivt på, at uddannelses- og **erhvervs** vejledningsområdet bliver underkastet en grundig behandling. Vejledning har i mange år været et forsømt område, og det stigende omfang af de problemer der er forbundet med området, gør en revision yderst påkrævet.

STS kan erklære sig enig med arbejdsgruppen om det hensigtsmæssige i en bedre koordinering mellem de enkelte vejlederfunktioner. En sådan koordinering må omfatte såvel vejledere som vejledningsmateriale, således at der opnås kontinuitet i den vejledning som man stifter bekendtskab med gennem et uddannelsesforløb .

En forbedret koordinering kan sandsynligvis opnås gennem oprettelsen af det omtalte fællesorgan for uddannelses- og erhvervsvejledning. Samtidig må man imidlertid være opmærksom på at den centralisering som dette organ vil være udtryk for, indebærer en fare for det »nærheds-princip« der gælder - specielt for studievejledere - idet disse som regel er rekrutteret fra og snævert knyttet til den institution hvor de foretager vejledning.

Det er STS' opfattelse at den manglende koordinering af vejledningen, skyldes en utilstrækkelig kommunikation og ikke en utilstrækkelig styring. Derfor ønsker vi ikke at der oprettes et fællesorgan med nogen egentlig kompetance, men derimod et rådgivende organ, der overfor de ansvarlige styrelser kan påpege fejl, mangler og kontinuitetsbrist i vejledningen. Et sådant rådgivende organ bør være bredt sammensat og indeholde repræsentanter for arbejdsmarkedets parter, vejledergrupperne, de respektive styrelser samt elev- og studenterorganisationerne.

STS ønsker at der i forbindelse med en revision af vejledningsloven tages specielt hensyn til de problemer der gør sig gældende m.h.t. vejledning af gymnasiet og HF's afgangsklasser. I takt med at gymnasiet har skiftet karakter, fra at være studieforberedende til blot at være en overbygning på folkeskolen, er elevernes erhvervs- eller studievalg flyttet fra grundskolens afgangsklasser til gymnasieskolens afgangsklasser, uden at vejledningen er blevet forøget eller forbedret. Det er ikke længere tilstrækkeligt at orientere gymnasieeleverne om de videregående uddannelser; man må også orientere om de korterevarende uddannelser og om de uddannelsesmuligheder som erhvervslivet tilbyder. Dette kalejdoskop af muligheder kræver en omfattende og overskuelig vejledning. I erkendelse heraf og pga. statens manglende indsats på området, lavede STS i 1978 en skriftlig studievejledning for gymnasieelever, idet vi udgav »Dansk Studiehåndbog '78«. Denne bogs succes viste klart at der var et udtalt behov for en samlet, overskuelig vejledning. Denne opgave må - bl.a. af økonomiske årsager - overtages af staten, der også har mulighed for at lade den skriftlige vejledning følge op af den mindst lige så væsentlige personlige vejledning.

På vegne af
Sammenslutningen af Tværpolitiske Studenterorganisationer
Ejvind F. Hansen

Dansk Erhvervsvejleder Forening

30. april 1980

Til Arbejdsgruppen vedr. lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

Under henvisning til skrivelse af 28. marts d.å. skal Dansk Erhvervsvejlederforening meddele, at foreningen, som en af FUE's (Fællesrådet for foreninger for uddannelses- og erhvervsvejledning) medlemsorganisationer, i fuldt omfang deler de fra FUE fremførte synspunkter denne sag vedrørende.

Ud over dette skal Dansk Erhvervsvejlederforening fremføre, at foreningen finder det helt afgørende, at der gennem en selvstændig lovgivning sikres, at uddannelses- og erhvervsvejledning kommer til at udgøre et fællesanliggende mellem undervisnings- og arbejdsmarkedsmyndighederne, således at overlappning og spild af ressourcer undgås og vejledningsarbejds kvalitet som helhed sikres som et forpligtende samarbejde på alle niveauer. En opsplittning i en arbejdsmarkeds vendt og en undervisnings vendt uddannelses- og erhvervsvejledning vil Dansk Erhvervsvejlederforening på det stærkeste advare imod, da den vil være ødelæggende for den offentlige erhvervsvejledning.

Der har for den offentlige erhvervsvejledning i Danmark været tradition for, at aktivering og udvidelse af erhvervsvejledningsopgaverne bl.a. sker for at følge ILO's henstillinger.

Fra såvel ILO som EF foreligger der samstemmende henstillinger til medlemslandene om, at en udbygning af den offentlige erhvervsvejledning bør fremmes.

Udbygningen af den offentlige erhvervsvejledning i Danmark har i de seneste år været meget dæmpet og slet ikke i omfang svarende til de nærtstående områder.

Denne mangel på ressourcer har bl.a. besværliggjort forsøgene på at få samarbejdet, vejledergrupperne imellem, til at fungere i praksis. Der har ikke været tilstrækkelige ressourcer til udviklingsarbejde, forsøg og forskning, og det har været vanskeligt at fastholde et nødvendigt højt fagligt niveau.

Erik Hansen

Ligestillingsrådet

1. maj 1980

Arbejdsgruppen vedr. lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

Ligestillingsrådet har fra arbejdsgruppen vedrørende lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning modtaget en anmodning om en udtalelse om de synspunkter, som arbejdsgruppen har givet udtryk for vedrørende muligheder for samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen. Synspunkterne er uddybet i et notat udarbejdet af arbejdsgruppen.

Ligestillingsrådet er af den generelle opfattelse, at uddannelses- og erhvervsvejledningen skal sikre, at kvinder og mænd får en information og vejledning, der i højere grad tager hensyn til det enkelte individs faktiske erhvervs- og uddannelsesmuligheder end til de traditionelle muligheder, som tillægges de to køn.

Dette indebærer, at vejledningen aktivt skal arbejde på at nedbryde det kønsbundne valg af uddannelse og erhverv, som præger begge køn, uddannelsesinstitutionerne og arbejdsmarkedets institutioner. I en overgangsperiode må indsatsen særligt rettes mod kvinder, der både har en mindre udtalt uddannelsestradition, og som er tilbøjelige til at vælge uddannelses- og erhvervsplacering inden for meget snævre faggrænser, hvilket virker begrænsende på deres beskæftigelsesmuligheder.

Et menneskes valg af uddannelse og erhverv er et resultat af en proces, hvori indgår mange faktorer. Det kønsbundne valg af fag i skolen bevirker, at piger og drenge forlader skolen med forskellige kvalifikationer. Denne faktor vil have en afgørende indflydelse på det senere valg af uddannelse og erhverv.

En anden faktor er de færdigheder og interesser, der udvikles sammen med kønsrolleudviklingen. Endnu en faktor er de forventninger, der hos omgivelserne i bredeste forstand er knyttet til kvinders og mænds erhvervs- og uddannelsesvalg.

En ændring af denne langvarige udvikling kræver et langt vejledningsforløb, i hvilken forbindelse der vil være en glidende overgang fra klasselærerens rådgivning af børn og forældre, den skemalagte vejledning i skolen til vejledningstilbudet i uddannelsesinstitutioner og ved arbejdsformidlingen. Dette lange vejledningsforløb stiller særlige krav til:

- informationsmaterialets indhold og omfang
- vejledernes viden om erhvervslivet og uddannelsessystemet
- rekrutteringen og uddannelsen af de vejledere, der skal formidle vejledning og information
- udvikling af vejledningsmetoder, der kan bevirke en mere nuanceret holdning til erhvervs- og uddannelsesvalget hos klientellet og hos uddannelses- og arbejdsmarkedsinstitutioner
- omfanget af den tidsmæssige placering af den vejledning og information, der formidles i skolen, ved uddannelsesinstitutioner og i arbejdsformidlingssystemet

- koordinering af vejlederindsatsen, som ligeledes skal indebære en koordinering og afstemning af de anvendte vej ledningsmetoder, der sigter mod at ændre det kønsbundne valg.

Ligestillingsrådet har ved flere lejligheder peget på det u hensigtsmæssige i, at vejledning indtager en så beskeden plads blandt de ligestillingsbe stræbelser, der i øvrigt udfoldes i de **arbejds markedspolitiske** organer og i uddannelsessystemet. Ligestillingsrådet vil derfor igen understrege nødvendigheden af en omfattende og koordineret vejledningsindsats som grundlag for en ændring af det kønsbundne valg, således at kvinder og mænd kan sikres en beskæftigelsesmæssig fremtid på lige fod med hinanden.

Ligestillingsrådet vil pege på, at det stigende antal voksne kvinder og mænd blandt de vejlednings søgende stiller særlige krav til arbejdsformidlingen om at kunne påtage sig at yde vejledning og personlig støtte til denne gruppe.

I det følgende vil ligestillingsrådet fremkomme med kommentarer til de enkelte punkter i notatet vedrørende fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen.

Koordinering af vejledningsvirksomheden

Ligestillingsrådet er af den opfattelse, at det er nødvendigt med en koordinering af vejledningsbe stræbelserne med henblik på en bedre udnyttelse af ressourcerne til gavn for klientellet. Denne koordinering vil sikkert kunne løses regionalt, især hvis de allerede nedsatte hovedvej lederudvalg fik støtte til at løse visse nærmere afgrænsede opgaver, ikke mindst et effektivt samarbejde om klienterne.

Det kan ikke udelukkes, at et regionalt placeret underudvalg under arbejds markedsnævnet vil kunne styrke og støtte det igangværende samarbejde også med henblik på ligestillingen, særligt hvis dette arbejde kunne komme til at foregå i nært samarbejde med de ligestillingskonsulenter ved AF, som forventes ansat i 1981.

Uddannelses- og erhvervsorienterende materiale

Ligestillingsrådets interesse i informations materialet er i høj grad koncentreret om materialets indhold og pædagogiske tilrettelæggelse, da disse faktorer har særlig betydning i relation til nedbrydning af det kønsbundne valg. Materialet skal desuden give et realistisk og informativt billede af uddannelses- og beskæftigelses mulighederne. Rådet lægger derfor vægt på, at materialet udarbejdes og distribueres under hensyn til de ovenfor fremførte ligestillingssynspunkter.

Forbindelse mellem uddannelses- og arbejds markedes sektoren

Det er ligestillingsrådets opfattelse, at koordineringen af vejledningsbe stræbelserne i forbindelse med uddannelses- og arbejds markedssektoren er vanskelig gjort af en manglende mulighed for gensidig påvirkning. Administrationen og anvendelsen af erhvervspraktikken er et eksempel herpå.

Derfor er det væsentligt, at erhvervspraktikken i sin nuværende form og placering i skoleforløbet ikke blot overvejes ud fra administrative synsvinkler, men i langt højere grad ud fra den virkning, der ønskes af erhvervspraktikken i for-

hold til emner som kendskab til arbejdsmarkedet, afklaring og afprøvning af erhvervsvalg osv. Erhvervspraktikken kunne tilrettelægges, så den bidrog til en nuancering af elevens viden og forestillinger om egne muligheder og beskæftigelsesmuligheder.

Rekruttering af vejledere

Den opgave, vejlederne skal være med til at løse med hensyn til at fremme ændringer af det kønsbundne valg, stiller store krav til vej ledernes viden om uddannelsesmuligheder, men også og ikke mindst til deres erfaringer og viden om forholdene på arbejdsmarkedet. Det er derfor efter ligestillingsrådets opfattelse ikke en ubetinget fordel, at vejledere er ensidigt rekrutteret - fx med en folkeskolalærer- eller faglærerbaggrund. I det øjeblik, vejledningen i skolen og på andre uddannelsesinstitutioner rækker ud over uddannelsessystemets rammer, hvilket blandt andet sker ved den udvidede skolevejlederordning, er det af afgørende betydning, at erfaringsgrundlaget for vejledningen er bredest muligt.

Det kan endvidere efter rådets mening være ønskeligt at nå frem til en så ensartet rekruttering af vej ledningspersonalet som muligt, uanset den enkelte vejleders arbejdssted. Derfor bør der opstilles ensartede krav om blandt andet kvalifikationer og erfaringer, ligesom der bør sigtes mod en balanceret kønsfordeling i vejledergruppen. Rådet vil i denne forbindelse gerne tilføje, at for at udnytte vej ledningsprocessen bedst muligt må det også være muligt for klientellet at kunne vælge sin vejleder ud fra blandt andet et kønskriterium.

Uddannelse af vejledere

Ligestillingsrådet har flere gange peget på, at vejlederne skal have det bedst mulige kendskab til kønsrolleproblematikken for at kunne yde en hensigtsmæssig vejledning. Det understreger nødvendigheden af, at der må etableres et fælles, omfattende uddannelsesgrundlag, uafhængigt af vejlederens arbejdssted, og uanset hvem der skal varetage den pågældende uddannelse.

Det er desuden en forudsætning, at der sikres en sådan uddannelseskapacitet, at vejledergrupperne kan gennemgå den omfattende grundlæggende uddannelse inden for et rimeligt kort tidsrum efter deres ansættelse.

Som tidligere nævnt er erhvervs- og uddannelsesvalget baseret på en langvarig udviklingsproces, og det er en stor og krævende opgave at medvirke til en nuancering af denne udviklings resultater. En nuancering forudsætter et grundigt kendskab til varierede vej ledningsmetoder og et indgående kendskab til de udviklings- og påvirkningsfaktorer, der betinger det traditionelle kønsbundne valg. Vejlederen skal kunne gå ind i valgprocessen på en direkte og engageret måde, hvilket af nogle måske vil opfattes som et brud på etablerede regler om en såkaldt neutral, ikke dirigerende vejledning. Rådet finder, at det er vigtigt at omformulere disse vejledningsprincipper til en mere alsidig og aktiverende vejledning.

Forskning og udvikling

Som det fremgår af de ovenfor fremførte synspunkter, er ligestillingsrådet naturligtvis interesseret i, at der på vej ledningsområdet gennemføres en lang t høj-

re grad af udviklings- og forsøgsvirksomhed. Der er efter rådets mening i høj grad brug for forsøg med vej ledningsmetoder, der vil kunne medvirke til nedbrydning af det kønsbundne erhvervsvalg.

Det centrale fællesorgans kompetence, struktur og sammensætning

Ligestillingsrådet har ikke taget stilling til den organisatoriske opbygning og indplacering af det foreslåede centrale fællesorgan med henblik på de nævnte fællesanliggender. Det er i ligestillingsrådets interesse, at de af rådet fremførte synspunkter i videst muligt omfang indgår ved den forestående revision af lovgivningen vedrørende uddannelses- og erhvervsvejledning. Ligestillingsrådet vil være villig til at udbyde sine synspunkter, hvis det skulle være ønskeligt.

Med venlig hilsen
på formandens vegne
Else Marie Kjerkegaard
Sekretariatsleder

BILAG 2,B,h

Foreningen af Arbejdsformidlingschefer i Danmark

7. maj 1980

Arbejdsgruppen vedr. **lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning**

Kommentarer til notat vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen

Arbejdsgruppens formand - N. Elkær-Hansen - nævner i skrivelsen af 28/3 1980, at den opstillede skitse til en fremtidig ordning bygger på 4 forudsætninger:

- 1) at rekrutteringen af vejledere som hidtil foretages af de ministerier og styrelser indenfor hvis område de skal fungere,
- 2) at ansvaret for vejledernes uddannelse ligeledes påhviler de respektive styrelser, idet der imidlertid forudsættes et samarbejde om såvel grund- som efter- og videreuddannelse af vejledere,
- 3) at det i efteråret 1979 nedsatte vejledersamarbejde videreføres og udbygges, samt
- 4) at der forudsættes gennemført en koordinering på det regionale plan, som arbejdsgruppen forestiller sig kunne ske i et underudvalg AMN, hvori tillige skulle indgå repræsentanter for undervisningsmyndighederne.

Foreningen kan være enige i disse forudsætninger.

Disse forudsætninger må imidlertid have nogle følgevirkninger på den centrale opbygning (det centrale organ), som man ikke finder udtrykt i arbejdsgruppens notat.

Efter foreningens opfattelse **må** den logiske konsekvens af de opstillede forudsætninger være:

- 1) at den *centrale* koordinering enten sker i et uafhængigt råd eller i et underudvalg under LAN - eventuelt et ændret erhvervsvejledningsråd - med den nødvendige repræsentation fra undervisningssektoren. Sekretariatsfunktionen bør under alle omstændigheder fortsat ligge under arbejdsdirektoratets erhvervsvejledningskontor.
- 2) at der *lokalt* nedsættes et underudvalg under AMN med repræsentation fra undervisningssektoren, samt i tilknytning hertil etableres der lokale arbejdsgrupper.

Umiddelbart mener man, at den først skitserede løsning, vil være at foretrække; altså et råd med kompetence til koordinering, materialeformidling, kontakt mellem uddannelse og arbejdsmarked, rekruttering og uddannelse af vejledere samt forskning; og udvikling (som skitseret på side 8 i notatet).

Endvidere er foreningen af den formening, at man bør understrege det naturlige i, at koordineringen sker via det neutrale organ - den offentlige erhvervsvejledning. - Man bør imidlertid være opmærksom på, at dette nødvendigvis må medføre en vis styrkelse af denne vejledergruppe - både hvad antal vejledere angår - og især hvad kontorassistance angår. Uden en sådan styrkelse vil den offentlige erhvervsvejledning efter foreningens opfattelse ikke være i stand til at opretholde det forholdsvis **høje faglige** stadiet den har i dag, **og** uden denne **faglige** all-round viden kombineret med de tætte forbindelseslinier til arbejdsmarkedet, vil begrundelsen for at lade koordinering foregå gennem dette system forsvinde.

P.f.v.
H. Bylund

BILAG 2,B,i

Åndssvageforsorgens Lærerforening

7. maj 1980

Att: Arbejdsgruppen vedr. lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

Åndssvageforsorgens Lærerforening har fra Lærernes Centralorganisation modtaget **kopi** af arbejdsgruppens skrivelse af 28. marts d.å., samt arbejdsgruppens notat m.v. Da vi samtidig af L.C. er blevet oplyst om, at L.C. som centralorganisation ikke selv agter at udtale sig, skal vi derfor tillade os at skrive direkte til Jer.

Inden for Åndssvageforsorgens Lærerforenings medlemskreds er en del lærere beskæftiget, med undervisning i afgangsklasser/udslusningsklasser, og disse

lærere varetager således arbejdsopgaver af karakter som kuratorfunktioner/udslusning/udskoling (o.a. betegnelser). Disse ordninger er for de færreste baseret på reduktioner i det pligtige timetal, dvs. de pågældende lærere udfører dette arbejde i den »liberale« tid. For enkelte har man lokalt kunnet tildele mere eller mindre legale reduktionstimer til disse opgaver. Fælles for dette arbejde kan nok siges at være, at disse lærere ud fra 1-3 års arbejds- og boforberedende undervisning gennem fleksible og individuelt tilrettelagte praktikperioder forestår det arbejde som i Folkeskolen varetages af kuratorerne, dog med den typiske forskel, at det hos os også oftest drejer sig om udslusning til bosættelse. Det er lokalt uendelig forskelligt hvor langt læreren følger eleven, nok især fordi det er forskelligt hvilke andre forvaltninger og personalegrupper der »overtager« den videre udslusning, og hvornår.

Endvidere har vi i dette arbejde andre typiske problemer, fordi nok størstedelen af vores elever modtager invalidepension, mange fra det 15. år, hvor udslusningen som regel finder sted omkring elevens 17.-22. år og dermed sker i vores ungdomsklasser/ungdomsskoler, der drives af amtskommunerne i medfør af Lov nr. 301 om specialundervisning for voksne.

Åndssvageforsorgens Lærerforenings voksenpædagogiske udvalg har medio april i samarbejde med foreningens kursusudvalg afholdt kursus for denne gruppe kolleger, og det var et klart indtryk, at disse lærere vil være interesserede i at have kontakt med de i notatet omtalte lokale og regionale organer.

Derimod er det nok for tidligt for os at kunne bidrage til notatets udformning og indhold med kritik/supplementer. Vi har næppe endnu fælles erfaringer med dette arbejde. Men som nævnt vil det være af stor værdi for de omtalte kolleger, hvis man kan give dem mulighed for at komme i kontakt med de lokale regionale organer.

Med venlig hilsen
N. Stenbæk Jensen

BILAG 2,B,j

Københavns Magistrat, 1. afdeling

7. maj 1980

I skrivelse af 28.3.1980 har den under arbejdsministeren nedsatte arbejdsgruppe vedrørende lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning anmodet om en udtalelse over et af **arbejdsgruppen** udarbejdet notat vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen.

I den anledning skal man meddele, at sagen har været forelagt direktoratet for Københavns kommunale skolevæsen, der har afgivet vedlagte udtalelse af 29.4. 1980, hvortil nærværende magistratsafdeling kan henholde sig.

Med venlig hilsen
Bent Nebelong/Kai Knudstrup

**Direktoratet for
Københavns kommunale skolevæsen
Skoledirektøren**

Med påtegning af 2. april 1980 har Københavns Magistrats 1. afdeling fremsendt et notat udarbejdet af en af arbejdsministeren i 1979 nedsat arbejdsgruppe vedr. lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning med anmodning om herværende direktorats udtalelse.

I den anledning skal direktoratet anføre, at man generelt kan tilslutte sig det i notatet fremsatte forslag om en revision af erhvervs vejledningsloven af 1961, idet direktoratet finder, at loven på visse områder ikke harmonerer med de aktuelle forhold.

Direktoratet har endvidere den opfattelse, at det daglige vejledningsarbejde i skolerne, den udvidede opsøgning og vejledning af ikke-skolesøgende unge og samarbejdet med arbejdsformidlingens kontor for erhvervsvejledning fungerer tilfredsstillende, men det anses for ønskeligt, at der sker en koordinering af de opgaver, der er fælles for flere vejledningsgrupper. I denne forbindelse skal det også fremhæves som ønskeligt, at der sker en samordning af tilrettelæggelsen vedr. større planlægningsopgaver. Der ønskes fx en koordinering af indmeldelsesfristerne for de forskellige videreuddannelser, herunder en koordineret udsendelse af brochurer og vejledningsmateriale.

Med venlig hilsen
*Hans Jensen/
Aage Petersen*

Gymnasieelevernes Landsorganisation

8. maj 1980

Hermed fremsendes den i skrivelse af 28. marts ønskede udtalelse vedrørende lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledningen, idet vi meget beklager forsinkelsen, der udelukkende skyldes en kommunikationsfejl fra vores side.

De bedste hilsener
p.o.v.
Flemming Højbo
Landskonsulent

Udtalelse vedr. samordnet varetagelse af anliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen

GLO ser positivt på, at der nu tages skridt til at undersøge mulighederne for at koordinere de mange funktioner i forbindelse med uddannelses- og erhvervsvejledningen.

GLO vil dog benytte lejligheden til at advare imod at tro, at en administrativ samordning vil kunne løse de mange problemer, som er forbundet med vejledningen inden for uddannelsesinstitutionernes rammer. Sagen er den, at det i højere grad er et spørgsmål om, at uddannelses- og erhvervsvejledningen tilsidesættes ved fordeling af økonomiske midler og timetal.

I relation til det fremsatte notat af 25. marts 1980 udtaler GLO sin støtte til forslaget om etablering af et centralt fællesorgan, der vil kunne lette og overskueliggøre arbejdsgangen for landets vejledere og dermed også for brugerne. GLO ser således en mulighed for, som det er skitseret, at et sådant centralt organ vil kunne øge samarbejdet generelt mellem vejledergrupperne, vil kunne yde en dybtgående service i form af informationsmaterialer og formidle kontakten til arbejdsmarkedet, sørge for en egentlig uddannelse af vejlederne samt forestå forskningsopgaver.

M.h.t. fællesorganets struktur og kompetence finder GLO den mest vidtgående løsning i form af en institutionalisering som et egentligt direktorat for mest hensigtsmæssig, idet en sådan fast struktur og kompetence formodentlig vil kunne afkræve flest mulige ressourcer og arbejde mest dybtgående med opgaverne. GLO ønsker dog som en forudsætning, at et sådant direktorat anlægger en meget åben positur overfor såvel andre relevante dele af administrationsapparatet som specielt arbejdsmarkedet og de uddannelsessøgende.

BILAG 2,B,1

Erhvervsvejledningsrådet

9. maj 1980

Arbejdsgruppen vedr. lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

Ved skrivelse af 28. marts 1980 har arbejdsgruppen anmodet om en udtalelse over et notat vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender.

Da det ikke har været muligt inden for den korte svarfrist at afholde et møde i Erhvervsvejledningsrådet, må nedenstående i det væsentlige stå som udtryk for den holdning der har præget Erhvervsvejledningsrådet i dets hidtidige overvejelser om de spørgsmål der rejses af arbejdsgruppen.

Man kan i det hele tilslutte sig arbejdsgruppens synspunkter på hvad der må anses for fællesanliggender for de forskellige uddannelses- og erhvervs vejledningsordninger, og man finder at den af arbejdsgruppen opstillede skitse inde-

bærer gode muligheder for en løsning af de problemer Erhvervsvejledningsrådet pegede på i sin henvendelse af 9. februar 1979 til arbejdsministeren og undervisningsministeren om behovet for en revision af erhvervsvejledningsloven.

Man er ligeledes enig med arbejdsgruppen i at der er behov for et centralt fællesorgan til varetagelse af fællesanliggender og løsning af koordineringsopgaver. Karakteren af de forhold et sådant fællesorgan skal beskæftige sig med, tilsiger formentlig at dette i visse henseender får rent rådgivende og henstillende funktioner og i andre henseender får administrative beføjelser. Det centrale fællesorgan kan derfor tænkes opbygget som et råd med et sekretariat.

I tilknytning til arbejdsgruppens henvendelse har et medlem af rådet, direktøren for de videregående uddannelser, givet udtryk for at han finder at arbejdsgruppen har koncentreret sig for meget om det organisatoriske aspekt, og peget på betydningen af den decentrale indsats og på princippet om at vejledningsopgaverne er et væsentligt institutionsanliggende hvis bevaring og udbygning et centralt fællesorgan ikke vil kunne yde megen støtte. Direktoratet for de Videregående Uddannelser vil prioritere en videre udbygning af institutionernes vejledningsarbejde væsentligt højere end det af arbejdsgruppen understregede koordinationsbehov, ligesom man vil lægge vægt på at den arbejdsmarkedsvendte del af vejledningen styrkes og i højere grad end nu indgår som et naturligt led i institutionernes opgaver. Direktoratets største problem i denne sammenhæng er at skaffe de fornødne ressourcer og den rigtige, kvalificerede bemanning samt at få etableret en sammenhængende opgavefordeling inden for og imellem de videregående uddannelsesinstitutioner.

Dansk Arbejdsgiverforenings repræsentanter i rådet har ønsket at understrege den offentlige erhvervsvejlednings vigtige koordinerende og brobyggende funktioner. De finder endvidere at en centralisering af beslutning og ansvar vedrørende offentlig materialeproduktion kan indebære en risiko for monopolisering og for unødige flaskehalse i produktionen og fordelingen af informationsmaterialer, samt at det næppe vil være realistisk at tilrettelægge specialkurser for gæsteundervisere på grund af disses daglige arbejdspress; det skønnes derfor mere hensigtsmæssigt at de nødvendige informationer m.v. fremsendes direkte gennem Dansk Arbejdsgiverforening til den relevante gruppe gæsteundervisere. Endelig nævner arbejdsgiverforeningens repræsentanter at de ikke kan vurdere betydningen af særlige underudvalg under arbejdsmarkedsnævnene, da det ikke er oplyst hvilke opgaver sådanne udvalg tænkes at skulle have, og at de må afstå fra at kommentere notatets afsnit 3 om forbindelsen mellem uddannelses- og arbejdsmarkedssektoren, da første halvdel af afsnittet forekommer uklar.

Ovenstående bemærkninger må betragtes som foreløbige. Man vil derfor være taknemmelig for at få lej lighed til en mere udførlig behandling af arbejdsgruppens endelige forslag når dette foreligger. Samtidig skal man dog understrege at rådet fortsat finder at de heromhandlede problemer er af så presserende karakter, at en efterfølgende høringsprocedure bør gennemføres så hurtigt at sagen kan blive behandlet og afgjort af Folketinget i dettes næste samling.

Grethe Philip

Dansk Arbejdsgiverforening

22. maj 1980

I forbindelse med LAN's drøftelser den 22. april d.å. vedrørende et forslag fra Arbejdsgruppen vedrørende lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning blev LAN's medlemmer opfordret til skriftligt at tilkendegive, hvilke hovedsynspunkter de måtte ønske at gøre gældende over for forslaget.

I denne anledning skal vi meddele, at vi i DA er enige i, at der på det regionale plan er behov for en stadig udbygning af samarbejdet og koordineringen vejlederne imellem. Det er i denne forbindelse åbenbart, at arbejdsmarkedsnævnene bør have meget tætte relationer til vejledergrupperne, således at vejlederne i deres arbejde kan drage nytte af den viden om arbejdsmarkedet, som nævnene og AF-systemet er i besiddelse af.

På det centrale plan er der formentlig også behov for en vis koordinering. Vi er dog på det nu foreliggende grundlag af den opfattelse, at det næppe vil være hensigtsmæssigt at etablere et nyt direktorat, som i givet fald skulle have overført kompetence fra de enkelte direktorater. Det vil muligvis være mere hensigtsmæssigt med en mellemform, som placerer hovedansvaret for vejledningen, herunder udarbejdelse af materialer m.v., i de respektive direktorater og styrelser, men tillige således at et samlet organ, som tillægges en klar koordineringskompetence, ud fra mere overliggende synspunkter får mulighed for at sikre en rimelig sammenhæng i vejledningsarbejdet. Der kan specielt peges på, at der formentlig er behov for en vis koordinering på centralt hold af vejlederuddannelserne.

Det er af arbejdsgruppen anført, at det foreliggende forslag ikke har fundet sin endelige form, og vi skal derfor henstille, at der på et senere tidspunkt bliver lejlighed til for Dansk Arbejdsgiverforening at kommentere et endeligt forslag.

Til yderligere orientering vedrørende DA's vurdering af forslaget vedlægges hoslagt kopi af skrivelse af 29. april 1980, som DA's medlemmer af Erhvervsvejledningsrådet har tilstillet Rådets sekretariat.

Med venlig hilsen
DANSK ARBEJDSGIVERFORENING
Hans Glendrup

Dansk Arbejdsgiverforening

29. april 1980

Vedr.: Notat vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen

I besvarelse af Erhvervsvejledningsrådets sekretariatsskrivelse af 1. april 1980 om ovennævnte notat skal undertegnede herved fremsætte nogle foreløbige kommentarer.

Vi er naturligvis enige i påpegningen af forholdet - eller misforholdet - mellem erhvervsvejledningslovens udgangspunkt i 1961 og situationen i dag efter en næsten eksplosiv vækst på området inden for de enkelte uddannelsessektorer. Den kraftige sektorvise vækst indebærer en betydelig, sektorvis specialisering af vejledning med de hertil knyttede fordele og ulemper. Vi finder det rigtigt, at man forsøger en eller anden form for koordinering områderne imellem, således at de til rådighed stillede ressourcer anvendes så effektivt som muligt. Vi finder det ligeledes betydningsfuldt i denne forbindelse at understrege den offentlige erhvervsvejlednings vigtige koordinerende og brobyggende funktioner. Også for de unge, der forlader en uddannelse i utide, vil den offentlige erhvervsvejledning ofte være det eneste og nødvendige vejledningsmæssige sikkerhedsnet.

I afsnit II (f ællesanliggender) omtales det regionale vejledersamarbejde og bestræbelserne på at opnå en bedre ressourceudnyttelse og koordination, fx i forbindelse med praktikpladsformidling. I samme forbindelse nævnes overvejelserne om at nedsætte regionale underudvalg under arbejdsmarkedsnævnene. Disse underudvalg skulle, som det fremgår af brevet af 28. marts 1980 fra lovrevisionsudvalgets formand, supplere det allerede etablerede regionale samarbejde. Da det ikke af brevet eller notatet fremgår, hvilke opgaver et sådant udvalg skulle have, må vi påpege det vanskelige i at vurdere dets mulige betydning og at kommentere dets eventuelle sammensætning.

I underafsnit 2 - Uddannelses- og erhvervsorienterende materiale - nævnes muligheden for at centralisere beslutning og ansvar vedr. offentlig materialeproduktion. Umiddelbart forekommer det os, at en sådan centralisering kan indebære en risiko for monopolisering og for at få skabt unødige flaskehalse i produktionen og fordelingen af informationsmaterialer.

I underafsnit 3 - Forbindelse mellem uddannelses- og arbejdsmarkedssektoren - skal bemærkes, at første halvdel af afsnittet forekommer uklart, hvorfor vi må afstå fra at kommentere det.

I underafsnit 5 - Uddannelse af vejledere - foreslås specialkurser for bl.a. gæsteundervisere. Da det er vor erfaring, at det daglige arbejdspress for de fleste af Arbejdsgiverforeningens gæsteundervisere er stort, må det forekomme os mere hensigtsmæssigt at fremsende de nødvendige informationer m.v. direkte gennem DA til den relevante gruppe gæsteundervisere.

Afslutningsvis skal det understreges, at ovenstående mere principielle kommentarer er absolut foreløbige. Ikke mindst af hensyn til et eventuelt centralt

fællesorgans kompetence, struktur og sammensætning forventer vi, at sagen på baggrund af en høring i de berørte organisationer gøres til genstand for en senere drøftelse i Erhvervsvejledningsrådet.

Med venlig hilsen

Lis Rømer

Preben Kristiansen

BILAG 2,B,n

Landsorganisationen i Danmark

27. maj 1980

Vedr. notat om samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen

I forlængelse af behandling af dagsordenspunkt 13 på LAN's møde den 22.4.80, skal Landsorganisationen hermed kommentere arbejdsgruppens notat.

Da arbejdsgruppens overvejelser alene centrerer sig om styringsmæssige problemer, og da gruppens analyser og forslag ikke er særligt detaljerede og konkrete, må de følgende bemærkninger betragtes som nogle foreløbige bemærkninger til notatet, og derfor ikke som LO's samlede politik på uddannelses- og erhvervsvejledningsområdet.

LO finder ikke, at det er hensigtsmæssigt at etablere et direktoratslignende organ til at varetage uddannelses- og erhvervsvejledningen på de forskellige områder, idet denne vejledning må ses i sammenhæng med den almindelige undervisning på de forskellige uddannelsesområder, ligesom det må medtages, at der er væsentlige forskelle i vejledningsindsatsen overfor de forskellige målgrupper.

Derimod kan det være rimeligt med fortsatte overvejelser om øget samordning vedr. produktion og distribution af materialer, i det mindste til vejledergruppen. Ligeledes synes der behov for afholdelse af kurser på tværs af vejledergruppen, hvorved der kunne opnås et øget kendskab til hinandens forskellige arbejdsområder, som vil styrke vejledningsindsatsen i det daglige. Men naturligvis må der også afholdes kurser, der behandler de enkelte områders særlige problemer.

Ovennævnte opgaver behandles jo allerede i erhvervsvejledningsrådet, hvorfor erhvervsvejledningsrådet er det naturlige sted, hvor arbejdsmarkedets parter kan gøre deres indflydelse gældende i relation til arbejdsgruppens fortsatte arbejde.

Landsorganisationens stilling til etablering af et nyt udvalg til at varetage de nævnte opgaver vil også afhænge af, om arbejdsmarkedets parter er tilstrækkeligt stærkt repræsenteret i et sådant udvalg, jfr. situationen i erhvervsvejledningsrådet. Det skal præciseres, at LO ikke finder det ønskeligt at give et even-

tuelt erhvervs-/uddannelsesvejledningsudvalg kompetence hverken hvad angår dimensionering af uddannelse og tilbagekobling til uddannelsessystemet, eller hvad angår de forskellige uddannelsers indhold.

Vedrørende overvejelserne om samordning af uddannelses-/erhvervsvejledningen på det lokale plan, finder Landsorganisationen det relevant at overveje en samordning af formidlingen af praktikpladser, især i relation til erhvervspraktikken. Arbejdsmarkedets parter må have en stærk placering i en sådan samordning, hvilket vil kunne ske via arbejdsmarkedsnævnene.

LO finder overvejelse om uddannelses- og erhvervsvejledning af væsentlig betydning, og det er derfor nødvendigt, at arbejdsmarkedets parter har en central placering i de fortsatte overvejelser.

P.F.V.

Thomas Nielsen / Finn Thorgrimson

BILAG 2,B,o

Danmarks Lærerforening

2. juni 1980

Til arbejdsgruppen vedr. lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

Notat vedr. mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledningen 25. marts 1980

Danmarks Lærerforening har modtaget ovennævnte notat via Lærernes Centralorganisation og skal i den anledning udtale følgende:

Foreningen er enig med arbejdsgruppen i, at en styrkelse af uddannelses- og erhvervsvejledningen er ønskelig, idet en udbygning og koordinering dog samtidig må tage hensyn til særlige forhold, som eksisterer indenfor de enkelte områder.

Således udføres vejledningen i folkeskolen til dels af de enkelte klassers lærere, hvilket medinddrager en meget stor del af samtlige lærere i vejledningsarbejdet, der altså ikke alene angår de skolevejledere, som er direkte uddannet heri på Danmarks Lærerhøjskole.

Dette bekræfter - som arbejdsgruppen anbefaler - at rekrutteringen og uddannelsen fortsat bør være placeret indenfor de respektive områder og styrelser, og således for folkeskolens vedkommende være placeret på Danmarks Lærerhøjskole.

Afsluttende skal anføres, at Danmarks Lærerforening forventer at blive inddraget, såfremt man udarbejder konkrete forslag til ny lovgivning, der vedrører folkeskolens forhold.

Venlig hilsen
Jørgen Jensen

Amtsrådsforeningen i Danmark

3. juni 1980

Arbejdsgruppen vedr. lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

I skrivelse af 28. marts 1980, j.nr. RUE 0.1, har Arbejdsgruppen vedrørende lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning anmodet Amtsrådsforeningen om en udtalelse om arbejdsgruppens notat af 25. marts 1980 vedrørende muligheder for samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledning.

I denne anledning skal Amtsrådsforeningen meddele, at man på det foreliggende grundlag kan tiltræde tankerne om, at der i forbindelse med en kommende revision af lovgivningen om uddannelses- og erhvervsvejledning etableres et centralt organ til varetagelse af visse fællesopgaver, såsom tilrettelæggelse af vejlederuddannelse, herunder forsknings- og udviklingsarbejde, samt tilvejebringelse af materiale til brug for uddannelses- og erhvervsvejledning. Særligt for så vidt angår produktion af materiale til uddannelses- og erhvervsvejledning skal Amtsrådsforeningen herved pege på, at en fælles systematisering af materialet, fx gennem påføring af DUN-nummerering, samt et løbende ajourført katalog over materialet, vil lette vej ledernes overblik over, hvilket materiale der findes, samt sikre at de kan holdes å jour med retsregler, betænkninger, studieplaner, statistikker m.v.

Foreningen finder derimod, at de øvrige i notatet skitserede arbejdsopgaver, dvs. koordination af vej lednings virksomheden, kontakt uddannelse/arbejds marked og tilvejebringelse af praktikpladser, bør varetages på regionalt plan og med hovedvægten i den regionale samarbejdsstruktur.

Foreningen kan, som supplement til notatet, pege på, at en formaliseret forbindelse mellem uddannelses- og erhvervsvejledningen og udbygningsplanlægningen for uddannelsessystemets forskellige grene kan tænkes at give grundlag for justeringer af udbygningsplanernes prognosegrundlag. Foreningen skal endvidere anbefale, at det tages op til overvejelse, at det i kommende retningslinier anbefales, at der lokalt/regionalt træffes aftaler om, hvordan opsøgningen af praktikpladser tilrettelægges.

Til notatets bemærkninger om den centrale/regionale struktur skal Amtsrådsforeningen bemærke,

at man finder, amtsrådene som uddannelsesmyndighed bør repræsenteres i det centrale fællesorgan, og

at foreningen kan tiltræde, at den regionale samarbejdsstruktur placeres som et underudvalg under arbejdsmarkedsnævnet, men at foreningen understreger vigtigheden af

at den regionale samarbejdsstruktur får rådighed over fornøden sekretariatsbi-stand, og

at amtsrådene repræsenteres såvel i det regionale samarbejdsorgan som i dettes sekretariatsfunktion.

Det skal sluttelig bemærkes, at man forudsætter, at Amdsrådsforeningen vil **blive hørt over et eventuelt lovudkast**, der måtte blive udarbejdet vedrørende **forholdene** omkring uddannelses- og erhvervsvejledningen.

Med venlig hilsen
Per Kaalund/Niels Arthur Hansen

BILAG 2,B,q

Kommunernes Landsforening

16. juni 1980

Arbejdsgruppen vedr. lovgivning om uddannelses- og erhvervsvejledning

Ved skrivelse af 28. marts 1980 har arbejdsgruppen anmodet om en udtalelse om et notat af 25. marts 1980 vedrørende mulighederne for samordnet varetagelse af fællesanliggender i uddannelses- og erhvervsvejledning.

Notatet indeholder en række overvejelser om etablering af et centralt organ for uddannelses- og erhvervsvejledning. Dette organ tænkes tillagt en række koordinerende, rådgivende og/eller udøvende funktioner. Som sådanne nævnes koordinering i almindelighed af vejledningsvirksomheden, udarbejdelse og formidling af uddannelses- og erhvervsorienterende materiale til de forskellige vejledergrupper, styrkelse af forbindelsen mellem uddannelses- og arbejdsmarkedssektoren og formidling af praktikpladser, opgaver vedrørende rekruttering og uddannelse af vejledere og endelig opgaver vedrørende forsøgs-, udviklings- og forskningsarbejde på uddannelses- og erhvervsvejledningsområdet.

I notatets afsluttende afsnit er der endelig foretaget nogle overvejelser om det nævnte centrale organs administrative placering og beføjelser. Det nævnes, at der kunne være tale om rent rådgivende funktioner men også om at tillægge det nævnte organ forskellige former for kompetence, eller en mellemform, hvor der tillægges et rådgivende organ en vis udøvende kompetence, fx til at producere og distribuere fornødent materiale.

I denne anledning skal man meddele, at Kommunernes Landsforening naturligvis generelt kan støtte bestræbelser for koordinering af de forskellige vejledningssystemer. Landsforeningen må dog samtidig udtrykke tvivl med hensyn til, om oprettelsen af et særligt centralt organ med sådanne opgaver er den mest hensigtsmæssige fremgangsmåde til løsning af de eksisterende koordineringsproblemer. I givet fald måtte man i øvrigt finde det naturligt, at repræsentanter for amtskommuner og kommuner blev repræsenteret i eller tilknyttet et sådant organ, idet der som begrundelse herfor dels kan henvises til, at kommuner og amtskommuner er ansættelsesmyndighed for en væsentlig del af vejlederne, dels aktivt medvirkende i uddannelses- og beskæftigelsespolitikken, herunder specielt vedrørende unge arbejdsløse og langtidsledige.

Landsforeningen mener således **ikke** på det foreliggende grundlag at kunne tage konkret stilling til spørgsmålet om et eventuelt centralt organs opgaver, beføjelser, administrative placering og sammensætning, og man må således forbeholde sig sin stillingtagen til sagen, herunder også med hensyn til vej **leder** samarbejdet på lokalt plan, til det endelige resultat af arbejdsgruppens overvejelser, som man forventer at få forelagt til udtalelse, foreligger.

Man beklager den forsinkede besvarelse af arbejdsgruppens henvendelse.

Thorkild Simonsen/O. Ingvarsen

Amtmanden over Bornholms Amt

4. marts 1980

Kære professor Poul Meyer!

Under henvisning til telefonsamtale i dag skal jeg bede dig om at ville besvare nedenstående spørgsmål, der er blevet rejst i en af arbejdsministeren nedsat arbejdsgruppe om erhvervsvejledning.

Til din orientering skal jeg oplyse, at arbejdsgruppen blev nedsat efter henstilling fra Erhvervsvejledningsrådet, og efter at arbejdsministeren havde haft samråd herom med undervisningsministeren.

Arbejdsgruppen har til opgave at gennemgå uddannelses- og erhvervsvejledningsområderne i videste forstand, at vurdere veje og midler til frembringelse af informationsmateriale til brug i vejledningsarbejdet, at overveje Erhvervsvejledningsrådets fremtidige sammensætning, funktion og administrative placering samt at fremkomme med et konkret forslag til ny lovgivning for hele uddannelses- og erhvervsvejledningsområdet.

Arbejdsgruppen er blevet bedt om at afslutte sit arbejde inden den 1. juli 1980. Gruppen er på nuværende tidspunkt, hvor man i det væsentlige er igennem den beskrivende og analyserende fase i arbejdet, nået til den overbevisning, at der vil være behov for et centralt fællesorgan med en kompetence, der vil berøre flere ministeriers ressorts. Det drejer sig i første række om Arbejdsministeriet og Undervisningsministeriet, der administrerer uddannelses- og erhvervsvejledningsordninger ved henholdsvis arbejdsformidlingen og de forskellige skoleformer og uddannelsesinstitutioner.

Arbejdsgruppen har derfor besluttet at søge indhentet en udtalelse fra dig over følgende spørgsmål:

1. Findes der i Danmark eksempler på, at funktionelle anliggender, der griber ind over flere ministeriers ressorts, er underkastet en fælles styring, på tværs af ressort-skellene?
2. Kan det tænkes at samstyringen etableres ved, at bemyndigelsen formelt og det formelle finansielle ansvar placeres i ét ministerium »på flere ministeriers vegne«? Findes der eksempler herpå?
3. Kan samstyringsproblemer af den omhandlede art løses ved, at der etableres et for flere ministerier fælles koordinationsorgan vedrørende det fælles funktionsområde, og kan dette organ i givet fald få tildelt egentlige administrative beføjelser på de koopererende ministeriers vegne? (ved administration skal i denne forbindelse forstås ikke blot koordinerende rådgivning og rent praktiske arrangementer, men også egentlige administrative beslutninger på det fælles administrative område, herunder beslutninger hvis realisation - i fælles regie - kræver (fælles) udgiftsafholdelse). Kunne i givet fald de hermed forbundne finansielle problemer klares ved, at bevillinger til koordinationsorganets administration reparteres ud efter en eller anden norm på de respektive ministeriers budgetter? Findes der eksempler herpå?

Under hensyn til den korte frist for arbejdsgruppens arbejde vil man være taknemlig for at modtage en udtalelse snarest belejligt.

Det tilføjes, at der efter beslutning i arbejdsgruppen er rettet en tilsvarende henvendelse til professor, dr. jur. Bent Christensen, Københavns Universitet.

Venlig hilsen
din hengivne
Niels Elkær Hansen

BILAG 3,B,a

Poul Meyer

dr.jur.

Professor ved Aarhus Universitet

13. marts 1980

Til den af arbejdsministeren nedsatte arbejdsgruppe om erhvervsvejledning

I skrivelse af 4 ds. har arbejdsgruppens formand anmodet mig om at besvare nogle spørgsmål, der gengives i forbindelse med de nedenstående bemærkninger:

»1. Findes der i Danmark eksempler på, at funktionelle anliggender, der griber ind over flere ministeriers ressorts, er underkastet en fælles styring, på tværs af ressort-skellene?«

Spørgsmålet er formuleret på en sådan måde, at jeg går ud fra, at der alene spørges om muligheden for administrative beslutninger og ikke om service, der ydes borgerne uden nødvendigheden af egentlige beslutninger.

Indledningsvis skal bemærkes, at regeringen og de respektive ministerudvalgte inden for lovgivningens rammer kan koordinere ministeriernes administrative virksomhed, jfr. betænkning nr. 743/1975 om planlægningen i centraladministrationen ss. 16 ff. I det følgende skal jeg derfor søge at finde frem til eksempler på et interministerielt samarbejde uden denne overordnede styring, idet dog fremhæves at fremstillingen til stadighed forudsætter muligheden for en sådan overordnet styring.

1. For så vidt angår *interministeriel styring af interne beslutninger*, hvorved forstås beslutninger, der ikke har direkte retsvirkning for borgerne, kan eksempelvis henvises til finansministeriets forhold til de øvrige ministerier. Efter finanslovsreformen af 1925-26 har dette ministerium haft en slags negativ kompetence i den forstand, at folketingets finansudvalg ikke fra et fagministerium vil modtage nogen ansøgning, der ikke er tiltrådt af finansministeriet. Efterhånden udviklede dette forhold sig **til**, hvad man kunne kalde en positiv kompetence, og ifølge »Budget vejledning«, Kbh. 1979, 25.1 (s. 18) kan finansministeriet vurdere den foretagne opgaveprioriterings hensigtsmæssighed. Det er uden enhver betydning at tage stilling til, om denne styring er af retlig karakter eller ej, idet den under alle omstændigheder er meget effektiv. Bortset fra nedsættelsen

af *ad hoc* udvalg for at opnå enighed mellem vedkommende ministerier, er konflikter et udpræget regeringsanliggende.

For så vidt angår revisions spørgsmål fastsætter § 16 i lov nr. 321 af 26. juni 1975 om revision af statens regnskaber m.v., at rigsrevisor har direkte referat til samtlige ministre. Konflikter må være regeringsanliggender eller overgå til folketingets statsrevisorer i henhold til den af loven fastsatte procedure.

Ifølge § 1, stk 2., i lovbek. nr. 15 af 12. januar 1972 skal Danmarks Statistik ifølge økonomiministerens bestemmelse forestå tilvejebringelsen af statistiske oplysninger til brug for den statslige administration og lovgivningsmagten. Institutionen er altså et serviceorgan for hele den statslige forvaltning. Ifølge lovens § 5 kan økonomiministeren nedsætte et udvalg til formidling af samarbejdet mellem DS og andre offentlige myndigheder og institutioner. Dette udvalg vil i første instans søge at bilægge konflikter, men det har ikke nogen egentlig myndighed, og uløste konflikter må derfor forhandles mellem ministrene og i sidste instans forelægges regeringen. Det samme gælder eventuelle konflikter i anledning af lovens § 1, stk. 3, hvorefter offentlige myndigheder, der vil foretage indsamling og bearbejdning af statistiske oplysninger skal underrette DS herom med henblik på en samordning.

2. *Interministeriel styring af eksterne beslutninger*, dvs. beslutninger, der er direkte bestemmende for borgernes retsstilling:

1) Der findes tilfælde, hvor to ministerier med hver sit lovgrundlag har kompetence til at handle på samme sagområde. Fra ældre praksis kan nævnes, at indenrigsministeriet har stadfæstet sundhedsvedtægter, der stillede andre krav til indretning af levnedsmiddelvirksomheder end de kødkontrolregulativer, som stadfæstedes af landbrugsministeriet i henhold til den veterinære lovgivning. Et aktuelt eksempel er konflikten mellem trafikministeriet, der vil udvide Københavns Lufthavn i overensstemmelse med fastsatte planer, hvorimod miljøministeriet har modsat sig planerne af hensyn til omgivelserne. Bortset fra nedsættelsen af koordinationsudvalg uden retlig kompetence må sådanne konflikter i sidste instans løses på regeringsplan.

2) En styrelse kan funktionelt henhøre under flere ministerier, således at styrelsens **opgaver** er fordelt på forskellige funktioner i henhold til lovgivningen, og de enkelte ministerier har ansvaret for de funktioner, der i henhold til den pågældende lov er henlagt til vedkommende minister. Eksempelvis kan nævnes veterinærdirektoratet, der tjenstligt henhører under landbrugsministeriet, jfr. § 1 i lov nr. 58 af 4. marts 1964, men fungerer som styrelse dels under landbrugsministeriet og dels under miljøministeriet, jfr. bek.nr. 365 af 18. juni 1974.

3) Sundhedsstyrelsen, der ifølge lov nr. 182 af 23. juni 1932 henhører under indenrigsministeren, skal høres af centraladministrationens forskellige afdelinger i alle sager, hvis afgørelse af vedkommende ministerium skønnes at kræve lægekyndig eller apotekerkyndig indsigt. Ifølge loven er sundhedsstyrelsen alene et rådgivende organ, men i kraft af indenrigsministeriets betydelige kompetence på området, fx lov nr. 324 af 19. juni 1974 om sygehusvæsenet har sundhedsstyrelsen en meget stor faktisk indflydelse på andre ministerier og på kommunerne, der forestår sygehusvæsenet.

4) Ifølge § 47, stk. 3, i lovbek. nr. 297 af 4. juli 1968 om almindelig arbejderbeskyttelse kan arbejdsministeriet efter forhandling med vedkommende fagmini-

ster **fastsætt**eregler for **samarbejde** mellem **arbejdstilsynet** og andre myndigheder, og ifølge § 58, stk. 1, i samme lov kan skolemyndigheder og andre myndigheder efter regler, der aftales af arbejdsministeren med den minister, hvorunder den pågældende institution hører, blive forpligtet til at yde tilsynet bistand under udøvelse af dets virksomhed, jfr. cirkulære nr. 61 af 26. november 1964 om samarbejde mellem sundhedsstyrelsen og arbejdstilsynet. Om dette samarbejde hedder det i sundhedsstyrelsens skrivelse af 11. april 1957: »Man skal herved meddele, at der mellem direktoratet for arbejdstilsynet og sundhedsstyrelsen er truffet aftale om et samarbejde med hensyn til behandling af visse sager...« Aftalen indeholder dog kun bestemmelser om gensidig underretning og erklæringer fra den ene myndighed i sager af interesse for den anden.

5) Der findes talrige eksempler på, at der med eller uden hjemmel i lovgivningen er nedsat administrative råd med repræsentanter for flere ministerier. Disse råd vil ikke uden særlig hjemmel have nogen administrativ kompetence, men de kan have en betydelig faktisk indflydelse på det kompetente ministeriums beslutninger. En retlig kompetence vil de i henhold til vedkommende lov have i de tilfælde, der betegnes som imperativ høring, se Poul Andersen, Dansk Forvaltningsret, 4. udg. Kbh. 1963, 343 f.

I denne forbindelse kan henvises til de tilfælde, hvor en administrativ kompetence ifølge lov er henlagt til et administrativt nævn med repræsentanter for flere ministerier, men i sådanne tilfælde er det pågældende sagområde jo netop ved loven fjernet fra det pågældende ministeriums ressort, se Bent Christensen, Råd og Nævn, Kbh. 1958; Poul Meyer, Offentlig Forvaltning, 3. udg. Kbh. 1979, 100 ffog 177 ff.

Konklusion: Jeg har ikke kunnet finde eksempler på, at funktioner, der griber ind over flere ministeriers ressorts, i retlig henseende er undergivet en fælles styring på tværs af ressort-skellene, og en sådan fælles styring vil efter min opfattelse være i strid med gældende statslige grundsætninger, jfr. nedenfor pkt. 2.

De nævnte eksempler er imidlertid vidnesbyrd om, at nogle ministerier eller styrelser udøver en **faktisk**indflydelse på andre ministerier og styrelser. Der vil i sådanne tilfælde intet være i vejen for, at de pågældende ministerier udarbejder vejledende retningslinjer for administrationen inden for områder, der rækker ind over flere af disse ministeriers områder. I så **fald** vil hver enkelt minister dog være ansvarlig for disse retningslinjers anvendelse inden for sit ministerium, og han vil til enhver tid være beføjet til for sit ministeriums vedkommende at ophæve eller ændre retningslinjerne. Udtrykt i »aftale«-terminologien vil dette sige, at en aftale om sådanne fælles retningslinjer til enhver tid kan ophæves af en af de deltagende parter.

»2. Kan det tænkes at samstyringen etableres ved, at bemyndigelsen formelt og det finansielle ansvar placeres i ét ministerium »på flere ministeriers vegne«? Findes der eksempler herpå?«

Indledningsvis bemærkes, at de spørgsmål, der rejses, naturligvis kan løses derved, at de pågældende sagområder ved kgl. resolution eller lov henlægges til et enkelt ministerium. Jeg henviser i så henseende til de overvejelser, der fandt sted i forbindelse med overførelse af flere undervisningsområder til undervisningsministeriet fra andre ministerier, se Administrationsudvalget af 1960, 1. betænkning, nr. 301/1962, 21 ff.

Jeg går derfor ud fra, at den primære retlige kompetence skal forblive hvor den befinder sig ifølge den nuværende lovgivning, og at man ønsker at undersøge mulighederne for ved delegation at overføre kompetencen til at udøve erhvervsvejledning til et enkelt ministerium.

Spørgsmålet om delegation af administrativ kompetence fra ét ministerium til et andet har været genstand for en del opmærksomhed i teori og praksis, og skal her kun belyses i hovedtræk.

Poul Andersen var i »Dansk Forvaltningsret«, Kbh. 1936, 251, generelt af den opfattelse, at delegation af administrativ kompetence ikke kunne finde sted uden lovhjemmel. Han nævner ikke muligheden for overførelse af administrativ kompetence fra ét ministerium til et andet, men på baggrund af hans senere udtalelser kan man gå ud fra, at denne form for delegation var omfattet af hans almindelige grundsætning. Dette er i hvert fald tilfældet, for så vidt angår indenrigsministeriets skrivelse af 23. august 1940, der er refereret af PA, 4. udg. 1963, 304, note 1, og som udtaler, »at der savnes fornøden hjemmel« for at indenrigsministeriet kan meddele landbrugsministeriet en sådan stående bemyndigelse til at give visse tilladelser, der ifølge loven skal gives af indenrigsministeriet.

Med henvisning til administrativ praksis har jeg i en artikel i Ugeskrift for Retsvæsen 1954, 29 ff (»Delegation af administrativ kompetence«) hævdet, at det er muligt for et ministerium ved delegation at overføre kompetence til et andet ministerium eller til underordnede organer. For så vidt angår underordnede organer er denne opfattelse nu fast antaget i praksis, se fx handelsministeriets bekendtgørelser nr. 294-300 af 19. september 1962 og boligministeriets bekendtgørelser nr. 623-24 af 8. december 1978 om henlæggelse af opgaver fra boligministeriet til henholdsvis byggestyrelsen og boligstyrelsen.

Også for så vidt angår delegation af kompetence fra ét ministerium til et andet er der sket en ændring i forhold til ældre teori. I den sidste udgave af »Dansk Forvaltningsret«, Kbh. 1963, 304 og 307 har *Poul Andersen* med henvisning til den anførte litteratur og praksis med visse modifikationer, der er uden betydning for nærværende sag, tiltrådt muligheden for, at »en Minister delegerer Kompetence til en anden Minister«. Denne opfattelse er senere støttet af *Jørgen Mathiassen* »Aftaler i forvaltningsretten«, Kbh. 1974, 115 ff, der til dels med henvisning til en utrykt afhandling af *Ejler Koch* og med yderligere eksempler fra praksis fastslår, at en delegation som den nævnte kan finde sted. Mathiassen henviser til de grundliggende mundtlige eller skriftlige aftaler mellem de pågældende ministre, men det er indlysende, at den pågældende minister, når han har overtaget kompetencen, har den samme retlige kompetence, som den overførende minister tidligere havde, og at aftaleproblematikken herefter er uden betydning. At den oprindelig kompetente minister må give sit samtykke til ordningen, og at han til enhver tid kan tilbagekalde bemyndigelsen siger sig selv.

Konklusion: Spørgsmålet kan altså besvares således, at en samstyring af de enkelte beslægtede funktioner kan etableres ved delegation af samtlige disse funktioner til et enkelt ministerium eller styrelse.

Når en sådan delegation har fundet sted, er det imidlertid alene den minister, der har fået tillagt kompetencen ved delegation, der er ansvarlig for forretningsområdet, og hvad man end vil lægge i forespørgslens udtalelse »på flere ministeriers vegne«, vil der ikke kunne etableres nogen kollektiv kompetence. Dette

fremgår af grundlovens § 14 jfr. § 13 samt lov nr. 117 af 15. april 1964 om ministres ansvar. Disse bestemmelser forudsætter et ministerstyre, hvor hvert enkelt forretningsområde er under ledelse af en enkelt minister. Jeg kan i så henseende henvise til de (interne) overvejelser, der fandt sted i statsministeriet i 1951 om muligheden for at udnævne viceministre sideordnede med fagministrene. Forslaget blev opgivet med henvisning til ansvarsspørgsmålet, og i stedet har man lejlighedsvis anvendt sig af ministre uden portefølje, der enten ikke havde noget forretningsområde, og altså kun havde indflydelse ved deltagelse i ministermøderne, eller også varetog funktionelt bestemte områder indenfor et egentligt ministerium, fx *Jens Otto Krag*, der i september 1953 blev udnævnt til minister uden portefølje med særlig henblik på udenrigshandel og økonomisk samordning.

For så vidt angår de rejste bevillingsspørgsmål, vil samtykke af finansministeriet og formentlig også folketingets finansudvalg være nødvendigt, hvis ét ministerium af sine bevillinger skal afholde udgifter til foranstaltninger, der træffes af et andet ministerium, og ved førstkommande bevillingslov må den bevilling, der var givet det førstnævnte ministerium, overføres til det ministerium der fremtidig skal udøve den pågældende virksomhed.

»3. Kan samstyingsproblemer af den omhandlede art løses ved, at der etableres et for flere ministerier fælles koordinationsudvalg vedrørende det fælles funktionsområde, og kan dette organ i givet fald få tillagt egentlige administrative beføjelser på de koopererende ministeriers vegne?»

Der findes intet til hinder for, at administrative råd, hvad enten kun ét eller flere ministerier er repræsenteret deri, kan afgive rådgivende udtalelser til andre ministerier end det, der har nedsat rådet, (jfr. foran under 1. 3)-4). En sådan virksomhed vil dog - hvis den ikke er lovbestemt - kræve samtykke fra det ministerium, hvorunder rådet hører. Flere ministerier kan i fællesskab nedsætte et sådant råd.

Der er heller intet til hinder for, at samtlige interesserede ministerier inden for muligheden for sædvanlig delegation overfører nogle af sine opgaver til et administrativt nævn, men det vil i så fald være således, at nævnet i hvert enkelt tilfælde handler på det kompetente ministeriums vegne. Det vil fremgå af det foranstående, at jeg ikke finder det i overensstemmelse med de almindelige grundsætninger om ministerstyre at overlade et nævn egentlige administrative beføjelser på de koopererende ministeriers vegne. Hver enkelt minister må være ansvarlig for de beslutninger, som nævnet træffer på hans vegne, og det vil ikke uden særlig lovhjemmel være muligt at afskære rekurs til vedkommende minister.

Med henvisning til de i denne forbindelse rejste finansielle spørgsmål skal det bemærkes, at det ikke vil være muligt at gennemføre finansielle ordninger af den nævnte karakter uden finansministeriets og eventuelt finansudvalgets samtykke. Med henvisning hertil og konklusionen foran under pkt. 2 in fine, bemærkes, at hverken finansministeriets eller finansudvalgets stillingtagen behøver at være bestemt af retlige synspunkter, men kan træffes ud fra rene hensigtsmæssighedsbetragtninger.

Under forudsætning af, at der ikke søges gennemført ny lovgivning på området kan jeg sammenfattende bemærke, at der kun synes at være mulighed for at

styrke erhvervsvejledningsrådets stilling ved at opnå samtlige interesserede ministeriers samtykke til fælles vejledninger på dette område samt at opnå disse ministeriers tilsagn om at ville forelægge alle tvivlsspørgsmål for erhvervsvejledningsrådet til udtalelse. En sådan ordning kan naturligvis også gennemføres ved et påbud fra statsministeren til disse ministerier.

Med venlig hilsen
P. Meyer

BILAG 3,B,b

Det Retsvidenskabelige Institut

12. maj 1980

Kære amtmand Elkær Hansen

I skrivelse af 4. marts har De bedt mig om at besvare forskellige spørgsmål vedr. den mulige organisatoriske tilrettelæggelse af erhvervsvejledningen på tværs af ressortgrænser.

Jeg vil gerne begynde med på ny at beklage, at jeg har været så længe om at svare.

Også vil jeg gerne tilføje, at jeg i de senere år så at sige udelukkende har beskæftiget mig med jura. Mit kendskab til forvaltningens organisation er ikke så godt som det har været. Med dette forbehold svarer jeg, så godt jeg kan.

Nedenstående er bygget således op, at jeg begynder med nogle forudsætninger, som jeg har lagt til grund. Dernæst gør jeg nogle mere almindelige bemærkninger om, hvad der er grunden til, at vi har ressortgrænserne, og forsøger at illustrere, hvordan man kan bekæmpe følgerne af de stive ressortskel. Til sidst prøver jeg så på at svare på de stillede spørgsmål.

1. Jeg går ud fra, at det, der ønskes, er en eller anden fælles styring af erhvervsvejledningsvirksomheden. Heri ligger i al fald, at én myndighed skal kunne give generelle regler og eventuelt konkrete anvisninger om erhvervsvejledningsvirksomheden, ligegyldigt hvem, der udøver den, og hvor, og at én myndighed skal skaffe og råde over bevillingerne. Resultatet skulle altså blive, at indhold og serviceniveau fastlægges ét sted, at dette skaffer ressourcerne og har magtmidler til at realisere sine mål, også hos personel, der eventuelt ikke hører til i den pyramide, som det styrende organ gør.

2. Vores statsforvaltninger, ligesom andre statsforvaltninger, som jeg kender til, præget af ganske skarpe ressortskel, især mellem ministerområderne. Der er til en vis grad retlige grunde hertil. Efter grl.'s § 14 skal forretningerne fordeles mellem ministrene, og det retlige ansvar, som trods sin upraktiskhed præger forestillingerne, er et personligt ansvar for den enkelte minister. Efter budgetvejledningen 31.1 er en bevilling en bemyndigelse til en minister, som kan videredelegere sin bemyndigelse.

Der er dog næppe retlige grænser for, at dette system kan fraviges. Statsretligt er der intet i vejen for, at flere ministre kan være fælles om et vist sagområde.

de, og det vil næppe være i strid med grundloven at gøre andre end en minister til bevillingshaver.

Den reelle grund til vores stive ressortfordeling er derfor nok ikke først og fremmest retlig. Den hænger sammen med, at ressortfordelingen er så indgroet, at det erfaringsmæssigt volder vanskeligheder at få ordninger, der bryder stærkt med ressortfordelingerne, til at fungere.

3. Der findes mangfoldige måder, på hvilke man søger at overvinde ressortgrænserne eller at koordinere på tværs af disse. Nedenstående eksempler er ikke tilnærmelsesvis udtømmende. Betænkning 743/1975 om planlægning i centraladministrationen er et ganske omfattende forsøg på at overvinde ressortgrænserne på det højeste plan.

De eksempler, jeg nævner nedenfor, angår mere overkommelige og for erhvervsvejledningen lidt mere illustrerende tilfælde.

De to mest almindelige måder, på hvilke man søger at overvinde ressortgrænserne, er formentlig forhandling tværs over grænserne eller omlægning af disse, så de kommer til at følge en ny funktionsfordeling. Samlingen af undervisning under undervisningsministeriet og miljøministeriets oprettelse er de klareste eksempler på den sidstnævnte fremgangsmåde.

Man kan lade én myndighed overtage en vis virksomhed på alle andre ministeriers vegne. Indtil for nylig krævede ethvert bygværk på søterritoriet offentlige arbejders godkendelse, ligegyldigt, hvem der skulle bygge, og ligegyldigt, om det var en anden myndighed under en anden ressort.

Man kan lægge ressortsamarbejdet i retligt bindende rammer. Efter lands- og regionplanlovens § 4 kan miljøministeren efter forhandling med de ministre, hvis sagområde særlig berøres, fastlægge landsplandirektiver. Og efter § 14 kan miljøministeren, efter at et regionplanforslag er gennemgået i samarbejde med de ministre, der i øvrigt berøres af planlægningsarbejdet, godkende en regionplan. Bestemmelsen har, som bekendt, ført til nedsættelse af et permanent ministerudvalg.

Det er ikke helt sjældent, at en minister kun kan træffe afgørelse med en anden ministers samtykke. Sådan var reglerne i al fald tidligere vedr. godkendelse af færdselstavler.

En sammenblanding af de to sidstnævnte eksempler findes i naturfredningslovens § 46, stk. 2, om at miljøministeren med tilslutning af den eller de ministre, hvorunder de pågældende anlægsarbejder hører, kan fastsætte regler om godkendelse af offentlige anlæg.

Karakteristisk for de hidtil nævnte eksempler er, at det drejer sig om retlig regulering og om mere enkeltstående og grundlæggende beslutninger.

Når det drejer sig om offentlig servicevirksomhed, findes der i al fald følgende fremgangsmåder:

Der kan blive tale om egentlige aftaler. De er almindelige på det kommunale område og mellem stat og kommune, fx de gamle sygehusordninger og vejdirektoratets aftaler med amtsvej væsenerne vedr. bygning og vedligeholdelse af veje. Det er tvivlsomt nok, om der kan sluttes retligt bindende aftaler om serviceydelser mellem statsmyndigheder.

En anden måde er at lade ét forvaltningsorgan udøve servicen på alles vegne. Det lader sig lettest gøre, hvor den, der får en service udført, selv er »kunde«.

Klare eksempler er forsøgene på at samle så meget som muligt af den offentlige statistik hos Danmarks Statistik og administrationsdepartementets cirkulære af 28.3.1977 om direktoratet for statens indkøb. Disse ordninger er næppe retligt bindende. Der findes imidlertid også tilfælde, hvor en myndighed yder en anden myndighed »service«, selv om denne anden myndighed ikke er kunde. Der er lang tids tradition for, at toldvæsenet hjælper med til at påse overholdelse af forskellige sundhedslove, og at kommunalbestyrelserne har pligt til at påse overholdelsen af landbrugslovgivningen. Levnedsmiddelovens § 43, stk. 3, har en nærmest grotesk blanketbestemmelse af denne art. Herefter bistås ministeren for **forureningsbekæmpelse** af sundhedsstyrelsen, toldvæsenet, veterinærdirektoratet, statskontrollen med mejeriprodukter og æg m.v., fiskeriministeriets industritilsyn, fiskerikontrollen, kemikaliekontrollen, statens levnedsmiddelinstitut og embedslasgerne.

Der findes imidlertid også eksempler på stædig fastholden ved ressortfordelingen, selv hvor det drejer sig om serviceydelser til samme personkreds, tilmed delvis af samme art. Et meget klart eksempel er socialministeriets cirkulære 212 af 18. november 1975 om samarbejdet mellem de sociale myndigheder og arbejdsformidlingen. Af cirkulæret fremgår meget klart, at de to myndigheders retlige kompetencer bibeholdes uanset samarbejdet.

4. På denne baggrund skal jeg derefter prøve ganske kort at besvare de stillede spørgsmål.

Spm. 1. Som det fremgår af eksemplerne ovenfor, findes der tilfælde, hvor funktionelle anliggender, der griber ind over flere ministeriers ressorts, er underkastet en fælles styring. Regionplanlovens bestemmelser og indkøbscirkulæret er eksempler. Men det må erkendes, at det ikke er eksempler, der er til stor nytte i den konkrete situation.

Spm. 2. Svaret er igen ja. Der er intet i vejen for at samle bemyndigelsen i ét ministerium på flere ministeriers vegne. Der findes ingen retlige grænser for denne fremgangsmåde, men jeg kender ikke eksempler, der kan danne forbillede for den aktuelle situation.

Spm. 3. Også her er svaret, at der ikke findes retlige grænser for oprettelse af et fælles koordineringsorgan vedr. det fælles funktionsområde, og for at tillægge dette organ retlige beføjelser. Der skulle heller ikke være noget i vejen for, hvis man ikke vil gøre det koordinerende organ til bevillingshaver selv, da at fastlægge normer for de øvrige bevillingshaveres andel i budgettet. Det må dog vist understreges, at disse normer for fordeling af pengene ikke kan binde finansloven. Hvad enten de fastsættes på finansloven eller i en særlig lov, vil de kunne ændres ved finansloven.

Jeg kender ingen eksempler, der ligner det skitserede.

Jeg håber, at disse lidt spredte bemærkninger kan hjælpe til med at finde en brugbar løsning.

Hvis jeg kan være til hjælp med uddybelse af svaret, står jeg naturligvis til rådighed.

Med venlig hilsen
Deres hengivne
Bent Christensen

BILAG 4

Finn Christensen

Undervisningsministeriet Direktoratet for Erhvervsuddannelserne

Notat om:

Vejledningsordningerne og formidlings- og **tilbagekoblingsfunktionen**

Vejledningsordningerne er et af de væsentligste redskaber til at etablere en sammenkobling mellem uddannelsesområdet og arbejdsmarkedet. Ved siden af selve *vejledningsfunktionen* er i hvert fald to andre funktioner lige så væsentlige for at denne sammenkobling kan etableres, nemlig: *Formidlingsfunktionen* og *tilbagekoblingsfunktionen*.

Formidlingsfunktionen

Formidlingsfunktionen består dels i formidling af beskæftigelse efter et afsluttet eller et afbrudt uddannelsesforløb, og dels i formidling af praktikindslag som dele af en uddannelse. Tidligere kunne man klart skelne imellem disse to sider af formidlingsarbejdet. Med indførelse af ungdomsgarantiordninger vil forskellen imellem disse to sider mindskes.

Formidling af beskæftigelse har man hidtil betragtet som en opgave alene for arbejdsmarkedsmyndighederne.

Drejer det sig imidlertid om praktikformidling, er sagen langt fra oplagt.

Efter gældende bestemmelser er det arbejdsmarkedsmyndighederne, der har det formelle ansvar for praktikpladsformidlingen, i hvert fald hvad angår den længerevarende praktik, som er en obligatorisk del af en uddannelse.

I praksis løses opgaven imidlertid inden for rammerne af vidt varierende former for samarbejde mellem undervisningsinstitutionerne og arbejdsformidlingen.

Begrundelsen for de nuværende regler er den, at det er arbejdsmarkedsmyndighederne, der har den direkte kontakt med arbejdsmarkedet, og at man derfor har lettest adgang til og overblik over praktikpladsmulighederne. Samtidig har man en vital interesse i, at der sker en samordning af de beskæftigelsesmæssige tiltag og praktikpladstiltagene.

Betragtet ud fra en uddannelsesplanlægningsmæssig og pædagogisk synsvinkel ville det imidlertid være lige så logisk at tillægge uddannelsesmyndighederne ansvaret for praktikpladsformidlingen, idet praktikopholdene er en integreret del af et uddannelsesforløb, som uddannelsesmyndighederne har det overordnede og praktiske ansvar for.

I underbilag 1 gives en nærmere oversigt over praktikformidlingsfunktionens nuværende omfang.

Det er en forudsætning for det efterfølgende, at *praktikpladsformidlingsfunktionen fortsat udøves som en fælles opgave for arbejdsmarkedsmyndigheder og undervisningsmyndigheder*.

Efter sit indhold er praktik en integreret del af undervisningen: *Praktik er ud-*

dannelse. Derfor må den pædagogisk ansvarlige myndighed være impliceret i funktionens udførelse; dette vil nemlig være en forudsætning for, at praktikdelen af uddannelsen får den nødvendige pædagogiske tilrettelæggelse, og for at skoledelen af uddannelsen tilrettelægges under tilstrækkelig hensyntagen til, at det samlede uddannelsesforløb *også* indeholder praktik.

Man kunne udtrykke dette således, at *undervisningsmyndighedernes medansvar for praktik formidlingen er en forudsætning for at nødvendige samspil mellem skole og arbejdsliv manifesterer sig i den enkelte undervisningssituation.*

Arbejdsmarkedsmyndighedernes ansvar for praktikpladsformidlingens løsning kan som foran anført begrundes med arbejdsmarkedsmyndighedernes seriøse interesse i administration og koordinering af praktikpladsmarkedet, som en integreret del af det samlede beskæftigelsesmarked. Det må således være en forudsætning for en mere hensigtsmæssig sammenkobling af uddannelsessystem og arbejdsmarked - end man for tiden har - at de myndigheder, der forvalter områderne, *skal* indgå i et forpligtende samarbejde om løsning af opgaver, der kan defineres som fællesopgaver.

Det må også tages i betragtning, at formidling i forhold til unge arbejdsløse og restgruppen i stigende grad er formidling fra arbejdsmarkedet til uddannelsessystemet, (jvf. ungdomsgarantiforsøgene).

Man kan herefter tænke sig følgende skitse-mæssige løsning af **praktikpladsformidling** i forbindelse med i hvert fald erhvervsuddannelserne.

Arbejdsmarkedsmyndighederne bevarer det nuværende formelle ansvar for praktikpladsformidlingsopgavens løsning.

Opgaven løses på den måde, at AF-kontoret udstationerer en eller flere medarbejdere på den pågældende erhvervsskole. Denne/disse AF-medarbejdere forestår praktikformidlingsarbejdet. Arbejdet gennemføres af denne/disse i samarbejde med studievejledningen ved pågældende skole, som afgiver arbejdskraft til denne opgave. Der anvendes en lignende samarbejdsmodel, som tænkes opbygget i forbindelse med ungdomsgaranti-forsøgene.

Den væsentligste del af **arbejdskraften** til løsning af denne **samarbejdsopgave** leveres af uddannelsessystemet, idet såvel vejledere som faglærere stilles til rådighed af den pågældende skolemyndighed/institution.

Som væsentlige argumenter for den skitserede løsning skal anføres:

1. Løsningen vil bidrage både til at bevare og udnytte den tætte kontakt, der i mange tilfælde findes mellem skole og arbejdsmarked, bl.a. som et resultat af lærernes tidligere beskæftigelse på arbejdsmarkedet uden for skolen.
2. Løsningen vil legitimere den bedste del af den nuværende praksis.

Den skitserede løsning indeholder en risiko for, at skolen inddrages i en sorteringsfunktion, der går langt ud over den, der er en side af selve undervisningen og evalueringssystemet.

I en eventuel nærmere udformning af skitsen må man være opmærksom på, hvorledes man kan imødegå denne risiko. Under alle omstændigheder er det klart, at den nuværende meget udbredte uformaliserede formidling af praktikpladser - en formidling, der ofte har helt privat karakter - i sagens natur er ganske ukontrollabel, og at den, samtidig med at den for mange elever er overordentlig nyttig, på længere sigt kan indebære en trussel mod studievej ledernes faglige integritet.

Det faktiske billede med hensyn til formidling af praktik/beskæftigelse er - som det fremgår af underbilaget - broget. I langt de fleste tilfælde må det fastslås, at det formelt er en opgave for AF-kontorerne at skaffe de nævnte praktikpladser/jobs; men praksis viser, at det i realiteten i ret høj grad involverer uddannelsessystemet, og at grænserne er meget flydende.

Vej ledningssystemets udbygning har bl.a. betydet, at erhvervsskolerne er blevet mere og mere inddraget i praktikpladsformidlingen, idet det er vanskeligt at skelne mellem den enkelte elevs vej lednings behov i uddannelsessituationen og elevens fremtidige praktik-/beskæftigelsesforhold.

Der er en grund til at formode, at behovet for praktikpladser vil vokse.

Dette kan bl.a. tilskrives udbygningen af erhvervsuddannelsessystemet og konvertering af lærepladser til efg-praktikpladser.

Også gymnasieskolernes praktikpladsbehov vil som en følge af folketingets vedtagelse af beslutningsforslaget om ungdomsuddannelserne vokse.

Tilbagekoblingsfunktionen

Når temaet: Skole-arbejdsliv, i de senere år har været så aktuelt, skyldes det en almindelig erkendelse af, at afstanden mellem disse to områder i samfundslivet er for stor.

En årsag hertil er, at der ikke på det helt overordnede niveau er nogen egentlig samordning af uddannelsespolitikken og beskæftigelsespolitikken.

En anden årsag er, at der ikke er etableret et tilstrækkeligt godt tilbagekoblingsled, der kan forbinde uddannelsessystem og arbejdsmarked, hverken centralt eller lokalt.

Den tilbagekobling, der bør finde sted, vedrører såvel den kvalitative side: *Kvalifikationsstruktur- og indhold*, som den kvantitative side: *Dimensioneringen*.

Med tilbagekobling menes gensidig påvirkning: At uddannelsessystemet bidrager til udformningen af det arbejdsmarked, der ønskes, ved at uddannelsen tilpasses arbejdsmarkedets behov; og at arbejdsmarkedets forventninger til arbejdskraften tilpasser sig uddannelsessystemets indretning.

Den regulerende mekanisme mellem uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet er i vidt omfang forudsat at skulle være loven om udbud og efterspørgsel. Det i de seneste år meget omtalte paradoksproblem er blot ét eksempel på, at denne lov ikke sikrer en tilstrækkelig smidig sammenhæng mellem udbud og efterspørgsel af arbejdskraft.

Det er et alvorligt problem, at forudsætningen for den tilstand, hvori loven om udbud og efterspørgsel tænkes at virke, undergår hastige forandringer netop på området for arbejdskraftens første indtræden på arbejdsmarkedet. Dette er en følge af den hastige udvikling i retning af institutionalisering og samfundsmæssig overtagelse af den primære og grundlæggende erhvervsuddannelse. Overgangen fra mesterlære til efg er jo et særligt tydeligt eksempel herpå.

En anden afgørende ændring i forudsætningerne for en markedsstyret dimensionering er de store strukturforandringer på arbejdsmarkedet og den hastige teknologiske udvikling, som er en væsentlig årsag til de omfattende ungdomsbeskæftigelsesproblemer.

Ændringerne i de nævnte forudsætninger vedrørende det uddannelsesmæssige

ge og vedrørende arbejdsmarkedet er vel den væsentlige årsag til, at loven om udbud og efterspørgsel ikke alene kan regulere overgangen fra uddannelsessystemet til arbejdsmarkedet på en tilfredsstillende måde.

Som et middel til løsning af den herved opståede problematik har man bl.a. indført begrebet *ungdomsgaranti*. Dette begreb synes at forudsætte en total-dimensionering af ungdomsuddannelsessystemet.

Det bliver en vanskelig uddannelses- og arbejdsmarkedspolitisk opgave, at finde frem til, ud fra hvilke kriterier denne total-dimensionering skal finde sted. Disse kriterier må bl.a. tage hensyn til, dels at udbudet tilsyneladende overstiger behovet, og dels at de unge nu i stigende grad kvalificerer sig - og derfor låses fast - før de debuterer på arbejdsmarkedet.

En total-dimensionering vil forudsætte - både på det lokale og det centrale plan - et hidtil uset samarbejde mellem uddannelsesmyndigheder og arbejdsmarkedsmyndigheder.

I løsningen af denne opgave vil det på den ene side vise sig, at det såkaldte »frie« erhvervsvalg er en myte. På den anden side må en politisk vilje til at sikre de uddannelsessøgende en vis valgfrihed (senest udtrykt ved det vedtagne forslag til folketingsbeslutning vedr. ungdomsuddannelserne) dog søges tilgodeset.

På det kvalitative område (kvalifikationsspørgsmålet) giver det problemer, at de hidtil anvendte styringsmekanismer er langsomt virkende og ikke i tilstrækkelig grad egnede til at tilgodese lokale variationer.

Det er endvidere karakteristisk, at det nuværende styringsapparat i for ringe grad er egnet til at inddrage nye kvalifikationsområder i planlægningen.

Erfaringer fra Sverige og Norge synes at vise, at kun en samtidig og koordineret indsats på centralt og lokalt niveau vil være i stand til, ved udnyttelse af såvel de kvantitative som de kvalitative muligheder, at gøre en ungdomsgaranti til en realitet. Ungdomsgarantien forudsætter en meget tæt vekselvirkning imellem uddannelsessystem og arbejdsmarked.

En forudsætning for en sådan vekselvirkning vil bl.a. være, at undervisningsplanerne fremover tilrettelægges med en mindre grad af styring, som såkaldte rammeplaner, der tillader en fortløbende udvikling og en tilpasning til lokale behov.

Vekselvirkningen skal altså gøre sig gældende *også* på institutionsniveau, og den har som forudsætning, at der på den enkelte skole er en ganske tæt føling med behovsudviklingen på arbejdsmarkedet, samt at det er muligt for skolen at tilføre arbejdsmarkedet en løbende information om, hvilke kvalifikationer skolens elever bliver udstyret med, og på hvilken måde arbejdsmarkedet kan bidrage til at udvikle disse kvalifikationer.

Det må endvidere gøres muligt, at skolerne kan udvikle tilbud om kvalifikationer, hvortil der endnu ikke findes formaliserede regler.

Som et eksempel på, hvorledes en sådan vekselvirkning kan organiseres, skitseres efterfølgende en særlig engelsk ordning.

Praktikpladsformidlingen og opfølgningen af grundskolens elever varetages ved oprettelsen af en »ungdomsformidling«/»ungdomsarbejdsanvisning«.

Organisationen varetager samtidig en del af den omtalte tilbagekoblingsfunktion.

Ungdomsformidlingen (careers service) eksisterer uafhængigt af den øvrige arbejdsformidling. Ansvar for udskoling (til videre uddannelse eller arbejde) er lagt hos *careers officers*.

Man følger eleverne under skoleforløbet, sørger for placering af dem og følger dem løbende i ca. 2 år.

Fordele ved dette system er, at kontakten mellem erhvervsliv og skole er meget tæt gennem *careers service*. Medarbejderne skal ofte besøge ca. 40 virksomheder om året. Dette giver en sammenhængende viden om forholdene - ikke mindst beskæftigelsesforholdene - inden for et lokalt område. Desuden giver det gode muligheder for at holde virksomhederne orienteret om udbudet af arbejdskraft og de kvalifikationer, som forskellige uddannelser på givne tidspunkter kan tilbyde.

Til en ungdomsformidling kan knyttes et sekretariat, der bl.a. udarbejder lokalt prognosemateriale og lokale uddannelses- og erhvervsorienterede materialer.

UNDERBILAG 1

Omfanget af praktikformidlingsopgaverne

Praktikpladsproblematikken omfatter efterhånden mange forskellige ordninger:

1) Inden for *folkeskolen* har man:

Erhvervspraktik, hvor ca. 100.000 pladser (å 1-2 ugers varighed) formidles af AF-kontorerne for elever på forskellige klassetrin. Hertil kommer, at et ikke ubetydeligt antal praktikpladser (20.000-25.000) formidles af skolevej ledere eller lokale skolekonsulenter for uddannelses- og erhvervsorientering.

Arbejdskendskabspraktik der blev valgt af ca. 7.000 elever i 1978/79. Af disse elever skønner man, at ca. 75% deltog i praktikophold af ca. 2-4 timers varighed pr. uge. Normalt vil eleverne besøge den samme virksomhed flere uger i træk, men alligevel implicerer ordningen mange virksomheder. Disse praktikforhold formidles af skolevej ledere i samarbejde med lærere i arbejdskendskab.

Arbejdspraktik (for elever med generelle indlæringsvanskeligheder). En ordning, der muligvis får mindre betydning, idet denne elevgruppe efterhånden integreres stærkere i de almindelige klasser. Ordningen omfatter nogle dages praktik om ugen igennem en længere periode eller halvdelen af hver skoledag.

Andre ordninger. Herudover eksisterer der lokalt forskellige ordninger kaldet f.eks. særpraktik eller punktpraktik. I alle folkeskoler forekommer hyppigt kortvarige virksomhedsbesøg.

2. Inden for *gymnasieskolen* har der været enkelte forsøg med praktik for gymnasieelever.

Med folketingets vedtagelse af et beslutningsforslag om ungdomsuddannelserne er der grund til at tro, at behovet for praktikpladser til gymnasieelever vil vokse.

3. Inden for *erhvervsskoleområder* har man:
Formidling af *praktikpladser til efg-elever*.

11980 er elevindtaget ca. 34.000. Af disse må man forvente, at det overvejende flertal *ønsker* at få en praktikplads. Det formelle ansvar for formidling af denne form for praktikpladser er AF-kontorerne.

I øjeblikket er skolerne (studievejlederne) - **og** især på de tekniske skoler - imidlertid stærkt involveret i formidlingen, og en hel del praktikpladser skaffes af skolerne - somme tider ved opøgende arbejde i relation til virksomhederne.

Et par gange har der for midler fra beskæftigelsesplanerne været iværksat regulære kampagner til opøgning af praktikpladser. Disse kampagner har været gennemført i samarbejde mellem skoler og de stedlige AF-myndigheder.

Praktikpladser til elever inden for de tekniske eksamensuddannelser

Også elever i visse af de grundlæggende tekniske eksamensuddannelser skal som led i uddannelsen i praktik. Det er vanskeligt at sætte tal på, hvor mange praktikpladser, der skal skaffes om året hertil, men det skønnes at dreje sig om ca. 5.000. Også på dette område gælder det, at det er AF-kontorerne, der er ansvarlige for fremskaffelse af pladserne. I praksis er det imidlertid meget almindeligt, at de enkelte tekniske skoler gør et stort arbejde for at skaffe eleverne pladser. Dette hænger ikke mindst sammen med en tradition og med faglærernes kendskab til de forskellige lokale virksomheder.

Andre forhold med hensyn til uddannelsespraktikpladser

For så vidt angår elever, der har gennemført kursus til højere handelseksamen, edb-assistentuddannelsen, værkstedskurser **og** værkstedsskoler, gælder det, at de efter endt skoleuddannelse enten skal i praktik eller i egentlige ansættelsesforhold (nogle i læreforhold). Dette område hører også under AF-kontorerne. Men også her er realiteten den, at studievejledere og skolernes øvrige lærere bruger en del tid til at skaffe praktikpladser/jobs.

Endelig skal det nævnes, at unge, der ønsker et læreforhold efter folkeskolens 9. eller 10. klasse (eller efter anden uddannelse), samt unge, der udskrives af folkeskolen efter § 33, stk. 4, også hjælpes af de afleverende uddannelsesinstitutioner.

BILAG 5

Oversigt over materiale fremstillet af offentlige myndigheder, råd, udvalg, foreninger, brancheorganisationer mv.

Sociologisk, statistisk o.l. materiale er ikke medtaget.
Oversigten er heller ikke herudover komplet.

Titel	Udgiver	Målgruppe	Omfang	Oplag	Udgivelses- tidspunkt
Erhvervsvejledningsrådet m.fl.					
Uddannelse og Erhverv, Katalog (over uddannelses- og erhvervsorienterede materialer)	Fællesudvalget mellem Erhvervsvejledningsrådet og Uddannelsesrådet for Grundskolen	vejledere, lærere, biblioteker m.fl.	200 s.	12.500	hvert år
Valg i 7. klasse	Fællesudvalget mellem Erhvervsvejledningsrådet og Uddannelsesrådet for Grundskolen	elever i 7. klasse og deres forældre	32 s.	105.000	hvert år
Valg i 9. klasse	Arbejds direktoratet og Fællesudvalget mellem Erhvervsvejledningsrådet og Uddannelsesrådet for Grundskolen	elever i 9. klasse og deres forældre	71 s.	100.000	hvert år
Praktik, studiebesøg, mødeformer - som led i uddannelses- og erhvervsorientering og arbejdskendskab i folkeskolen	Fællesudvalget mellem Erhvervsvejledningsrådet og Uddannelsesrådet for Grundskolen	vejledere, forældre-repræsentanter, virksomheder m.v.	16 s.	20.000	1977
Skoleelever på studiebesøg og i praktik som led i uddannelses- og erhvervsorientering og arbejdskendskab	Fællesudvalget mellem Erhvervsvejledningsrådet og Uddannelsesrådet for Grundskolen	forældre, virksomheder m.v.	folder 6 s.	50.000	1977
Fællesudvalgets Idé Formidling (FIF)	Fællesudvalget mellem Erhvervsvejledningsrådet og Uddannelsesrådet for Grundskolen	lærere og vejledere			løbende

Titel	Udgiver	Målgruppe	Omfang	Oplag	Udgivelses- tidspunkt
Arbejdsministeriet					
Ligebehandling på arbejdet	Arbejdsministeriet og Ligestillingsrådet	8.-12. klassetrin	folder		1978
Ligeløn for samme arbejde	Arbejdsministeriet og Ligestillingsrådet	8.-12. klassetrin	folder		1976
Erhvervskartoteket	Arbejdsdirektoratet	alle der søger oplysning om uddannelser og erhverv	godt 500 artikler å 2-4 s. - løsb.	ca. 6000	ajourføres løbende
Studie- og Erhvervsvalget	Arbejdsdirektoratet				hvert år
Almen del		elever i 2. og 1. kursusklasse	72 s.	33.500	
Speciel del		elever i 3. og 2. kursusklasse samt ansøgere til videregående uddannelser	176 s.	83.000	
Nordisk erhvervs-klassificering	Arbejdsdirektoratet		194 s.		1969
Dansk Fagkode (DFK) 1979	Arbejdsdirektoratet		ca. 250 s.		1980
Tal med Arbejdsformidlingen	Arbejdsdirektoratet	arbejds-/vejlednings-søgende	foldere om arbejdsformidlingen		løbende
Specialarbejderkurser, årlig håndbog & kvartalsoversigter	Direktoratet for Arbejdsmarkedsuddannelserne	8.-10. klassetrin	56 s.		årligt
Kursusaktiviteter for specialklasse-elever på specialarbejderskoler	Direktoratet for Arbejdsmarkedsuddannelserne	folkeskolens specialundervisere	dupl.		1975
Gaffeltruck-certifikat	Direktoratet for Arbejdsmarkedsuddannelserne	8.-10. klassetrin	folder		1979
Kranfører-certifikat	Direktoratet for Arbejdsmarkedsuddannelserne	8.-10. klassetrin	folder		1978
Sikkerhed på arbejdspladsen	Arbejds miljøfondet	8.-12. klassetrin	7 s.		1974

Titel	Udgiver	Målgruppe	Omfang	Oplag	Udgivelses- tidspunkt
Arbejds miljø Sikkerhed - sundhed - trivsel	Arbejds miljø ondet	8.-12. klassetrin	80 s.		1977
Danske Arbejds- markedsforhold	Arbejdsministeriet	10.-12. klassetrin	196 s.		1974
Finansministeriet Kursusprogram	Danmarks Forvalt- ningshøjskole	10.-12. klassetrin			årligt
Forsvarsministeriet Pjece om uddan- nelser i forsvaret	Forsvarets Oplys- nings- og Velfærds- tjeneste	elever, lærere og vejledere			løbende
Teknisk meteorolog	Meteorologisk Institut	8.-12. klassetrin	folder		1975
Topograf	Geodætisk Institut	8.-12. klassetrin	5 s.		1978
Indenrigsministeriet Civilforsvaret	Civilforsvars- styrelsen	8.-12. klassetrin	38 s.		1977
Retningslinier for uddannelse af plejere	Sundhedsstyrelsen		30 s.		1977
Industriministeriet Kursusoversigter og -beskrivelser	Teknologiske institutter	folkeskolens specialundervisere	dupl.		1975
Elev på statens skoleskib »Danmark«	Direktoratet for Søfartsuddannelsen	8.-10. klassetrin	3 s.		årligt
Søfartsrådets erhvervsfaglige grunduddannelser	Direktoratet for Søfartsuddannelsen	8.-10. klassetrin	12 s.		1978
Justitsministeriet Politiet søger	Rigspolitichefen	8.-12. klassetrin	9 s.		1979
Vejledning for ansøgere til stil- linger inden for kriminalforsorgen	Kriminalforsorgen		16 s.		1979

Titel	Udgiver	Målgruppe	Omfang	Oplag	Udgivelses- tidspunkt
Ministeriet for Grønland					
Råd og vink (til grønlandere i Danmark)	Ministeriet for Grønland	grønlandere	88 s.		1977
Ministeriet for offentlige arbejder					
Personel ved DSB	DSB	8.-10. klassetrin	folder		1975
Post og tele	Direktoratet for post- og telegrafvæsenet	8.-10. klassetrin	22 s.		1979
Kontorassistent ved DSB	DSB		folder		1979
Banebetjent ved DSB	DSB		folder		1979
Lokomotivassistent ved DSB	DSB		folder		1979
Sikringsmontør, telemontør og kørestrømsmontør ved DSB	DSB		folder		1979
Flyveleder	Luftfartsdirektoratet		24 s.		1975
En fremtid i SAS m.fl.	SAS	8.-12. klassetrin			løbende
Ministeriet for skatter og afgifter					
Elevuddannelsen ved amtsskatteinspektorerne	Statsskatte- direktoratet	8.-12. klassetrin	dupl.		1977
Elevuddannelserne inden for toldvæsenet	Direktoratet for Toldvæsenet		piece 9 s.		
Socialministeriet					
Oversigt over kurser for medarbejdere i den sociale sektor, efterår 80- forår 81	Kursuskoordineringsudvalget, Socialstyrelsen		publ.		årligt

Titel	Udgiver	Målgruppe	Omfang	Oplag	Udgivelses- stidspunkt
Undervisningsministeriet					
Om efg-uddannelserne 1979-80	Direktoratet for Erhvervsuddannelserne	elever i folkeskoler m.fl.	40 s.	75.000	hvert år
Grundlæggende tekniske eksamensuddannelser m.fl.	Direktoratet for Erhvervsuddannelserne	elever i folkeskoler, gymnasier m.fl.	35 s.	7.000	hvert år
Orientering om hf	Direktoratet for Gymnasieskolerne og Hf	ansøgere og forældre til ansøgere	24 s.	25.- 30.000	hvert år
Grenvalget i gymnasiet	Direktoratet for Gymnasieskolerne og Hf	elever i l.g	33 s.	25.000	første gang i 1979-80
Vejlednings visen. Undervisningsministeriets vejledning om optagelse til videregående uddannelser i 1980	Direktoratet for de Videregående Uddannelser	ansøgere til videregående uddannelser	4 s. (avis-format)	75.000	hvert år
Videregående uddannelse	Tilmeldingssekretariatet	ansøgere til videregående uddannelser	4 s.	ca. 15.000	hvert år
Adgangen til videregående uddannelse uden studentereksamen, hf eller hhx	Tilmeldingssekretariatet	dispensater	4 s.	ca. 10.000	hvert år
Adgangen til videregående uddannelse med udenlandsk eksamen eller udenlandsk statsborgerskab	Tilmeldingssekretariatet	udlændinge og ansøgere med udenlandsk statsborgerskab	4 s.	ca. 10.000	hvert år
Støttemuligheder 1979/80	Statens Uddannelsesstøtte	10.-12. klassetrin	7 s.		1979/80
Regelsamling for uddannelsesåret 1979/80	Statens Uddannelsesstøtte	skoler og stipendienævn	24 s.		1979/80
Utdanningsstønad til uddannelse i andet nordisk land enn hjemlandet	Statens Uddannelsesstøtte	8.-12. klassetrin	folder		1976
Undervisningsmidler for folkeskolen	Landscentralen for Undervisningsmidler	lærere	411 s.		1979

Titel	Udgiver	Målgruppe	Omfang	Oplag	Udgivelses- tidspunkt
Materialer til samtidso-rientering 1978	Landscentralen for Undervisningsmidler		124 s.		1978
Materialer til specialundervisning 1978	Landscentralen for Undervisningsmidler		150 s.		1978
Undervisningsmidler for gymnasiet og hf	Landscentralen for Undervisningsmidler	gymnasielærere	179 s.		1979
Færdig som: student, hf'er, hhx'er	Undervisningsministeriet	10.-12. klassetrin	pjece, 19 s.		1978
Maskinmesteruddannelsen	Undervisningsministeriet	8.-12. klassetrin	planche		1977
Beskæftigelsesudsigter for langvarigt uddannede	Undervisningsministeriet m.fl.	9.-12. klassetrin & lærere	15 s.		1978
Stipendiemuligheder i udlandet for danske studerende og kandidater	Undervisningsministeriet	10.-12. klassetrin	94 s.		1977
Lærlingeudvalg, erhvervsuddannelsesudvalg, erhvervsuddannelsesrådet, efteruddannelsesudvalg					
Efteruddannelse for handels- og kontorfagene	Handels- og kontor-fagenes Efteruddannelsesudvalg	10.-12. klassetrin	96 s.		årligt
Uddannelsesplaner for handels- og kontorområdets uddannelsesforsøg, 2. del	Erhvervsuddannelsesrådet		10 hæfter à 6 s.		1974
Nye medarbejdere? Brochurer (områdevis) om efg- og lærlingeuddannelser	Undervisningsministeriet i samarbejde med erhvervsuddannelsesudvalg og lærlingeudvalg	virksomheder	6-8 s.	10.-15.000	1979/80
Uddannelsesmodeller og skoleoversigt (jern- og metalindustrien)	Metalindustriens Lærlingeudvalg og Erhvervsuddannelsesudvalget for jern- og metalområdet	8.-10. klassetrin	folder		1978
Jordbrugets efg-uddannelser	Erhvervsuddannelsesudvalget for jordbruksområdet	8.-10. klassetrin	3 foldere		1979

Titel	Udgiver	Målgruppe	Omfang	Oplag	Udgivelses- tidspunkt
Amtter og kommuner					
Amtslige brochurer om gymnasium og hf	Amtskommunerne	forældre og elever 9.-10. klasse			
Amtslige eller lokale brochurer om enkeltfagskurserne	Amtskommunerne	husstande i området			
Din by har brug for dig (Kontor)	Københavns kommune	8.-10. klassetrin	folder		1975
Hospitalsporter	Københavns kommune	8.-10. klassetrin	folder		1972
Uddannelsen med de mange muligheder (sygeplejen)	Københavns hospitalsvæsen	8.-12. klassetrin	10 s.		1976
Håndværksskolen	Samfundet og Hjemmet for Vanføre (pr. 1.1.1980 Københavns kommune)		14 s.		1979
Foreninger, brancheorganisationer m.v.					
Ud af skolen...	Lærerforeningens Materialeudvalg	8.-10. klassetrin	36 s.		1979
Danmarks Folkehøjskoler	Højskolernes Sekretariat	8.-12. klassetrin	88 s.		1980/81
Kender du efterskolen?	Efterskolernes Sekretariat	8.-10. klassetrin	folder		1979/80
Uddannelse i tekstilindustrien	Dansk Textil Institut	8.-10. klassetrin	13 s.		1978
OH plancher-tekniske skoler OH plancher-handelsskoler	Forstanderforeningerne	folkeskolen	20 30 + tekst-hæfte	1.500 3.000	ajourføres tidvis
7 forskellige efg-områdebrochurer	Forstanderforeningerne	folkeskoleelever m.fl.	6-8 s.	varierende	hvert år
De nye edb-specialister	Edb-rådet		10 s.		1977
EDB - Hvad er det?	Edb-rådet	8.-12. klassetrin	85 s.		1975
Handelsskolernes basisuddannelse efg, handel og kontor	Forstander- og Inspektørforeningen	8.-10. klassetrin	folder		1979
Merkonom-kurserne	Forstander- og Inspektørforeningen	10.-12. klassetrin	44 s.		1979/80

Titel	Udgiver	Målgruppe	Omfang	Oplag	Udgivelses- tidspunkt
På en skole i Europa (sprog)	Foreningen til unge handelsmænds uddannelse	10.-12. klassetrin	12 s.		1979
Husholdningsskole - sy- og håndarbejdsskole	Foreningen af husholdningsskoler	8.-12. klassetrin	folder		1977
Læreruddannelsen	Rektorer ved seminarierne	8.-12. klassetrin	8 s.		årligt
Hvordan bestemmes løn og arbejdsforhold?	Lærerforeningens Materialeudvalg	8.-12. klassetrin	48 s.		1978
Film m.v.					
Filmregistret	Bibliotekscentralen				1962-79
Katalog	Danmarks Erhvervsfond				hvert 2. år
Katalog	Statens Filmcentral		295 s.		hvert 2. år
Filmkatalog	Arbejds miljø ondet				
Edb-filmkatalog	Edb-rådet (databehandling)				
Båndkatalog	Landscentralen for Undervisningsmidler		300 s.		årligt
Fortegnelse over undervisningsmateriale	Statens Husholdningsråd		8 s.		1977
Radio, tv					
Brochure om skole- radio, tv og voksen - undervisning	Danmarks Radio		ca. 30 udsendes- rækker		katalog årligt

BILAG 6

Arbejdsdirektoratet

Oversigt over lokalt udarbejdede »Uddannelsesnøgler«

AF-kontor	Titel	Udarbejdet/udgivet af	Format	Sideantal
København	Kursuskalender (månedlig)	Erhvervsvejledningen	A 4	20
Amager	Nu forlader du skolen ...	Amagerlands vejleder-gruppe marts 1979	folder	2
Hillerød	Uddannelser i Frederiksborg amt, 1977/78	Erhvervsvejledningen	A 5	95
	Uddannelsesinstitutioner i Fr.amt, 1977/78	Erhvervsvejledningen	A 5	58
	Sociale institutioner i Fr.amt, 1977/78	Erhvervsvejledningen	A 5	34
Roskilde	Ud af skolen og hvad så?	Erhvervsvejledningen	folder	2
Holbæk	Nøgler til uddannelses- og beskæftigelsestilbud i Vestsjælland, 1979	Vestsjællands amtskommune	A 4	23
Slagelse	Ovennævnte	Vestsjællands amtskom.	A 4	23
Nykøbing F.	Unge i uddannelse i Storstrøms amtskommune, 30:1 1978	Storstrøms amtskommune	A 4	41
Nakskov	Undervisningsmuligheder i Nakskov 1979	Nakskov kommune	A 5	44
Bornholm	Uddannelser 1979/80 på Bornholm	Bornholms amtsråd	pjece	22
Odense	Uddannelsesnøgler -79, til elever og forældre	Odense skolevæsen	A 5	32
Svendborg	Uddannelsesnøglen, Svendborg, jan. 1979 - Et supplement til Odense Uddannelsesnøgler	Svendborg kommunale Skolevæsen og AF	A 5	6
Haderslev	Erhvervsuddannelser i Sønderjylland 1979, årlig	Uddannelseskommissionen for Sønderjylland	A 4	80
Sønderborg	Uddannelsesnøglen. Uddannelser, uddannelsesinstitutioner, kollegier i Sønderjyllands amtskommune 1977, hvert andet år	AF i Sønderborg	A 5	16
Esbjerg	Uddannelsesmuligheder i Ribe amt 1979. Årligt	Ribe amtsråd	A 4	50

AF-kontor	Titel	Udarbejdet/udgivet af	Format	Sideantal
Vejle	Nøgle til uddannelsesmuligheder i Vejle amt - Uddannelser 79. Årligt	Vejle amt	A5	56
	Facts om Vejle. Industrivirksomheder/servicefunktioner 1978	Junior Chamber og Vejle kommune	A4	40
Horsens	Ovennævnte nøgle udgivet af Vejle amt			
Kolding	Ovennævnte nøgle udgivet af Vejle amt			
Herning	En oversigt over uddannelses- tilbud i Ringkøbing amt	Amtskonsulenten for folkeskolen	A4	59
Holstebro	Ovennævnte			
Århus	Uddannelses- og erhvervsorientering. EF projekt - Århus amtskommune 1979. Årligt	Århus amtskommune	Spec.	54
Silkeborg	At uddanne sig i Silkeborg 1979	Uddannelsesrådet i Silkeborg	A4	24
Viborg	Uddannelse i Viborg Uddannelsesnøglen	Viborg kommune	A5	22
		Viborg amtskommune	A4	49
Skive	Ovennævnte uddannelsesnøgle			
Thisted	Uddannelser og Uddannelsesinstitutioner 1976-77. Er vinder revision	Arbejdskonsulent ved AF i Thisted	A5	8
Ålborg	Uddannelsesnøglen 1978-79. Årlig	AF og Nordjyllands amtsråd	A5	72
Frederikshavn	Ovennævnte nøgle for Nordjyllands amt			
Hjørring	Ovennævnte nøgle for Nordjyllands amt Uddannelsesrådet står bag - Uddannelse i Hjørring	Hjørring kommune	Spec.	19

BILAG 7

Lov om erhvervsvejledning

LoV nr. 117 af 3. maj 1961

VI FREDERIK DEN NIENDE, af Guds Nåde Konge til Danmark, de Venders og Goters, Hertug til Slesvig, Holsten, Stormarn, Ditmarsken, Lauenborg og Oldenburg, gør vitterligt:

Folketinget har vedtaget og Vi ved Vort samtykke stadfæstet følgende lov:

§ 1. Ved erhvervsvejledning forstås i denne lov den bistand, der ydes til forberedelse og gennemførelse af valg af uddannelse eller erhverv.

Stk. 2. Erhvervsvejledningen skal sigte mod, at der ved erhvervsvalget kan tages hensyn til personlige interesser og forudsætninger samt til forholdet mellem disse og de fremtidige muligheder inden for de i betragtning kommende fag eller fagområder, således at den enkelte ud fra såvel sit eget som fra et samfundsmæssigt synspunkt opnår en tilfredsstillende placering i arbejdslivet.

Stk. 3. Erhvervsvejledningen skal stå åben for alle aldersklasser og bør ydes efter de samme grundprincipper uanset de vejledningssøgendes alder og øvrige forhold.

Stk. 4. Ved erhvervsorientering forstås i denne lov de former for erhvervsvejledning, der ydes kollektivt, og hvis formål er at tjene som forberedelse til valget af erhverv eller uddannelse. Individuel erhvervsvejledning er den bistand, der ydes den enkelte, som ønsker hjælp ved valget af erhverv eller uddannelse.

§ 2. Til bistand ved administrationen af denne lov nedsætter arbejdsministeren et råd - erhvervsvejledningsrådet - der sammensættes således:

en af arbejdsministeren udnævnt formand,
to medlemmer udpeget af Dansk Arbejdsgæstverforening,
heraf det ene medlem repræsenterende handels- og kontorområdet,
to medlemmer udpeget af Landsorganisationen De samvirkende Fagforbund i Danmark,
heraf det ene medlem repræsenterende handels- og kontorområdet,
et medlem udpeget af Danske Kvinders Nationalråd og Fagbevægelsens Kvindesekretariat i fællesskab,
et medlem udpeget af De samvirkende danske Landboforeninger og De samvirkende danske Husmandsforeninger i fællesskab,
et medlem udpeget af Fællesrådet for danske Tjenestemands- og Funktionsnærorganisationer og Fællesrepræsentationen for danske Arbejdsleder- og tekniske Funktionsforeninger i fællesskab,
en repræsentant for arbejdsministeriet, arbejdsdirektøren,
statskonsulenten i sager vedrørende folkeskolen og seminarierne,
undervisningsinspektøren for gymnasieskolerne,
statskonsulenten i sager vedrørende ungdomsundervisningen,
direktøren for handelsministeriets tilsyn med den tekniske undervisning,

direktøren for handelsministeriets tilsyn med handelsskoleundervisningen samt

sekretariatschefen i uddannelsesrådet for ikke-faglærte arbejdere.

Stk. 2. Erhvervsvejledningsrådet nedsætter underudvalg til behandling af særlige opgaver inden for rådets arbejdsområde og supplerer sig, såfremt det skønnes fornødent, med særlige sagkyndige, ligesom sådanne kan tilkaldes i det enkelte tilfælde.

Stk. 3. Er hvervs vej ledningsrådet skal følge udviklingen af alle forhold, der har betydning for erhvervsvejledningen, fremsætte forslag til sådanne foranstaltninger¹, som udviklingen gør påkrævet, samt stå til rådighed med bistand for arbejdsministeren, undervisningsministeren og andre myndigheder, for hvilke erhvervsvejledningen er af betydning. Det påhviler således bl.a. rådet at fremsætte forslag til retningslinjer for udvælgelsen af personale til at varetage den i § 3 omhandlede erhvervsvejledning, at fremsætte forslag til retningslinjer for uddannelse af personale, som udfører erhvervsvejledningsopgaver, at følge samarbejdet mellem de myndigheder, institutioner, herunder skolen, og andre organer, som yder erhvervsvejledning, og om fornødent at fremsætte forslag til fremme af dette samarbejde, at fremsætte forslag til fastlæggelse af de nærmere regler for afgivelse af erklæringer til brug ved erhvervsvejledningen samt at fremme det fornødne samarbejde mellem de interesserede organer med henblik på tilvejebringelse af egnet materiale til brug ved erhvervsvejledningen.

§ 3. De i arbejdsløshedslovens § 1, stk. 1 og 2, nævnte offentlige arbejdsanvisningskontorer yder hvert inden for sit område vederlagsfri, individuel erhvervsvejledning og står til rådighed

med bistand ved tilrettelægning og gennemførelse af erhvervsorientering, herunder inden for skolevæsenet, jfr. således lov nr. 160 af 18. maj 1937 om folkeskolen, som ændret senest ved lov nr. 163 af 7. juni 1958, lov nr. 165 af 7. juni 1958 om gymnasieskoler og lov nr. 219 af 11. juni 1954 om ungdomsundervisning m.v., som ændret senest ved lov nr. 234 af 10. juni 1960.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte erhvervsvejledningsopgaver varetages af erhvervsvejledere, der ansættes af arbejdsdirektoratet på grundlag af en af vedkommende kontorbestyrer efter forhandling med de stedlige skolemyndigheder afgiven indstilling. De nærmere regler for erhvervsvejledningens virksomhed fastsættes af arbejdsministeren.

Stk. 3. Til bistand ved den individuelle erhvervsvejledning knyttes til hvert offentligt arbejdsanvisningskontor en læge, for hvis virksomhed arbejdsdirektoratet med arbejdsministeriets godkendelse fastsætter de nærmere regler.

§ 4. Ved den individuelle erhvervsvejledning skal erhvervsvejlederen i videst muligt omfang udnytte det kendskab, som den skole, hvorfra den vejledningssøgende udgår eller er udgået, har til den pågældende. Erhvervsvejlederen kan således indhente en erklæring fra skolen, ligesom han kan indhente erklæring fra vedkommende skolelæge.

Stk. 2. Til brug ved den individuelle erhvervsvejledning kan erhvervsvejlederen endvidere om fornødent indhente erklæring fra anden læge end skolelægen, i særlige tilfælde en speciallæge, jfr. i øvrigt § 3, stk. 3, eller fra vejledningssøgendes forældre eller andre, som må antages at have kendskab til den pågældende. I tilfælde, hvor det af erhvervsvejlederen skønnes nødvendigt, kan der foretages en arbejdspsy-

kologisk undersøgelse af den vejledningssøgende.

§ 5. Arbejdsministeren påser, at den fornødne arbejdspsykologiske og anden sagkyndige bistand står til rådighed for erhvervsvejledningen.

Stk. 2. Arbejdsministeren træffer foranstaltning til, at der tilrettelægges og iværksættes en særlig uddannelse for erhvervsvej ledere og andet personale, der er beskæftiget med den i § 3 omhandlede erhvervsvejledning.

§ 6. Arbejdsministeren drager omsorg for tilvejebringelse af hjælpemidler og oplysningsmateriale til brug for erhvervsvejledningen.

§ 7. Udgifterne ved de offentlige arbejdsanvisningskontorers virksomhed i henhold til denne lov samt udgifterne ved afholdelse af arbejdspsykologiske prøver afholdes efter de i arbejdsløshedslovens § 2, stk. 10 og 11, indeholdte regler. De øvrige udgifter afholdes fuldt ud af statskassen.

§ 8. Ved lovens ikrafttræden ophæves lov nr. 86 af 31. marts 1953 om erhvervsvejledning.

Stk. 2. Loven kan ved kgl. anordning sættes i kraft for Grønland mod de ændringer, som ifølge de særlige stedlige forhold måtte findes hensigtsmæssige. Loven gælder ikke for Færøerne.

Givet på Christiansborg Slot, den 3. maj 1961.

Under Vor Kongelige Hånd og Segl.

FREDERIK R.

Kaj Bundvad.

